

Prys 1/-

Almanak

van die

Nederduits Hervormde Kerk
van Afrika

1936



*Uitgegeef vanweë die Algemene Vergadering
van die Nederduits Hervormde Kerk.*

30ste JAARGANG



WALLACHS PTA.—14307

Universiteit van die Witwatersrand, Johannesburg.

Bektor H. R. RAIKES, A.F.C., M.A.

Die Universiteit bied kursusse aan vir grade in die volgende Fakulteite:

Lettere (insluitende Musiek), Wetenskappe, Medisyne, Tandheelkunde, Ingenieurswetenskap (insluitende Boukunde), Handel en Regte;

en Diploma-kursusse in:

Klassieke, Afrikaans, Frans, Duits, Bantoetale, Wysbegeerte, Ekonomie, Aardrykskunde, Musiek, Boukunde, Aktuariese Wetenskap en Hoeveelheidsopmeting;

ook voortsettingskursusse vir gegradueerdes in:

Volksgesondheid, Tropiese Geneeskunde en Gesondheidsleer, en Sielkundige Geneesleer.

Spesiale namiddag- en aandklasse word gehou vir onderwysers en ander wat 'n graad wil behaal of op ander wyse hulle kwalifikasies wil verbeter.

Losieshuise vir manlike en vir vroulike studente is beskikbaar in die pragtige en uitgestrekte gronde van Milner Park.

Studiebeurse is beskikbaar in alle fakulteite, en alle studente kan daarvoor in aanmerking kom.

Eksemplare van die Jaarboek is kosteloos verkrygbaar by die Registrateur, Posbus 1176, Johannesburg.

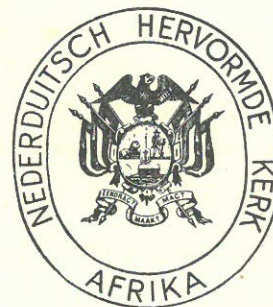
ALMANAK

VIR DIE

Nederduits Hervormde Kerk van
Afrika

1936

Hoof-Redakteur Ds. JOH. DREYER, B.A., B.D.



30ste JAARGANG

Komm. van Redaksie: Ds. Joh. Dreyer, Hoof-Redakteur,
Ds. T. F. J. Dreyer, Dr. H. P. Wolmarans,
Ds. D.F. Erasmus, Ds. J. J. Prinsloo, G'seun.

Die Potchefstroomse Universiteitskollege vir Christelike Hoër Onderwys

(Universiteit van Suid-Afrika.)

Opleiding word verskaf vir die volgende graad- en diploma-kursusse:

Fakulteit van Lettere en Wysbegeerte: B.A., B.A. in Regsvakke

(vir kandidate wat later vir L.L.B. wens te studeer), M.A.

Fakulteit van Wis- en Natuurkunde: B.Ss., M.Ss.

Fakulteit van Opvoedkunde: Hoër Onderwys Diploma, M.Ed.

Fakulteit van Teologie: B.D., M.Div.

Fakulteit van Handelswetenskap en Administrasie: B.Econ.

(Staats-administrasie en Maatskaplike studies). M.Econ.

Voorsiening word verder gemaak vir die Eerste-jaars-eksamen van die B.Sc.-kursusse in Landbou, Medisyne en die Ingenieurs-vak.

Beurse van hoogstens £25 p.j. word toegeken aan studente wat die Matrikulasie of latere eksamens in die eerste klas aflê. Verder word 'n beperkte aantal leningsbeurse van hoogstens £30 p.j. elke jaar beskikbaar gestel.

Losiesgeld: £48.10.0 per jaar (was ingesluit).

Nadere besonderhede word op aanvraag verstrek deur

**DIE REGISTRATEUR, P.U.K. vir C.H.O.,
POTCHEFSTROOM.**

ORRELS

vir Kerk of Saal.

Meer as 150 pyporrels gelewer en opgerig dwarsdeur die Unie.

Stem en herstelwerk deur gekwalifiseerde personeel.
Spesifikasies en prysopgaaf gratis.

Kerk-Acousticon vir Doves

(Enigste Agente in S.A.)

*Die Acousticon maak dat dowe lidmate die
preek goed kan hoor.*

Skryf om besonderhede.

COOPER, GILL & TOMKINS (Edm.) Bpk.

JOHANNESBURG: 68 Kleinstraat, Hospitaal-Heuwel.

KAAPSTAD: 42 Loopstraat.

Ook te DURBAN en PORT ELIZABETH.

VOORWOORD.

1935 spoed verby.

Voorwaar, ons bring ons jare deur soos 'n gedagte, gou gaan dit verby.

Ook in die afgelope jaar was God weer 'n toevlug vir ons.

Daar is rede genoeg om met Dawid onself toe te roep: „Loof die Here, o my siel, en vergeet geeneen van sy weldade nie.”

Ons kerklike lewe was ryklik geseën gedurende 1935. Die uiterlike groei duur nog steeds voort. Nuwe kerkgeboue verrys. Gemeentes word gestig. Deur die vermeerdering van predikante is daar meer geleentheid vir intensiewe bearbeiding. En dit kan nóg beter. Aan die end van die jaar sal daar welig vyf proponente wees. Daar is meer as vyf gemeentes wat die werkkrag en ywer van hierdie jongmanne dringend nodig het.

Moenie hulle laat wag nie.

Die tyd is daar té ernstig voor.

Die onkruid groei té welig.

Daar is werk.

Gee hulle dit, sodat hulle kan help bou en die God van die Hemel, Hy sal dit laat geluk.

By die vele seëninge het die beproewinge nie uitgebly nie. Twee pastorieë en wie sal sê hoe baie ander gesinne is beproefd geword deur die heengaan van geliefdes. Die pastorie van Germiston het die moeder verloor. Maar „Hy tugtig ons tot ons beswil, sodat ons sy heiligheid deelagtig kan word.”

1936 lê vir ons voor met sy lief en leed, sy seëninge en beproewinge.

Laat ons die nuwe jaar met God ingaan.

Dán sal dit goed wees.

Hiermee bied ons aan ons lesers die 30ste jaargang van ons Almanak aan.

Laat dit in geen huis ontbreek nie.

Onse dank aan al die helpers.

JOH. DREYER.

Nederlandse Brand Assuransie Maatskappy „De Salamander” van Amsterdam

Spesiale verlaagde tarief vir Kerk-Eiendomme
1/3 per £ 100 vir één jaar.
5/- per £ 100 vir vyf jaar.

Alle skade veroorsaak deur WEERLIG, gedek,
ook al is daar nie brand nie.

TAYLOR & GEERLING,
Hoofagente.

Pretoria, P.K. Bus 738,
29 Kerkplein.

As u 'n sake- of plesierreis wil onderneem, dan
het u betroubare reisadvies nodig.

Die

NASIONALE REISDIENS

verskaf die oplossing van u reisprobleme
deur die lug, oor land of water.
Die personeel v in die

S.A.S.-TOERISTEKANTOOR

nooi u uit om u reismoeilikhede na hulle
te bring. Hulle dienste is gratis en aan al
u vereistes sal voldoen word.
Raadpleeg die

S.A.S.-TOERISTEKANTOOR

op Johannesburg, Pretoria, Kaapstad, Durban,
Bloemfontein, Kimberley, Oos-Londen,
Port Elizabeth of Windhoek, alle Stasie-
meesters ageer as agente.

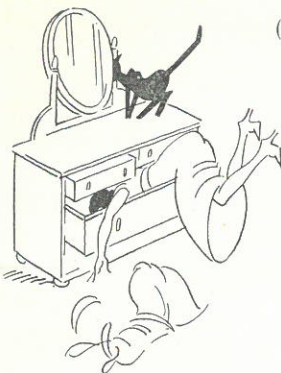
Hoofkantoor:
JOHANNESBURG.

T. H. WATERMEYER,
Hoofbestuurder.

INHOUD.

Voorwoord	3
Feesdae en Seisoene	7
Historiese Kalender	9
Die Ned. Herv. Kerk v. Afrika, Kommissies	31
do. do. vroeëre predikante	34
do. do. diensdoende predikante	36
do. do. professore	38
do. do. studente	38
do. do. Ring en Gemeentes	41
Die Evangelie van die Apostel Paulus, H. P. Wolmarans	77
Die Ouer en sy Kind se Beroepskeuse, Dr. M. J. Prinsloo	84
Heldedom in die Geskiedenis, A. Wypkema	89
Die Antichris, Joh. Dreyer	95
Die Kerkstryd in Duitsland, L. E. Brandt	103
Redding, Th. Perelaer	115
Die Koninkryk van God, L. M. le Roux	117
„Diefstal” van het Kerkgebouw te Marabastad, distr. Zoutpans- berg, M. A. W. Jorissen	119
Ds. C. W. du Toit en Ds. Jac. van Belkum, S.P.E.	127
Die Gemeente Johannesburg, J.J.P.	134
Abessinië, die Oudste Christenryk, B. Gemser	137
Die Nederduits Hervormde Weeshuis, A. Stafleu	149
Bygeloof, Abel Coetzee, M.A.	154

(Hierdie het verlede week gebeur).



"WAAR IS PA SE PARTON-PILLE?"

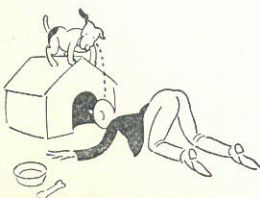
Dit was van die grootste belang dat hulle gevind sou word. Pa was so sleggehumeur. En niks bevredig hom beter dan Partons nie. Kyk bietjie hoe soek die familie vir daardie pille.



Hulle het geweet dat Partons die opgehopte afbraakprodukte, wat die moeilikheid veroorsaak, verwyder. Hulle het geweet dat Pa môre weer goedgehumeur sou wees as hy vanaand Partons neem. Sy lewer sal weer werk. Hoofpyn, koorsagtigheid, vermoeidheid en slegte humeur sal met Partons se suiweringspille verdwyn.

Eindelik was die pille gevind en die volgende dag was hulle almal gelukkig.

Partons is oral verkrygbaar teen 1/6 per bottel van 50 pille.



FEES- EN VAKANSIEDAE.

Nuwejaarsdag	Woensdag, 1 Januarie.
Goeie Vrydag	10 April.
Biddag vir Gesaaides	12 April.
Paasmaandag	13 April.
Pinkster	10 Mei.
Hemelvaartsdag	21 Mei.
Ryksdag	25 Mei.
Uniedag	31 Mei.
Boomplantdag	5 Oktober.
Presidentsdag	10 Oktober.
Dankdag vir die Oes	11 Oktober.
Hervormingsdag	31 Oktober.
Dingaansdag	16 Desember.
Kersdag	25 Desember.
2de Kersdag	26 Desember.

JAARGETYE, 1936.

- 20 Maart (Dag- en nag-ewening), Herfs begin.
- 21 Junie (kortste dag), Winter begin.
- 23 September (Dag- en nag-ewening), Lente begin.
- 22 Desember (langste dag), Somer begin.

SONS- EN MAANSVERDUISTERINGE, 1936.

In die jaar 1936 sal daar vier verduisterings wees, n.l. twee van die son en twee van die maan.

1. TOTALE MAANSVERDUISTERING, 8 Januarie, gedeeltelik sigbaar in Suid-Afrika.

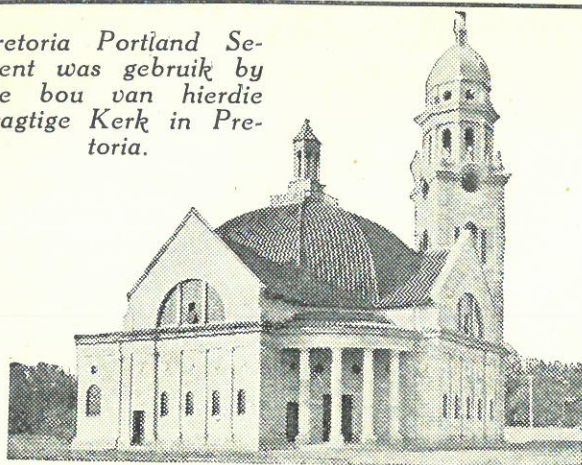
Totale verduistering begin 7.58 n.m. Middel van verduistering 8.10 n.m. Totale verduistering eindig 8.21 n.m. Maan verlaat die umbra 9.51 n.m.

2. TOTALE SONSVERDUISTERING, 19 Junie. Onsigbaar in Suid-Afrika.

3. GEDEELTELIKE MAANSVERDUISTERING, 4 Julie, sigbaar in Suid-Afrika. Maan betrek umbra 6.27 n.m. Middel van die verduistering 7.25 n.m. Maan verlaat umbra 8.24 n.m. Omvang van die verduistering 0.272.

4. RINGVORMIGE SONSVERDUISTERING, 13-14 Desember. Onsigbaar in Suid-Afrika.

Pretoria Portland Sement was gebruik by die bou van hierdie pragtige Kerk in Pretoria.



Bou om te hou

Die geheim van hoe om te „Bou om te hou” lê in die gebruik van eerste-klas, duursame boumateriale. U kan skoonheid met duursaamheid verenig deur Pretoria Portland Sement te gebruik.

PRETORIA - PORTLAND-SEMENT

„Elke Sak Gewaarborg”.

**PRETORIA PORTLAND SEMENT KIE.,
BEPK.**

Posbus 3811. Johannesburg. — Tel. „Cement.”

Week.	Dag van die Maand.	MAANSVERANDERING.	Sons	
			opg. ond.	Spoorweg-tyd.
		1, Eerste Kwartier, 5.15 n.m. 8, Volle Maan, 8.15 n.m. 16, Laaste Kwartier, 9.41 n.m. 24, Nuwe Maan, 9.18 v.m. 31, Eerste Kwartier, 1.36 v.m.		
W	1	Verskyning van die Almanak, 1907.	v.m. 5 18	n.m. 7 4
D	2	Oorgawe van Jameson, 1896.	5 19	7 4
V	3		5 20	7 4
S	4		5 21	7 4
S	5		5 22	7 4
M	6	Inswering van Pres. M. W. Pretorius, 1857. Die Vierkleur te Potchefstroom gehys, 1857.	5 22	7 4
D	7	Ds. L. E. Brandt te Niezyl georden, 1901.	5 23	7 4
W	8	Dr. J. J. Strydom op Zwartuggens georden, 1932.	5 24	7 5
D	9	Ds. D. P. Ackerman te Wakkerstroom bevestig, 1875. Ds. P. v. Drimmelen te Pietersburg bevestig, 1915. Ds. S. Vermooten te Pretoria bevestig, 1926. Stigting van die Gereformeerde Kerk, 1859.	5 25	7 5
V	10		5 25	7 5
S	11	Ds. A. J. Barger te Bovensmilde georden, 1914.	5 26	7 5
S	12	Ds. J. J. Kuhn te Zwartuggens bevestig, 1916.	5 27	7 5
M	13		5 28	7 5
D	14	Die Kerk van Wolmaransstad ingewy, 1911.	5 28	7 4
W	15		5 29	7 4
D	16		5 30	7 4
V	17	Sandrivier Konvensie, 1852. Ds. P. J. J. Venter te Klerksdorp bevestig, 1930.	5 30	7 4
S	18	Eerste Gekomb. Kerkverg. aan die Kaap gehou, 1746	5 31	7 4
S	19	Die Kaap weer 'n Engelse Kolonie, 1815.	5 32	7 4
M	20	Generaal P. J. Joubert gebore.	5 33	7 4
D	21	Die Gemeente Rustenburg gestig, 1850. Dr. H. C. M. Fourie te Erasmus georden, 1911.	5 33	7 4
W	22	Ds. C. H. Rautenbach te Erasmus georden, 1927.	5 34	7 3
D	23		5 35	7 3
V	24	Ds. J. J. Prinsloo te Krugersdorp bevestig, 1920.	5 36	7 3
S	25	Potchefstroom aangelê deur die Voortrekkers, 1851.	5 36	7 3
S	26		5 37	7 2
M	27	Ds. A. J. Begemann te Pretoria bevestig, 1861.	5 38	7 2
D	28	Slag van Laingsnek, 1881.	5 39	7 1
W	29		5 40	7 1
D	30	Die Holl. taal in die Kaapse Geregshowe belet, 1824.	5 41	7 1
V	31		5 41	7 0

INDIEN u op hierdie bladsy nie presies sien wat u verlang nie, stuur ons dan 'n briefie en deel dit ons mee. Ons sal u raad gee en u help om goed en verstandig te koop. Vra om besonderhede omtrent ons **VRY GESKENKE**-skema.



No. 249 — 18 Kt. Goud, beset met Burma-Diamante en Robyne, 50/-.



1189



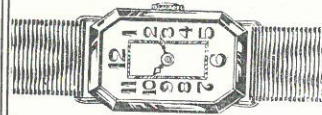
1181



1182



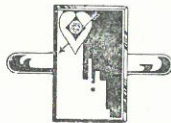
1171



No. 675.—Nuwe en Populêre Grootte. Chromium of 18 Kt. Goud gevulde kasse. 75/-, 85/-, 95/- en op.

Solied Goue kasse, £5.10.0, £6.10.0, £8.10.0 en op.

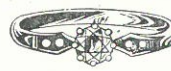
Almal Gewaarborg.



No. 1100-1097.—**DIE NUUTSTE TABLET-RINGE.** Diamant geset in hoek, verskillende ontwerpe. Soliede Goud, 40/-, 50/-, 60/-.



1185



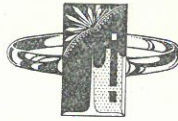
1188

DIAMANT RINGE soos afgebeeld. Ook in baie ander Pragtige Fatsoene. Beset met Pure Diamante in Platina met Houers van 18 Kt. Goud. Prys £10, £12, £15, £20, £25 en hoër.

Met Egte Siam Diamante vanaf £6.

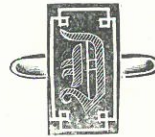
WOLF BROS

44, St. George's Straat,
voorheen van
34, Adderley Straat,
Kaapstad.

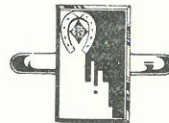


No. 1196. — Ge-graveerde Tablet-ringe. Verskillende fatsoene. Soliede Goud. Prys 21/-.

Ligter fabrikate 12/6 en 15/-.



No. 1031 — Nuwe fatsoen Tablet-Ringe met enige voorletter daarop gegraveer, Soliede Goud 30/- en 40/-, 18 kt. Goud 60/- en 70/-.



Vir meer as 35 jaar gee ons ons klante die uiterste in waarde en bediening. Dit is ons wens om u volkome tevredenheid te gee en u sal ons altyd gereed vind om u te help met u keuse in Horlosies, Ringe, Juwele en Geskenke vir alle geleenthede. Moet asb. nie aarsel nie om te skryf om besonderhede van ons **Vry Geskenke**-skema.



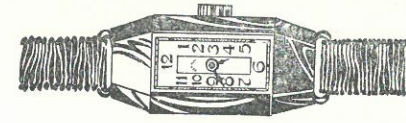
No. 725—Goud van 18 Kt. Diamante, £3. £5 en hoër.



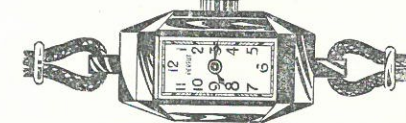
Trouringe: Soliede Goud. 10/6, 15/-, 20/-, 35/-, 40/-, 50/- tot £10.



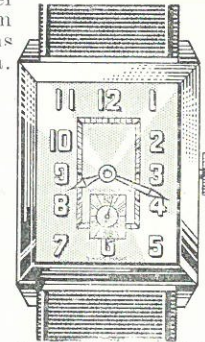
No. 951. — Effe Plating met enige voorletter daarop gegraveer, Soliede Goud, 25/- en 30/-; 18 kt. Goud 50/- en 60/-.



1194



1206



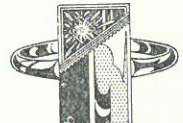
No. 1026. Chromver-nikkel £5.£6, £7, £8 elk. £6, £7 elk. Kasse van oorgeblaasde Goud van 18 kt. £5-10-0, £5, £6, £7 op. £5-10-0 op. Soliede Goud, £6, £7, £8 op. Almal Gewaarborg.



No. 5064 — Goud van 18 karaat, beset met 3 diamante 50/-.



No. 2105 — Goud van 18 karaat, 6 diamante £4. Ander £5, £8 en hoër.



No. 1203. Tabletringe, beset met Diamant en gegraveer in verskillende patrone. Soliede Goud. Prys 30/-.

No. 3788—Gehele Uurwerk loop op juwele. Silveroid Kas teen 40/- en op.

Silwer — of 18 kt. Goudge-vulde Kas teen 70/-, en op. Radium Wyserplaat en wys-ters 10/- ekstra.

Gewaarborg vir 20 jaar. Spesiale goedkoop aanbod vir kinders. Chromium Kas, Ra-dium wyserplaat teen 12/6.



No. 9524 — 18 kt. Goud, beset met Diamante, £5.10.0. Ander £7, £10, £12, en hoër.

GEILLUSTREERDE KATALOGUS No. 166

Posvry

WOLF BROS

44, St. George's Straat,
voorheen van
34, Adderley Straat,
Kaapstad.

12
FEBRUARIE, 29 DAE.

Dag van die		MAANSVERANDERING.	Sons	
Week.	Maand		opg. ond.	
			Spoorweg-tyd.	
		7, Volle Maan, 1.19 n.m. 15, Laaste Kwartier, 5.45 n.m. 22, Nuwe Maan, 8.42 n.m. 29. Eerste Kwartier, 11.28 v.m.		
S	1	Die Kerk van Eendracht ingewy, 1919.	v.m. 5 42	n.m. 7 0
S	2		5 43	6 59
M	3	Generaal C. de Wet oorlede, 1922.	5 43	6 59
D	4		5 44	6 58
W	5	Ds. H. P. Wolmarans te Pietersburg bevestig, 1927. Die Kerk van Heilbron ingewy, 1916.	5 45	6 57
D	6	Piet Retief en sy manskappe vermoor, 1838.	5 46	6 57
V	7		5 46	6 56
S	8		5 47	6 56
S	9	Ds. F. J. Z. Booysen op Wolmaransstad bevestig, 1935.	5 48	6 55
M	10		5 49	6 55
D	11	Ds. M. J. Goddefroy te Lage-Zwaluwe georden, 1877.	5 49	6 54
W	12	Ds. C. W. du Toit oorlede, 1932.	5 50	6 53
D	13	Grondwet van die S.A. Republiek aangeneem, 1858.	5 51	6 52
V	14	Stigting van die Republiek Natal, 1840.	5 51	6 52
S	15		5 52	6 51
S	16	Ds. L. E. Brandt te Johannesburg bevestig, 1908.	5 53	6 50
M	17	Voortrekkerslaer by Moordspruit uitgemoor, 1838.	5 53	6 50
D	18	Martin Luther oorlede, 1546.	5 54	6 49
W	19		5 55	6 48
D	20	Die Gemeente Ventersdorp gestig, 1892.	5 56	6 48
V	21		5 56	6 47
S	22	Die eerste Kerk van Pretoria ingewy, 1857. Ds. P. Smit te Losberg georden, 1930.	5 57	6 46
S	23	Die Vierkleur te Pretoria gehys, 1857.	5 58	6 45
M	24	Die Kerk van Potchefstroom ingewy, 1866.	5 59	6 44
D	25	Ds. Jac. v. Belkum te Varik georden, 1877. Die Kerk van Pretoria ingewy, 1905.	5 59	6 43
W	26		6 0	6 42
D	27	Amajuba 1881. Die Gemeente Johannesburg gestig, 1895. Ds. W. J. Kemp op Louis Trichardt georden, 1932.	6 1	6 41
V	28	Ds. P. W. v. Drimmelen in Humpata oorlede, 1919.	6 1	6 40
S	29		6 2	6 39

13
MAART, 31 DAE.

Dag van die		MAANSVERANDERING.	Sons	
Week.	Maand.		opg. ond.	
			Spoorweg-tyd.	
		8, Volle Maan, 7.14 v.m. 16, Laaste Kwartier, 10.35 v.m. 23, Nuwe Maan, 6.14 v.m. 29, Eerste Kwartier, 11.22 n.m.		
S	1	Ds. J. J. Prinsloo, Gz., te Johannesburg georden, '30.	v.m. 6 2	n.m. 6 38
M	2		6 3	6 37
D	3		6 3	6 36
W	4	Inswering van President Steyn, 1896.	6 4	6 35
D	5	Hoeksteen van die Kerk van Ermelo gelê, 1910.	6 4	6 34
V	6		6 4	6 33
S	7	Ds. P. W. van Drimmelen te Zeerust georden, 1907. Ds. A. R. Smit te Pietermaritzburg bevestig, 1925.	6 5	6 32
S	8		6 5	6 31
M	9	Slagtersnek, 1816.	6 6	6 30
D	10	Ds. P. W. Venter op Durban bevestig, 1935.	6 6	6 29
W	11		6 6	6 28
D	12	Oudl. A. H. Klazinga oorlede, 1920.	6 7	6 27
V	13		6 7	6 26
S	14		6 8	6 25
S	15		6 8	6 24
M	16		6 9	6 23
D	17		6 9	6 22
W	18	Sandrivier Konvensie op Rustenburg bekragtig, 1852.	6 10	6 21
D	19		6 10	6 20
V	20	Ouderl. A. Rocher van Ventersdorp oorlede, 1912.	6 11	6 19
S	21	Ds. A. J. G. Oosthuizen te Germiston georden, 1924.	6 11	6 18
S	22		6 12	6 17
M	23	Afkondiging van die vrede op Pretoria, 1881.	6 12	6 16
D	24		6 13	6 15
W	25	Die Kerk te Potgietersrust ingewy, 1924.	6 13	6 14
D	26	Ds. M. J. Goddefroy te Middelburg bevestig, 1905.	6 14	6 13
V	27	Generaal P. J. Joubert oorlede, 1900.	6 15	6 12
S	28	Die Kerk van Ventersdorp ingewy, 1913.	6 15	6 11
S	29	Ds. Jac. P. van den Berg te Nylstroom bevestig, 1930.	6 16	6 10
M	30		6 16	6 9
D	31	Ds. J. D. Storm op Zwartuggens georden, 1934.	6 17	6 8

HARDLYWIGE KINDERS



DIE VOERING van 'n kind se ingewande is 'n tere slymvlies. Dit is baie onraadsaam om sterk purgasies aan kinders te gee. Sulke purgasies prikkel die slymvlies, wat op sy beurt weer die geweldige inkrimping en uitstoting van die ingewandsinhoude veroorsaak. Kasterolie veroorsaak ook dikwels bloederigheid in die stoelgange. Die beste is om Kasterolie alleen te gebruik in uiterste gevalle of wanneer die dokter dit voorskrywe.

INTESTONE is 'n sagte dog sekere lakseermiddel, bevattende 'n verskeidenheid van kruie en vrugte, gemeng met bloedsuiverende bestanddele. Intestone is die ideale lakseermiddel vir kinders.

KINDERS is baie vatbaar vir galagtige aanvalle. Al wat nodig is, is 'n dosis Intestone en 'n ligte dieet vir 'n dag of so. Ook kry kinders dikwels aanvalle van voimeer, gepaard gaande met buikpyn wat dan gewoonlik verkeerd vasgestel word as Blinddermontsteking, dog wat in werklikheid periodieke Opgooi is. Gee vir die kind Borsuiker om te eet, 'n dosis Intestone om die Ingewande skoon te maak, en 'n dag se rus van die skool — dis al!

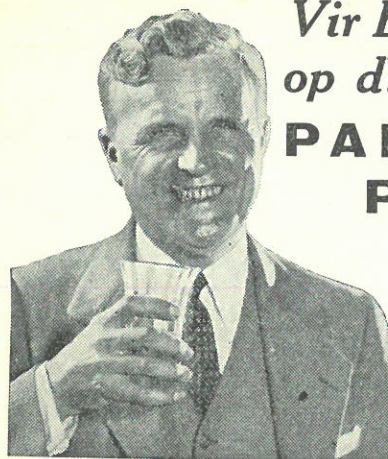
SUIGELINGE is dikwels onderhewig aan hardlywigheid. Waarlik dis 'n misdaad om 'n babetjie gedurig Kasterolie in te gee. 'n Bietjie Intestone op 'n teelepelpunt is seker en veilig. Om te veel room te gee is ook nadelig want dit krap die spysverterinkie om. Gee liefers Mout en Visolie.

BABETJIE WAS GEDURIG HARDLYWIG..... Mevr. J. H. Olivier, Westminster, O.V.S., het op 23 Maart 1934, soos volg verklaar: „My arme ou babetjie was gedurig hardlywig en rusteloos. As jong moeder wou almal my raad gee, dog niks wou baat nie. 'n Moedersorg verpleegster het my lateraan die raad van Intestone gegee en ek kan nie vandag genoeg my dank uitspreek vir die onmiddellike verbetering wat daar by die kindjie ingetree het nie.”

ALHOEWEL daar sterk aangeraai word om Intestone vir kinders en suigeling te gebruik, moet dit tog ook onthou word dat dit **Die** een groot middel is vir chroniese Hardlywigheid, Grootdermontsteking en Inwendige Aambeie by volwassenes. Intestone kos 1s. 9d. (proef-grootte) en 7s. 6d. (groot bottel) by alle aptekers.

INTESTONE

Dag van die Week.		MAANSVERANDERING.		Sons	
Week.		Maand.		opg. ond.	
				Spoorweg-tyd.	
				v.	n m.
W	1	Stigting Teologiese Fakulteit te Pretoria, 1917. Dr. J. H. Greyvenstein Hoogleraar te Pretoria, 1917 Dr. S. P. Engelbrecht Hoogleraar te Pretoria, 1921.		6 17	6 6
D	2	Ds. W. P. J. Poën te Potchefstroom bevestig, 1926		6 18	6 5
V	3			6 18	6 4
S	4			6 19	6 3
S	5			6 19	6 2
M	6	Aank. v. Riebeeck in Tabelbaai 1652; Gemeente Chrissiesmeer gest. 1892.		6 19	6 0
D	7	Die Kerk van Nylstroom ingewy, 1922.		6 20	5 59
W	8	Ds. L. E. Brandt te Pietersburg bevestig, 1904.		6 20	5 38
D	9	Die Grondwet in die O.V.S. geproklameer, 1854.		6 21	5 47
V	10	Ds. J. J. Prinsloo te Standerton bevestig, 1919.		6 21	5 56
S	11	Die Kerk van Bronkhorstspuit ingewy, 1913.		6 22	5 55
S	12	Die eerste Anneksie van Transvaal, 1877.		6 22	5 54
M	13	Oud. M. J. Prinsloo van Witfontein oorlede, 1892.		6 23	5 53
D	14	Ds. P. W. Venter te Volksrust georden, 1929.		6 23	5 52
W	15	Hoeksteen van die ou Kerk van Ventersdorp gelê, 1893.		6 24	5 52
D	16			6 24	5 51
V	17	Ds. M. J. Goddefroy emeritus, 1917.		6 25	5 50
S	18			6 25	5 49
S	19	Die eerste Kerk van Potchefstroom ingewy, 1851. Ds. T. F. J. Dreyer te Standerton georden, 1924.		6 26	5 48
M	20	Hoeksteen van die Kerk op Chrissiesmeer gelê, 1892.		6 26	5 48
D	21	Ds. G. W. Smits te Rustenburg bevestig, 1861. Ds. N. J. v. Warmelo oorlede, 1892.		6 27	5 47
W	22	Eerste Kerk van Middelburg ingewy, 1876. Ds. S. J. Strydom te Makwassie bevestig, 1919. Ds. J. J. Prinsloo te Rustenburg bevestig, 1922. Ds. F. J. Z. Booysen te Trichardtsfont. ingeseën, '32.		6 27	5 46
D	23	Die Kerkraad op Witfontein wil nie verenig nie, 1886.		6 27	5 45
V	24	Oud. F. G. Wolmarans van Potchefstroom oorlede, 1872.		6 27	5 44
S	25	Protes van die Hervormers te Spiers, 1529—vandaar Protestante.		6 28	5 43
S	26	Eerste Kerk van Rustenburg ingewy, 1851.		6 28	5 42
M	27			6 29	5 41
D	28	Ds. J. P. v. d. Berg te Makwassie bevestig, 1934.		6 29	5 40
W	29	Tweede Dorsland-trek, 1875.		6 20	5 30
D	30			6 30	5 39



Vir Brandende Pyn op die Maag neem **PANBANINE POEIER**

Die spysvertering word belemmer deur oorwerk, verstandelike spanning en senu-uitputting. Kopwerk veroorsaak dikwels 'n groter honger dan harde liggaamlike arbeid. Dit het lateraan die gevolg van ooreet, slegte-spysvertering, opgisting van voedsel, suurheid en eindelijk 'n Versweerde Maag.

SOOIBRAND is alleen 'n voorteken van 'n dreigende gevaar. Sodra die lyer dit bemerk moet hy 'n kursus van Panbanine Poer ondergaan, tesame met 'n ligte Dieet. Dit sal al heel gou die kwaad verhoed om te vererger.

SUURHEID is die gevaarlike vyand wat Rou Sere veroorsaak. Kragtige sure wat in die maag ontwikkel, vreet gedeeltes van die maagvoering weg—vandaar die Rou Sere. Stop hierdie gevaarlike werk deur die suur teen te gaan met Panbanine Poer, wat nie alleen onmiddellik in werking tree nie, maar ook aanhou vir etlike ure na elke dosis.

PANBANINE POEIER bevat 'n gesuiwerde aardesoort bekend as Colloidal Kaolin, wat merkwaardige eienkappe openbaar in die opsuiging van voedsel-gifstowwe, winde en organiese sure. Vertrou alleen die allerbeste! Panbanine Poer is die mees moderne „Suur-vernietiger” vandag — wat dan ook rede is waarom dit voorkeur geniet by ons groot Maagspesialiteite.

GEVAL No. 104, 17 JUNIE 1933. J. A., 36 jaar oud, was verskeie male onder die X-strale gewees. Sy blindederm was uitgehaal en lateraan was daar 'n verdere operasie uitgevoer vir vasklewings en om die blindederm-stompie te verwyder. Nog geen verbetering! Panbanine Poer was aangeraai deur 'n raadgewende dokter en dit het die jarelange pyn oorgemaak.

GEVAL No. 113, 30 NOVEMBER 1933. Cecil Williamson, Durban, 25 jaar oud. Hierdie man het 'n deurborende Maagseer gehad wat 'n onmiddellike operasie genoodsaak het om sy lewe te red. Ses maande daarna het hewige pyn, nes van tevore die geval was, weer op die voorgrond getree. Nou gebruik hy Panbanine Poer met die grootste sukses.

Kos 2/6 per 4 ons bottel en 7/6 per groot 16 ons bottel by alle aptekers.

PANBANINE POEIER

428-2

Dag van die		MAANSVERANDERING.		Sons	
Week.	Maand.	6, Volle Maan, 5.1 n.m. 14, Laaste Kwartier, 8.12 v.m. 20, Nuwe Maan, 19.24 n.m. 28, Eerste Kwartier, 4.46 v.m.		opg. ond.	
				Spoorweg-tyd.	
				v.m.	n.m.
V	1	Die Gemeente van Ermelo gestig, 1909.		6 30	5 38
S	2	Hollands in Kaapse Parlement toegelaat, 1882.		6 31	5 37
S	3	Dr. J. H. Greyvenstein te Pretoria bevestig, 1914. Ds. J. G. M. Dreyer te Dullstroom bevestig, 1924.		6 31	5 36
M	4	Ds. A. R. Smit Hulpprediker te Pretoria, 1929.		6 32	5 36
D	5	Ds. A. J. Barger te Johannesburg bevestig, 1918.		6 32	5 35
W	6			6 33	5 34
D	7	Ds. G. W. Smits in Den Haag georden, 1860. Ds. J. J. Kuhn te Krugersdorp bevestig, 1909.		6 33	5 34
V	8	Prof. Dr. P. J. Muller te Pretoria bevestig, 1904. Die Gemeente Memel gestig, 1915.		6 34	5 33
S	9	Stigting van die gemeente Soekmekaar, 1931. Paul Kruger ingesweer as Staatspresident, 1883.		6 34	5 32
S	10			6 35	5 32
M	11	Die Kerk van Witbank ingewy, 1929.		6 35	5 31
D	12	Eerste Avondmaalsviering aan die Kaap, 1652.		6 36	5 30
W	13			6 36	5 29
D	14			6 37	5 29
V	15	Die Hervormer uitgekom, 1909. Die Gem. Schweizer Reneke gestig, 1925.		6 38	5 28
S	16	Gemeente Losberg gestig, 1925.		6 38	5 28
S	17			6 39	5 27
M	18			6 39	5 27
D	19			6 40	5 26
W	20	Inwyding van die Kerk van Delmas, 1933.		6 41	5 26
D	21	Ds. G. E. Alers te Germiston bevestig, 1921.		6 41	5 26
V	22			6 42	5 25
S	23			6 42	5 25
S	24			6 43	5 25
M	25	Dr. C. H. Rautenbach te Pretoria bevestig, 1930.		6 43	5 24
D	26			6 44	5 24
W	27	Aankoms van Ds. v. d. Hoff te Potchefstroom, 1853. Ds. M. M. Grobler te Brakpan bevestig, 1928.		6 44	5 24
D	28	Ds. P. S. Grobler te Krugersdorp georden, 1922.		6 45	5 24
V	29	Ds. G. W. Smits oorlede, 1894. Ds. S. P. Engelbrecht georden, 1921.		6 46	5 24
S	30	Eerste Uniale Ministerie gevorm, 1910.		6 46	5 23
S	31	Ds. E. S. Mulder te Zwarttruggens georden, 1930.		6 47	5 23

DIE DOKTER IS BEWUS VAN HAAR GEVAAR



'n Swak maag is nie Speletjies nie!

Indien u iemand is wat gebore is met 'n swak maagvoering, dan verkeer u bepaald in gevaar om allerlei ernstige maagkwale te ontwikkel.

BLOTE DWAASHEID.

Om die afwesigheid van Maagsappe te verontagsaam is blote dwaasheid. Die talent-volle mediese geleerde, dr. Langdon Brown, verhaal die geval van 'n vrou wie se maag ondersoek en getoets was en bevind werd sonder Maagsappe te wees. Haar moeder is aan Maagkanker oorlede so ook haar dogter, en aangesien sy self behandeling gesoek het toe dit te laat was, het sy ook daaraan beswyk.

KENTEKENS.—Gevoel van volheid. Opbring en mislikheid. Maagwerkings. Winderigheid. Knop op die Maagkrop. Verlies van eetlus. Lomerigheid na maaltye. Opbreek van slegte winde. Pyn tussen die skouerblaaië. Gekraakte tong.

BEHANDELING.—Koop VANDAG 'n Bottel van die beroemde Dr. Heinz Maag Drank by u naaste apteker en gebruik dit na elke ete. Akkordeer dit met u, dan is dit 'n bewys dat daar 'n tekort van Maagsappe by u is. U kan dan die dosis vermeerder om seker te maak van 'n behoorlike behandeling. Dis noodsaaklik om vir 'n geskikte tydperk aan te hou met die Maag Drank — vandaar die vermindering in prys vir 6 bottels.

GETUIENIS — Geval No. 96.—Mnr. H. K. Herbst van Kaapstad het 'n „onderzoekings-operasie” ondergaan vir Galstene. Aangesien daar niks gevind is nie, is daar 'n kort-sluiting in die Kleinderm gemaak. Die Pyn en Ingewands-aandoeninge het egter voortgeduur — so is daar weer geopereer en 'n gedeelte van die Maagkrop uitgesny. Die verbetering was bloed-weinig. Na 'n behoorlike toetsmaal by 'n spesialiteit is daar 'n totale afwesigheid van Maagsappe gevind. Die pasiënt gebruik nou die dr. Heinz Maag Drank en sy gesondheid is redelik goed.

PRYS.—Die Dr. Heinz Maag Drank kos 5s. 6d. per bottel of 6 bottels vir 30s. by alle aptekers. Onthou dat as daar 'n tekort van Maagsappe by u is, is geen ander behandeling van enige baat nie.

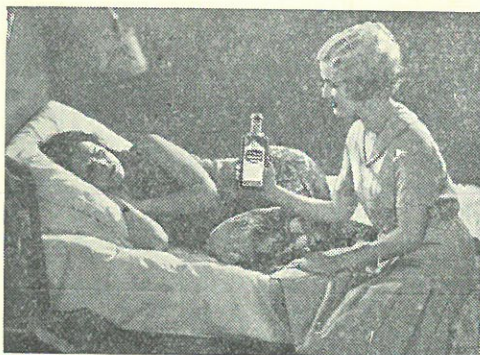
DR. HEINZ MAAG DRANK

428-3

JUNIE, 30 DAE.

Dag van die		MAANSVERANDERING.		Sons	
Week.	Maand	5, Volle Maan, 7.22 v.m. 12, Laaste Kwartier, 2.5 n.m. 19, Nuwe Maan, 7.14 v.m. 26, Eerste Kwartier, 9.23 n.m.		opg. ond.	
				Spoorweg-tyd.	
M	1	Dr. B. Gemser Hoogleraar te Pretoria, 1926.		v.m.	n.m.
D	2	Die Gemeente Gwelo gestig, 1923.		6 47	5 23
W	3	Oud. G. J. Engelbrecht van Standerton oorlede, 1901.		6 47	5 23
D	4			6 48	5 23
V	5	Ds. Jac. v. Belkum te Rustenburg bevestig, 1891. Uitspraak Hoog Ger. Hof in sake Trichardtsfontein, 1893.		6 48	5 23
S	6	Gemeente Humpata gestig, 1910. Dr. H. C. M. Fourie te Johannesburg bevestig, 1924.		6 48	5 23
S	7	F. W. Reitz as Staatssekr. ingesweer S.A. Rep., 1898.		6 49	5 23
M	8			6 49	5 23
D	9			6 50	5 23
W	10	Ds. J. Beyer te Standerton bevestig, 1899.		6 50	5 23
D	11			6 51	5 23
V	12	Verantwoordel. Bestuur aan Kaapkol. toegestaan, '72.		6 51	5 23
S	13	Die Kerk van Ermelo ingewy, 1910.		6 51	5 23
S	14			6 52	5 23
M	15	Ds. N. J. v. Warmelo te Potchefstroom georden, 1864.		6 52	5 23
D	16			6 52	5 23
W	17			6 53	5 23
D	18	Ds. F. S. du Toit van Ventersdorp oorlede, 1914. Ds. P. J. J. Venter te Lichtenburg georden, 1921.		6 53	5 23
V	19			6 53	5 23
S	20	Kcmt. Salomon Prinsloo oorlede, 1918.		6 54	5 23
S	21			6 54	5 24
M	22	Ds. D. F. Erasmus te Pietermaritzburg bevestig, 1918.		6 54	5 24
D	23			6 55	5 25
W	24	Oud. J. C. Coetzee van Zeerust oorlede, 1933.		6 55	5 25
D	25			6 55	5 25
V	26			6 55	5 25
S	27	Die Gemeente van Vliegpoort gestig, 1931.		6 55	5 26
S	28	Ds. A. J. Begemann emeritus, 1872.		6 55	5 26
M	29	Eerste Kaapse Parlement geopen, 1854.		6 56	5 26
D	30			6 56	5 26

Vrouens Verdien Goeie Gesondheid



Die vroulike Senugestel is 'n gevoelige netwerk en kan lig verstoort word. Die rede is omdat 30 jaar van 'n vrou se lewe in sirkels verdeel is van ongeveer 'n maand elk. Die gestel hang af van die suksesvolle afloop van so'n sirkel, wat op sy beurt weer afhang van die toestand van die senuwees en kliere.

Senuwee- en Klier-verswakking

DIE DR. HEINZ SENUWEE VERSTERKER. Dit is die groot senuwee versterker en kalmerende middel hierdie. Ook verryk dit die bloed in gevalle van Bloedarmoede. Dit werk op elke Senuwee in die liggaam. Dit bevat geen verdovings- of pyndodende middels nie en dit word nie voorgedhou as 'n oombliklike geneesmiddel vir tandpyn en sinkings nie. Dit is egter uitstekend en veilig vir senuweeagtige hoofpyn.

ALLERHANDE ELLENDES. Beskou net vir 'n oomblik die edele organe wat deur die Senuwees en Kliere beheer word — die hart, maagkrop, niere, ingewande en baarmoeder. Daarom is dit dat vroue wie se senuwees afgewerk is aan allerlei scorte tekens ly, soos hartaanvalle, hartkloppings, senuweeagtige slegte-spysvertering, rugpyn, hardlywigheid, ongereelde en periodieke pyn. Die Dr. Heinz Senuwee Versterker werk kragdadiglik op elke senu-sel van die liggaam!

LEWENSVERANDERING. Tussen die ouderdomme van 45 en 50 jaar word die kliere werkloos. Hier kom daar dan weer 'n hele klomp moeilikhede voor die dag — warm en koue gloede, duiseligheid, lusteloosheid en blindende hoofpyn. Die Dr. Heinz Senuwee Versterker is onmisbaar in al sulke gevalle om die senuwees te kalmeer en die uitgedroogde klierstelsel aan te help oor hierdie uiters moeilike tydperk.

WANHOOP — EN DIE UITWEG. Geval No. 17.—Mevr. P. L. F., Dist. Winburg, O.V.S., het aan chroniese ongesondheid gely vanaf die geboorte van haar derde kind. Haar blindederms is uitgehaal en lateraan het sy weer 'n ernstige operasie vir baar-moeder-eierstok-aandoeninge ondergaan. Toe is haar neusbeen weer uitgesny. Haar gesondheid was treurig — aangesien haar senuwees heeltemal uit orde was, en elke maand moes sy tenminste 'n week in die bed deurbly. Sy het toe 'n paar bottelsvol van die beroemde Dr. Heinz Senuwee Versterker opgebruik, saam met die Dr. Heinz Klierstof Pille en daar het 'n groot en blywende verbetering ingetree in verband met haar Senuwees en vroulike funksies.

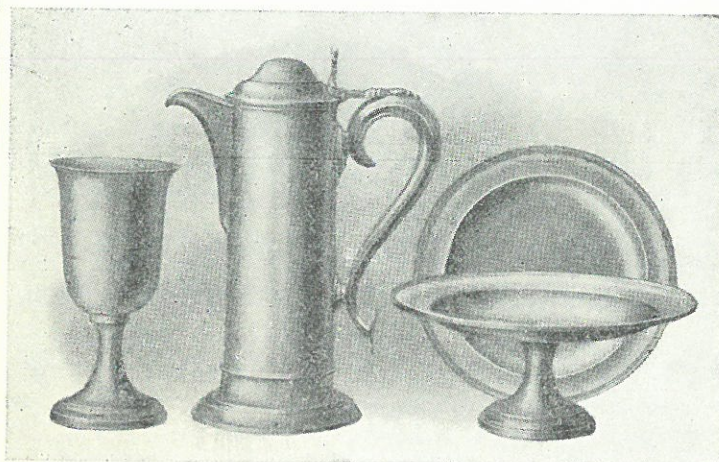
DIE DR. HEINZ SENUWEE VERSTERKER kos 5s. 6d. per
bottel of 6 bottels teen 30s. by alle aptekers.

DIE DR. HEINZ SENUWEE VERSTERKER

Dag van die		MAANSVERANDERING.	Sons	
Week.	Maand.		opg.	ond.
		3, Volle Maan, 5.47 v.m. 9, Laaste Kwartier, 10.59 n.m. 17, Nuwe Maan, 5.21 v.m. 25, Eerste Kwartier, 7.49 v.m.	Spoorweg- tyd.	
W	1	President T. F. Burgers ingesweer S.A. Rep., 1872.	v.m. 6 56	n.m. 5 27
D	2		6 56	5 27
V	3		6 56	5 28
S	4	Oud-Ouderl. H. C. J. v. Rensburg, Zoutpansberg, oorl. 1909.	6 56	5 28
S	5		6 56	5 29
M	6	Joh. Huss gebore, 1373.	6 56	5 29
D	7	Die Kerk van De la Rey ingewy, 1928.	6 55	5 29
W	8	Die Gemeente Bloemhof gestig, 1916. Ds. H. P. Wolmarans te Zeerust georden, 1922.	6 55	5 30
D	9	Oud. S. E. Grobler van Zoutpansberg oorlede, 1903.	6 55	5 30
V	10	Kalvyn gebore, 1509.	6 55	5 31
S	11		6 55	5 31
S	12	Senator Ouderl. A. D. W. Wolmarans oorlede, 1928.	6 55	5 32
M	13		6 54	5 32
D	14	President Brandt, O.V.S., oorlede, 1888.	6 54	5 33
W	15	Verlating van Schoemansdal, 1867.	6 54	5 33
D	16		6 54	5 34
V	17	Oud. J. v. Graan van Ventersdorp oorlede, 1917.	6 54	5 34
S	18	Ds. N. J. v. Warmelo te Heidelberg bevestig, 1868.	6 54	5 35
S	19	Ds. L. G. F. Biccard oorlede, 1900. Ds. E. S. Muller bevestig op Bronkhorstspuit, 1931.	6 53	5 35
M	20	Ds. L. E. Brandt te Turffontein bevestig, 1930.	6 53	5 26
D	21		6 53	5 36
W	22		6 53	5 36
D	23	Generaal Andries Pretorius oorlede, 1853.	6 52	5 37
V	24	Ds. L. G. F. Biccard te Zoutpansberg bevestig, 1875	6 52	5 37
S	25	Afskeid van Prof. Dr. P. J. Muller van Pretoria, 1909.	6 52	5 38
S	26	Kerkorde van de Mist ingevoer, 1804.	6 51	5 38
M	27	Die Prokurasie Kommissie gestig, 1890.	6 51	5 39
D	28		6 50	5 39
W	29	Die Gemeente van der Hoff gestig, 1933.	6 50	5 40
D	30	Ds. N. J. v. Warmelo te Schoemansdal bevestig, 1864	6 49	5 40
V	31		6 48	5 41

NAGMAALSTELLE

in „Elkington Plate” of in Silwer.



SKINKBEKER, 1½ BOTTEL £10

DRINKBEKER, 1 PINT, £3.10.0

BROODSKAAL, 9 DUIM, £3

BORD, 10 DUIM, £2.

Doopbekkens, Silwer of „Plate,” in alle modelle en pryse.

J. STERN.

Pritchardstraat 53,

JOHANNESBURG.

AUGUSTUS, 31 DAE.

Dag van die		MAANSVERANDERING.	Sons.	
Week.	Maand		opg. ond.	
		1, Volle Maan, 2.37 n.m. 8, Laaste Kwartier, 5.14 v.m. 15, Nuwe Maan, 7.41 n.m. 25, Eerste Kwartier, 7.49 v.m.	Spoorweg-tyd.	
			v.m.	n.m.
S	1		6 48	5 41
S	2		6 47	5 42
M	3	Ds. Jac. v. Belkum te Heidelberg bevestig, 1903.	6 47	5 42
D	4	Oud. A. Alberts van Humpata oorlede, 1928. Ds. J. G. M. Dreyer te Ermelo bevestig, 1928. Ds. S. P. J. J. van Rensburg op Eendracht bevestig, 1933.	6 46	5 42
W	5	Ds. S. P. J. v. Rensburg op Eendracht bevestig, '33.	6 45	5 43
D	6		6 45	5 43
V	7		6 44	5 44
S	8	Die eerste Alg. Kerkverg. van die Ned. Herv. Kerk te Rustenburg geopen, 1853.	6 43	5 44
S	9	Ds. M. J. Goddefroy oorlede, 1920.	6 42	5 45
M	10	Louis Trichardt gebore, 1783.	6 41	5 45
D	11		6 40	5 46
W	12		6 39	5 46
D	13		6 38	5 46
V	14	Oud. F. P. H. Alberts van Humpata oorlede, 1930.	6 37	5 47
S	15	Vertrek van Ds. N. J. v. Warmelo uit Holland naar Suid-Afrika, 1862.	6 36	5 47
S	16	Die Gemeente van Vereeniging gestig, 1913.	6 35	5 48
M	17	Die Kerk van Venterskroon ingewy 1889. Ds. A. Lagerwy oorlede, 1898.	6 35	5 48
D	18	Ds. D. v. d. Hoff in Den Haag georden, 1852.	6 34	5 49
W	19		6 33	5 49
D	20	Eerste Doopbediening aan die Kaap, 1653.	6 32	5 50
V	21		6 31	5 50
S	22		6 30	5 50
S	23	Ds. J. v. Arckel eerste predikant aan die Kaap, 1665	6 29	5 51
M	24	Bloedbad van St. Bartholomeus, 1572. Ds. L. M. le Roux op Trichardtsfontein bevestig, 1935.	6 29	5 51
D	25	Aankoms van die Eerste Hugenote, 1688.	6 28	5 51
W	26	Generaal Louis Botha oorlede, 1919.	6 27	5 51
D	27	In gebruik neem van Bybel in Afrikaans, 1933.	6 26	5 52
V	28	Slag van Boomplaas, 1848.	6 25	5 52
S	29		6 24	5 52
S	30		6 23	5 52
M	31	Die Lydenburgse Gemeente skei van die Herv. Kerk af, 1854.	6 22	5 53

Vir enigiets op gebied van

BOUMATERIAAL

Heiningmateriaal, Graansakke, Ertappelsakke,
teen die laagste pryse in Suid-Afrika.

Kry EERS kwotasies van

HUNT, LEUCHARS & HEPBURN,
BEPERK.

H/v. Vermeulen- en Queenstraat.

Posbus **635**

Foons **2701.2.3**

PRETORIA.

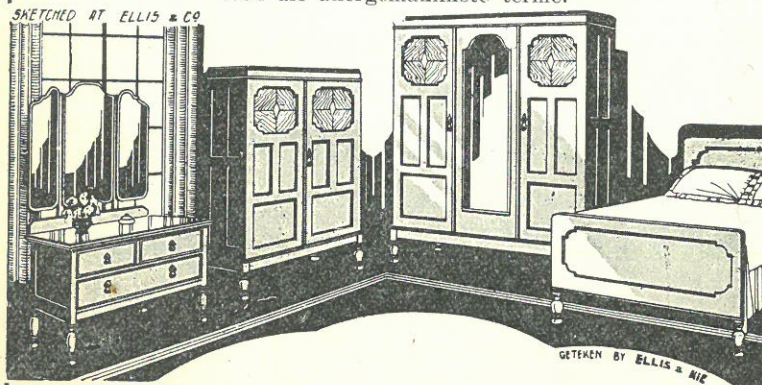
Telegramme: „Vangpre.”

TAKKE OOR GEHEEL SUID-AFRIKA.

Vir die wat gaan trou en vir die wat getroud is.

ELLIS & KIE.

Het die pragtigste sortering Huisraad
teen die allergemaklikste terme.



Katalogus Vry op Aanvraag.

ELLIS & KIE.

Markstr. h/v Sauerstr.

JOHANNESBURG.

SEPTEMBER, 30 DAE.

Dag van die		MAANSVERANDERINGES. 1, Volle Maan, 2.37 n.m. 8, Laaste Kwartier, 5.14 v.m. 15, Nuwe Maan, 7.41 n.m. 24, Eerste Kwartier, 0.12 v.m. 30, Volle Maan, 11.1 n.m.	Sons	
Week.	Maand.		opg. ond.	
			Spoorweg-tyd.	
			v.m.	n.m.
D	1	Transvaal geannekseer, 1900.	6 21	5 53
W	2	Ds. D. v. d. Hoff gebore, 1814.	6 20	5 54
D	3		6 19	5 55
V	4		6 18	5 56
S	5		6 17	5 56
S	6	Koningin Wilhelmina gekroon, 1898.	6 16	5 57
M	7		6 15	5 58
D	8	Ds. N. J. v. Warmelo gebore, 1835.	6 14	5 58
W	9		6 12	5 59
D	10		6 11	5 59
V	11		6 10	6 0
S	12	Die Kerk van Vrededorp ingewy, 1908.	6 9	6 0
S	13		6 8	6 0
M	14		6 6	6 1
D	15	Eerste Uniale Volksraad verkies, 1910.	6 5	6 1
W	16		6 4	6 1
D	17	President M. W. Pretorius gebore, 1819.	6 3	6 2
V	18		6 2	6 2
S	19		6 1	6 3
S	20	Die Huweliks Ordonnansie van de Mist ingevoer, 1804	6 0	6 3
M	21		5 58	6 3
D	22		5 57	6 4
W	23	Ds. P. W. Ennis te Klerksdorp levestig, 1905.	5 56	6 4
D	24	Ds. P. J. J. Venter te Zeerust bevestig, 1927.	5 55	6 4
V	25		5 54	6 5
S	26		5 53	6 5
S	27	Generaal Louis Botha gebore.	5 52	6 6
M	28	Die Kerk op Witpoort ingewy, 1912.	5 51	6 6
D	29		5 50	6 6
W	30	Ds. M. J. Goddefroy te Witfontein bevestig, 1887.	6 49	6 6



In ons land bereik meisies die leeftyd van puberteit tussen 12 en 14 jaar. Dan is hulle „volwasse” soos die Natuur die term verstaan. Sekere liggaamsveranderings vind plaas en is sigbaar. 'n Groot spanning word uitgeoefen op die veranderde vroulike gestel. *Bloedarmoede* is die groot moeilikheid. Die bloed moet verryk word. Dit moet gevoed word. En die gestel moet geregleer word. Verwaarloosings op hierdie stadium kan later slegte gesondheid beteken.

Vir Vroue van alle leeftye

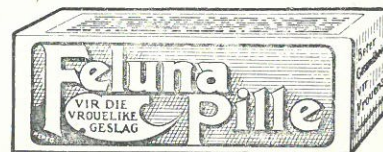
Huwelik en moederskap volg op sy tyd. En eindelijk ophou van maandstonde. Deur al hierdie fases hou wyse vroue altyd by die hand, en gebruik, daardie suiwerende, versterkende, en regulerende versterkmiddel, beroemd deur heel Suid-Afrika en bekend as „*Feluna*.”



Want dit het gesondheid en krag gee aan vroue van alle leeftye. 'n Spesiale vorm van *Yster* is in die fabrikaat gemeng, wat maak dat dit vir 100% in die bloed opgeneem word. Wat dit vir swak, bloedarmoedige vroue meen weet net hulle wat die krag daarvan ondervind het.

Binne 'n dag of twee na die eerste dosis bewys 'n gevoel van welsyn dat *Feluna* sy werk doen.

Oral verkrygbaar in rooi pakkies teen 3/3 per bottel of 6 vir 18/-. Of direk, teen betaling van die prys, van Posbus 731, Kaapstad.



Dag van die		MAANSVERANDERING.	Sons	
Week.	Maand.		opg.—ond.	
			Spoorweg-tyd.	
		7, Laaste Kwartier, 1.28 n.m. 15, Nuwe Maan, 12.20 n.m. 23, Eerste Kwartier, 2.54 n.m. 30, Volle Maan, 7.58 v.m.		
D	1	Ds. A. Ras op Dullstroom bevestig, 1932.	v.m. 5 48	n.m. 6 7
V	2	Slag van Vegkop, 1836.	5 47	6 7
S	3		5 45	6 8
S	4	Ds. A. J. Barger te Middelburg bevestig, 1919.	5 45	6 8
M	5	President F. W. Reitz gebore.	5 44	6 8
D	6	Stigting van die gemeente Barberton, 1934.	5 43	6 9
W	7	Oud. D. P. J. v. Schalkwyk van Trichardts oorl. 1911.	5 42	6 9
D	8		5 41	6 9
V	9	Ds. D. v. d. Hoff oorlede, 1881.	5 40	6 10
S	10	President Kruger gebore, 1825.	5 39	6 10
S	11	Ds. S. J. Strydom te Krugersdorp bevestig, 1914. Die Hervormer Ulrich Zwingli gesneuwel, 1531.	5 38	6 11
M	12		5 37	6 12
D	13	Eerste diamant in S.A. gevind, 1867.	5 36	6 12
W	14		5 35	6 13
D	15	Hoeksteenlegging van die Kerk van Pietersburg, 1892.	5 34	6 13
V	16	Afskeidspreek van Ds. Jac. van Belkum met sy eme- ritaat, 1927.	5 33	6 14
S	17	Ds. S. Vermooten te Zeerust georden, 1915.	5 32	6 15
S	18		5 31	6 15
M	19	Eerste Kerk op Stellenbosch deur Simon v. d. Stel ingewy, 1687.	5 30	6 16
D	20	Die Kerk van Louis Trichardt ingewy, 1906.	5 29	6 16
W	21	Oud. F. Boshoff van Waterberg oorlede, 1918.	5 28	6 17
D	22	Die Edikt van Nantes herroep, 1685.	5 27	6 17
V	23	Ds. D. F. Erasmus te Ventersdorp bevestig, 1920.	5 26	6 18
S	24	Sinode in die Kaap besluit dat Engels ook gepreek moet word in Hollandse Kerke, 1859.	5 25	6 18
S	25		5 24	6 19
M	26		5 23	6 20
D	27	Ds. L. E. Brandt te Vereeniging bevestig, 1923. Ds. P. J. J. Venter te De la Rey bevestig, 1923.	5 22	6 20
W	28		5 21	6 21
D	29		5 20	6 21
V	30	Ds. J. J. Prinsloo te Trichardts bevestig, 1909.	5 19	6 22
S	31	Hervormingsdag. Samekoms Komm. N. Herv. en N. Geref. om oor kerkvereniging te handel, 1882. Ds. P. W. Ennis oorlede, 1932.	5 31	6 23

Die Eerste Bottel Bewys die Krag daarvan

Ons belowe verligting
in die eerste paar
dosisse.

Ons belowe dit verseker.
Ons weet dat *Jones se Rheumaticuro* verligting gee aan
die wat ly aan *Rumatiek*,
Jig, *Lendepyn*, *Heupjig* in
hulle verskillende vorme en
verskynsels. *Vir 50 jaar* was
hierdie middel die gunsteling
van die publiek, en is dit
nog. En vandag is daar geen
ander behandeling wat net
sulke *goeie resultate* gee
nie.

Ons beloftes kan gemak-
lik getoets word. Die prys
is laag — slegs 3/6 per bot-
tel. Dit is oral verkryg-
baar. Of skryf aan *Posbus*
938 *Kaapstad* en sluit beta-
ling in.

JONES'
RHEUMATICURO



NOVEMBER, 30 DAE.

Dag van die		MAANSVERANDERING.	Sons	
Week.	Maand.		opg. ond.	
			Spoorweg-tyd.	
		6, Laaste Kwartier, 3.28 v.m. 14, Nuwe Maan, 6.42 v.m. 22, Eerste Kwartier, 3.19 v.m. 28, Volle Maan, 6.12 n.m.		
S	1		v.m. 5 18	n.m. 6 23
M	2	Eerste Alg. Kerkverg. Ned. Herv. Kerk te Kaapstad, 1824.	5 18	6 24
D	3	Hoeksteenlegging eerste Herv. Kerk op Christiana, 1876.	5 17	6 25
W	4	Ds.. Jac. van Belkum oorlede, 1933.	5 16	6 26
D	5	Naam Hervormd in die Kaap verander in Gereformeerde, 1842. Aankoms van Ds. D. v. d. Hoff in Suid-Afrika, 1852	5 16	6 26
V	6		5 15	6 27
S	7	Vasco da Gama te St. Helenabaai, 1497.	5 15	6 27
S	8		5 14	6 28
M	9		5 14	6 28
D	10	Martin Luther gebore, 1483.	5 13	6 29
W	11		5 12	6 30
D	12	Piet Retief gebore, 1780.	5 12	6 31
V	13		5 11	6 32
S	14	Ds. W. F. H. Huyzers bevestig op Vereeniging, 1931.	5 11	6 33
S	15	Ds. A. J. Begemann oorlede, 1925.	5 10	6 34
M	16	Pretoria aangelê, 1855.	5 10	6 34
D	17		5 10	6 35
W	18	Vasco da Gama se eerste reis om die Kaap, 1497.	5 9	6 35
D	19	Hoeksteenlegging van die Kerk te Potgietersrust, 1921.	5 9	6 36
V	20	Die Kerk op Eldoret ingewy, 1921.	5 9	6 37
S	21	Ds. H. D. v. Broekhuizen Predikant van die Hervormde Kerk, 1917.	5 9	6 37
S	22	Die Gemeente Trichardts gestig, 1879.	5 9	6 38
M	23		5 9	6 39
D	24	Hoeksteenlegging van die Kerk van Laeveld, 1924.	5 8	6 40
W	25	Ds. W. P. J. Poën te Pietersburg bevestig, 1922.	5 8	6 41
D	26	Die Kerk van Memel ingewy, 1915.	5 8	6 42
V	27	Die Kerk van Bethal ingewy, 1926.	5 8	6 42
S	28	President Steyn oorlede, 1916.	5 8	6 43
S	29		5 8	6 44
M	30		5 8	6 45

Dag van die		MAANSVERANDERING.	Sons	
Week.	Maand		opg. ond	
			Spoorweg tyd.	
		5, Laaste Kwartier, 8.20 n.m. 14, Nuwe Maan, 1.25 v.m. 21, Eerste Kwartier, 1.30 n.m. 28, Volle Maan, 6.0 v.m.		
D	1	Slawe vry verklaar in die Kaap, 1834.	v.m. 5 7	n.m. 6 46
W	2		5 7	6 46
D	3		5 7	6 47
V	4	Die Ned. Geref. Kerk in die S.A.R. gestig, 1866.	5 7	6 47
S	5		5 7	6 48
S	6	Voortrekkersgelofte, 1838.	5 7	6 49
M	7	Die Ned. Herv. of Geref. Kerk gestig, 1885.	5 8	6 50
D	8		5 8	6 51
W	9	Pres. T. F. Burgers oorlede, 1881.	5 8	6 51
D	10	Slag van Stormberg, 1899.	5 8	6 52
V	11	Slag van Magersfontein, 1899.	5 9	6 53
S	12	Ds. C. W. du Toit emeritus, 1918.	5 9	6 54
S	13		5 9	6 54
M	14		5 10	6 55
D	15	Slag van Colenso, 1899.	5 10	6 55
W	16	Dingaansdag, 1838. Hoeksteenlegging van die Kerk van Middelburg, 1896.	5 10	6 56
D	17		5 11	6 56
V	18	Die Kerk van Vereeniging ingewy, 1915.	5 11	6 56
S	19		5 11	6 57
S	20	Komdt. F. Joubert (Fransheld) behaal oorwinning by B.H.Spruit, 1880.	5 12	6 58
M	21	Oud-oud. G. J. Z. Helberg van Zoutpansberg oorlede, 1926.	5 12	6 58
D	22		5 12	6 58
W	23		5 12	6 58
D	24		5 13	6 59
V	25		5 13	7 0
S	26	Hoeksteenlegging van die Kerk van Potchefstroom, 1859.	5 14	7 1
S	27		5 14	7 1
M	28	Hoekst. gelê v. d. Eerste Kerkgebou i. d. Kaap, 1700.	5 15	7 2
D	29	Die Kerk van Germiston ingewy, 1917.	5 16	7 3
W	30		5 16	7 3
D	31	Die Gemeente Heidelberg gestig, 1865.	5 17	7 4

Die Nederduits Hervormde Kerk van Afrika.

Die Algemene Kerkvergadering van die Nederduits Hervormde Kerk van Afrika kom gewoonlik alle drie jaar bymekaar (Art. 12 van die Kerkwet), en bestaan uit al die diensdoende predikante, en hoogstens twee ouderlinge en een diaken uit elke gemeente, asook die Professore in die Teologie vanweë die Ned. Hervormde Kerk, en die emeriti predikante, beide met adviserende stem (Art. 9). Die laaste Algemene Kerkvergadering is in Mei 1934 gehou.

Die Algemene Kerkvergadering het die volgende benoemings gedaan :

Die Kommissie van die Alg. Kerkvergadering :

Voorsitter : ds. L. E. Brandt, sek. ds. A. J. G. Oosthuizen.

Visevoorsitter : ds. J. J. Prinsloo (Rustenburg), sek. ds.

D. F. Erasmus.

Skriba : ds. A. J. Barger, sek. ds. E. S. Mulder.

Viseskriba : ds. T. F. J. Dreyer, sek. ds. Joh. Dreyer.

Ouderlinge : N. J. Campher, sek. N. Prak, J. A. Wonder-

gem, sek. F. W. C. Buitendag, J. D. Reyneke, sek.

F. Grobler, J. P. Prinsloo, sek. B. D. Bierman, P. A.

Ras, sek. G. J. Engelbrecht, T. C. J. Erasmus, sek.

J. H. Vorster.

Die Finansiële Kommissie :

Ds. L. E. Brandt, ds. A. J. G. Oosthuizen, ds. T. F. J. Dreyer, H. Engelmohr, dr. B. de Loor, Voorsitter.

Die Kuratorium :

Ds. L. E. Brandt (sekr.), ds. J. J. Prinsloo (Rustenburg), dr. H. C. M. Fourie, ds. S. Vermooten, ds. A. J. G. Oosthuizen (Voorsitter), N. J. Campher, dr. B. de Loor.

Die Kommissie vir die Jeug :

Prof. dr. J. H. Greyvenstein, ds. J. J. Prinsloo (Rustenburg), ds. W. P. J. Poën, dr. C. H. Rautenbach, ds. J. J. Prinsloo (Johannesburg), ds. E. S. Mulder, ds. S. P. J. J. van Rensburg.

Die Weeshuis-Kommissie :

Ds. L. E. Brandt, ds. P. S. Grobler, ds. J. J. Prinsloo (Johannesburg), ds. W. F. H. Huyzers, mev. B. J. Ockeloën, mev. J. van Melle, F. W. C. Buitendag.

*Die Kommissie van Redaksie van „Die Hervormer”
en die Almanak :*

Ds. T. F. J. Dreyer, Hoofredakteur van „Die Hervormer”.
Ds. D. F. Erasmus, Onder-Hoofredakteur.
Ds. J. J. Prinsloo (G. seun), Sekr. van die Redaksie.
Ds. Joh. Dreyer, Hoofredakteur van „Die Almanak”.
Dr. H. P. Wolmarans.

Die Regskommissie :

Prof. dr. J. H. Greyvenstein, ds. J. J. Prinsloo (Rustenburg), prof. dr. D. Pont.

Die Vereniging vir die teologiese opleiding :

Ds. S. Vermooten, ds. A. J. G. Oosthuizen, ds. T. F. J. Dreyer, ds. P. J. Smit, ds. J. J. Prinsloo (Johannesburg).

Die Kommissie vir die Erediens :

Prof. dr. B. Gemser, Voors., ds. J. J. Prinsloo (Rustenburg), ds. D. F. Erasmus, ds. Joh. Dreyer, Skriba, ds. J. P. van den Berg.

*Die Kommissie vir Arme Blankes en diakonale
Armversorging :*

Ds. L. E. Brandt, ds. S. Vermooten, ds. A. J. G. Oosthuizen, dr. C. H. Rautenbach, ds. Abr. Ras.

*Verteenwoordiger op die Voortrekker-Monument-
Kommissie :*

Prof. dr. S. P. Engelbrecht

*Verteenwoordigers op die Algemene Dingaansfees-
kommissie :*

Ds. T. F. J. Dreyer en ds. J. P. van den Berg.

Argivarius :

Prof. dr. S. P. Engelbrecht.

Psalm- en Gesange-berymings Kommissie :

Ds. J. J. Kuhn, prof. dr. B. Gemser, ds. Joh. Dreyer en ds. P. W. Venter.

Kommissie tot Verbetering van die Bybelvertaling :

Dr. H. C. M. Fourie en ds. Joh. Dreyer.

*Kommissie vir die Vertaling van die Formuliere en
Liturgiese Geskrifte :*

Prof. dr. J. H. Greyvenstein, prof. dr. S. P. Engelbrecht, prof. dr. B. Gemser, ds. S. Vermooten en ds. E. S. Mulder.

Goddefroy-gedenkzaal Fonds-Kommissie :

Ds. Joh. Dreyer, Voors., dr. H. P. Wolmarans, ds. J. D. Storm, Skriba, en ds. S. P. J. J. van Rensburg.

*Kommissie tot Bestryding van Sektariese Geestes-
strominge :*

Dr. H. P. Wolmarans, ds. Joh. Dreyer, ds. A. Oosthuizen, en ds. W. F. H. Huyzers.

Administrateur :

Mnr. J. H. H. Janson, Posbus 19, Dullstroom. Kantoor : Oranje Nassaustraat, Dullstroom.

Kerklike Publikasies :

Die Almanak, verskyn jaarliks. Prys 1/-. .

Die Hervormer. 2/6 per jaar.

VROEËRE PREDIKANTE SEDERT 1853.

(Die eerste predikante onder die Voortrekkers was die Sendelinge Erasmus Smit en Daniël Lindley.)

- 1853 D. van der Hoff, Potchefstroom 1853, oorlede 1881.
- 1861 A. J. Begemann, Pretoria 1861, emeritus 1872, oorlede 1925.
- 1861 G. W. Smits, Rustenburg 1861, emeritus 1886, oorlede 1894.
- 1864 N. J. van Warmelo, Zoutpansberg 1864, Heidelberg 1868 (verenig 1885, oorlede 1892).
- 1864 P. A. C. van Heyningen (Lydenburg 1859) onder die Kerkverband van die Ned. Herv. Kerk 1864 Kroonstad 1866, emeritus 1894, oorlede 1907.
- 1875 D. P. Ackerman, Wakkerstroom 1875 (verenig 1885, oorlede 1916).
- 1875 L. G. F. Biccard (Greytown 1861), Zoutpansberg 1875 (verenig 1885, oorlede 1900).
- 1876 J. C. de Vries (Hulpprediker, Sutherland 1870, Du Toitspan 1873), Zeerust 1876 (Laingsburg 1884, emeritus 1894, oorlede 1906).
- 1876 H. S. Bosman, Pretoria 1876 (verenig 1885, emeritus 1926), oorlede 1933.
- 1883 C. W. du Toit (Hanover 1869, Pearston 1875, Kruisvallei 1876), Potchefstroom 1883, emeritus 1918, oorlede 1932.
- 1887 M. J. Goddefroy (Lagezwaluwe 1877, Ijsselmonde 1880, Achlum 1882), Pretoria c.a. 1887, Middelburg 1905, emeritus 1917, oorlede 1920.
- 1891 Jac. van Belkum (Varik 1877, Steenwijk 1882, Zierikzee 1889), Rustenburg 1891, Heidelberg 1903, emeritus 1927, oorlede 1933.
- 1895 A. Lagerwey (Ankeveen 1881, Helenaveen 1884, Hoogeloon 1886, Maassluis 1889), Heidelberg c.a. 1895, oorlede 1898.

- 1896 C. Spoelstra (Zoeterwoude 1894), Pretoria c.a. 1896 (Ned. Herv. verlaat 1897, Heinoo 1899, eervol ontslaan 1904, oorlede 1918).
- 1898 J. Beyer (Lemele 1881, Ijsselmuiden 1883, Hierden 1886, Harderwyk 1888, Eemnes Binnen 1890), Zeerust 1898, Standerton 1899 (na Holland terug 1900, Neunen 1905, emeritus 1907, oorlede 1929.)
- 1899 A. Murray (Standerton 1876, Jacobsdal O.V.S. 1880), Ventersdorp 1899, Rustenburg 1904, emeritus 1921, oorlede 1930.
- 1904 Prof. Dr. P. J. Muller (Steenwijkerwold 1879, Wolsum 1882, Nijmegen 1884, Rotterdam 1888, Hoogleraar te Amsterdam 1890, Haarlem 1896), Pretoria 1904, emeritus 1909, oorlede 1922.
- 1905 F. S. du Toit (Nu-Bethesda 1886, Hugenate-Gedenkskool 1889), Ventersdorp c.a. 1905, oorlede 1914.
- 1905 P. W. Ennis (Ermelo 1886), Klerksdorp 1905, emeritus 1929, oorlede 1932.
- 1907 P. W. van Drimmelen, Zeerust 1907, Pietersburg 1915, oorlede 1919.
- 1907 C. J. L. Ruysch van Dugteren (Oosterland 1904), Pretoria 1908, bediening neergelê 1911, oorlede 1918.
- 1908 K. T. van den Heever (Christiana 1899), Makwassie 1908, Ventersdorp (N.H. of G.K. 1915).
- 1914 S. J. Strydom, Krugersdorp 1914, Makwassie 1919, eervol ontslaan 1928, Krugersdorp-Weeshuis 1928—1934.
- 1917 H. D. van Broekhuizen, Teol. Dr. (Pretoria 1898, Kuilsrivier 1902, Pretoria 1906), Pretoria 1917, eervol ontslaan 1925.
- 1918 P. J. Ebersohn (Wolmaransstad 1916), Lichtenburg 1918, Germiston 1920 (Roodepoort by N.H. of G.K. 1920).

- 1921 G. E. Alers (Haulerwijk 1914, Monnikendam 1917), Germiston 1921, Lichtenburg 1923, Gwelo 1930, terug na Holland 1932.
- 1925 A. R. Smit, Pietermaritzburg 1925, eervol ontslaan 1928. Ned. Herv. Kerk verlaat 1932.
- 1932 J. J. Strydom, Teol. Dr., Zwartuggens 1932, eervol ontslaan 1934.

DIENSDOENDE PREDIKANTE OP 31 OKTOBER
1934.

- 1904 L. E. Brandt (Niezijl 1901), Pietersburg 1904, Johannesburg 1908, Vereeniging c.a. 1923, Kensington-Turffontein, 1930.
- 1909 J. J. Kuhn, Krugersdorp 1909, Lichtenburg 1913, Zwartuggens 1916, Germiston 1929.
- 1909 J. J. Prinsloo, Trichards 1909, Bethal 1915, Standerton 1919, Krugersdorp 1920, Rustenburg 1922.
- 1911 H. C. M. Fourie, Teol. Doct., Erasmus 1911, Johannesburg 1924, Groot Marico 1930.
- 1915 S. Vermooten, Zeerust 1915, Potchefstroom 1919, Pretoria 1926.
- 1928 A. J. Barger (Bovensmilde 1914), Johannesburg 1918, Middelburg 1919.
- 1920 D. F. Erasmus (Pietermaritzburg 1918), Ventersdorp 1920.
- 1921 P. J. J. Venter, Lichtenburg 1921, Delarey 1923, Zeerust 1928, Johannesburg 1929, Klerksdorp 1930.
- 1922 P. S. Grobler, B.A., B.D., Krugersdorp 1922.
- 1922 H. P. Wolmarans, M.A., Teol. Doct., Zeerust 1922, Pietersburg 1927.
- 1922 W. P. J. Poën (Hulpprediker Durban 1920), Pietersburg 1922, Potchefstroom 1926.
- 1924 A. J. G. Oosthuizen, B.A., B.D., Germiston 1924, Heidelberg 1926.

- 1924 T. F. J. Dreyer, B.A., B.D., Standerton 1924.
- 1924 J. G. M. Dreyer, B.A., B.D., Lydenburg 1924, Ermelo c.a. 1928.
- 1927 C. H. Rautenbach, M.A., B.D., Ph.D., Erasmus 1927, Pretoria 1930, Noordelik Pretoria 1934.
- 1928 M. M. Grobler, B.A., B.D., Brakpan 1928.
- 1929 P. W. Venter, B.A., B.D., Volksrust 1929, Durban 1935.
- 1930 J. P. van den Berg, B.A., B.D., Waterberg 1930, Makwassi 1934.
- 1930 P. Smit, B.A., B.D., Fochville 1930.
- 1930 J. J. Prinsloo, B.A., B.D., Johannesburg 1930.
- 1930 E. S. Mulder, B.A., B.D., Zwartuggens 1930, Bronkhorstspuit 1931.
- 1931 W. F. H. Huyzers, B.A., B.D., Vereeniging 1931.
- 1932 W. J. Kemp, B.A., B.D., Louis Trichardt 1932, Waterberg 1935.
- 1932 F. J. Z. Booyesen, B.A., B.D., Trichardts 1932, Wolmaransstad 1935.
- 1932 A. Ras, B.A., B.D., Dullstroom c.a. 1932.
- 1933 S. P. J. J. v. Rensburg, B.A., B.D., Eendracht 1933.
- 1934 J. D. Storm, B.A., B.D., Zwartuggens 1934.
- 1934 C. S. v. H. Steenekamp, B.A., B.D., Lichtenburg 1934.
- 1934 G. C. Coetzee, B.A., B.D., Delarey, c.a. 1934.
- 1935 L. M. le Roux, B.A., B.D., Trichardtsfontein 1935.

TEOLOGIESE PROFESSORE AAN DIE UNIV.,
PRETORIA.

Dr. J. A. Greyvenstein, B.A. (Sutherland 1911), Pretoria
1914, Hoogleraar 1917.

Dr. S. P. Engelbrecht, Hoogleraar 1921.

Dr. B. Gemser (Lutjegast 1917), Hoogleraar 1926.

DOSENT VANWEE DIE NED. HERV. KERK.

Dr. H. P. Wolmarans, 1935.

PROPONENTE :

J. J. Engelbrecht, B.A., B.D.

D. J. van Staden, B.A., B.D.

A. Brandt, B.A., B.D.

TEOLOGIESE STUDENTE AAN DIE UNIVERSITEIT
VAN PRETORIA 1935.

Sesde Jaar :

G. P. J. Grobler, B.A., Zeerust.

S. P. Viljoen, B.A., Potchefstroom.

Vyfde Jaar :

P. J. L. Bierman, B.A., Middelburg.

W. W. Wolmarans, B.A., Pretoria.

J. C. du Plessis, B.A., Delmas.

Vierde Jaar :

P. W. A. Bierman, Middelburg.

P. J. Booysen, Trichardts.

C. H. Muller, Bethal.

A. J. Nolte, Rustenburg.

Derde Jaar :

H. Muller, Potchefstroom.

T. J. van Zyl, Zeerust.

Eerste Jaar :

H. Geyser, Ermelo.

A. Geyser, Ermelo.

P. Labuschagne, Heilbron.

**Beter Vrugtebome
Bring Beter Profyte.**

Vir die laaste 42 jaar het Pickstone 'n leidende rol gespeel in die opbou van die Suid-Afrikaanse Vrugtenywerheid, en in al hierdie jare was elke woord van advies in Afrikaans gegee.

Waarlik 'n rekord om trots op te wees.

Skryf om Katalogus aan :

H. E. V. PICKSTONE & BROER

BEPERK

P.K. SIMONDIUM, K.P.

RING VAN POTCHEFSTROOM.

Gemeentes: Potchefstroom, Klerksdorp, Venterskroon, Makwas-sie, Wolmaransstad, Krugersdorp, Heilbron, Vereeniging, Bloemhof, Losberg, Parys.

Rings-Kommissie:

Voorsitter: Ds. Jac. P. v. d. Berg.

Sek. Voorsitter: Ds. P. S. Grobler.

Skriba: Ds. P. J. Smit, Fochville.

Sek.-Skriba: Ds. W. F. H. Huyzers, Vereeniging.

Ouderlinge: Nico J. Campher, J. A. du Toit, N. Prak.

Superintendent van Sondagskole: Ds. W. P. J. Poën, Potchefstroom.

POTCHEFSTROOM.

Gestig 1842.

Sieletal: 2574. Ledetal: 1370. Aangeneem: 99. Gedoop: 112. Oorgekom met Attestasies: 27. Vertrek met Attestasies: 45. Oorgekom met Bewys van Lidmaatskap: 5. Getroud: 28 pare.

Predikant: Ds. W. P. J. Poën.

Konsulent: Ds. P. J. Smit.

Skriba: A. S. du Toit, Olenlaan, Potchefstroom.

Kassier: Ph. Malherbe, Krugerstr. 351, P.C.Stroom.

Superintendent van Sondagskole: Ds. W. P. J. Poën, Bus 252, Potchefstroom.

Orrelis: Mej. S. Kriegler.

Koster: John Watt.

Ouderlinge: Th. F. J. Dreyer, H. J. v. Heerden, E. A. J. Grimbeek, P. M. Wilmans, P. Bower, B. Naude, M. Wolmarans, J. N. T. Faurie, P. H. Ferreira, J. H. Visser, J. J. P. Viljoen, P. Groenewald, B. Kruger, A. S. du Toit, J. Theunissen, Ph. du Preez.

Diakene: J. L. P. Botha, C. v. d. Merwe, W. Dreyer, J. Looch, C. F. v. Zyl, J. Briedenhann, E. v. Rooyen, J. D. Smit, H. Viljoen, H. Geldenhuys, J. L. Pretorius, R. v. Rooyen, S. Koster, D. J. Wolmarans, J. Redelinghuis, M. Strydom.

KLERKSDORP.

Gestig 1866.

Sieletal: 1885. Ledetal: 924. Aangeneem: 58. Gedoop: 89. Oorgekom met Attestasies: 2. Vertrek met Attestasies: 22. Oorgekom met Bewys van Lidmaatskap: 23. Getroud: 24 pare.

Ring van Potchefstroom.

Predikant: Ds. P. J. J. Venter.

Konsulente: Ds. F. J. Z. Booyzen en Ds. J. P. v. d. Berg.

Skriba: Nico J. Campher, Palmietfontein, P.K. Rykaartspos.

Aanvraag vir Doop en Lidmaatsertifikate aan Ds. P. J. J. Venter, Klerksdorp.

Superintendent van Sondagskole: Ds. P. J. J. Venter, Klerksdorp.
Orrelis: Mevr. M. Blom.

Koster: W. J. P. v. Tonder.

Voorleser: Nico J. Campher.

Ouderlinge: P. F. Visser, A. A. Pienaar, A. J. v. Zyl, R. M. Esterhuizen, G. N. Pieterse, S. I. v. Vuren, J. J. L. Terblanche, Nico J. Campher, D. v. d. Westhuizen, J. J. van Rensburg, M. P. A. Coetzee, D. J. A. Barnard, J. P. v. d. Merwe, L. P. J. Koekemoer, F. G. J. Freislich, G. J. B. Coetzer, H. S. Freislich, Sarel F. Marais.

Diakene: K. N. de Kock, N. J. Hurter, P. J. Jonker, Isak J. van Vuren, H. J. Venter, D. G. Jacobs, D. C. Botma, D. J. de Klerk, W. J. P. van Tonder, P. J. Croukamp, C. J. Oosthuizen, J. J. Swane-poel, J. A. Muller, Jan Rykaart, S. H. du Toit, J. P. Mans, Jan Wilkens, J. A. van Vuren, L. J. Esterhuizen.

VENTERSKROON.

Gestig 1888.

Sieletal: 527. Ledetal: 219. Aangeneem: 16. Gedoop: 15. Oorgekom met Attestasies: 1. Oorgekom met Bewys van Lidmaatskap: 1.

Predikant: Ds. P. J. J. Venter.

Konsulent: Ds. J. P. v. d. Berg.

Skriba: H. M. J. van Vuuren, Vyfhoek, Oor Potchefstroom.

Kassier: G. C. J. van Vuuren, Buffelshoek, P.K. Koedoesfontein, via Parys.

Superintendent van Sondagskole: W. H. Barnard, Eigenaarsfontein, P.K. Losberg.

Orrelis: Mevr. P. J. J. Venter.

Koster: P. A. Hattingh.

Voorleser: Oudl. P. L. J. van Vuuren.

Ouderlinge: P. L. J. van Vuuren, G. H. Grobler, P. A. Lourens, G. C. J. van Vuuren, D. H. v. Biljon, G. Erasmus, J. J. Kruger.

Diakene: P. A. Hattingh, L. M. Pretorius, W. S. Coetzer, W. H. Barnard, S. G. Schoeman, H. M. J. van Vuuren.

MAKWASSIE.

Gestig 1888.

Sieletal: 1350. Ledetal: 650. Aangeneem: 41. Gedoop: 61. Oorgekom met Attestasies: 4. Vertrek met Attestasies: 2. Oorgekom

Ring van Potchefstroom.

met Bewys van Lidmaatskap: 6. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 3. Getroude: 9 pare.

Predikant: Ds. Jac. P. van den Berg, B.A., B.D.

Konsulent: Ds. P. J. Venter.

Skriba en Kassier: A. V. Bergh, P.K. Bosmansrust, Oor Leeuwdoornsstad.

Superintendent van Sondagskole: Oudl. J. A. du Toit, Leeuwkop, P.K. Klipspruit.

Koster: J. J. Swanepoel.

Voorleser: Oudl. D. J. Fouché.

Ouderlinge: J. A. du Toit, W. J. van Rensburg, D. J. Fouché, J. C. Rossouw, P. A. Fouché, D. J. Smith, J. A. Jonker P. J. v. Vuuren, G. Labuschagne, W. J. A. Bester, W. Oldewage.

Diakene: C. J. Oldewagen, J. F. van Rensburg, F. L. Pieterse, H. J. Fouche, C. A. Gagiano, J. Pretorius, C. M. Brits, E. G. de Beer, P. A. Labuschagne, J. C. Knoetze, F. van Rensburg.

WOLMARANSSTAD.

Gestig 1891.

Sieletal: 943. Ledetal: 571. Aangeneem: 74. Gedoop: 57. Oorgekom met Attestasies: 31. Vertrek met Attestasies: 24. Getroude: 8 pare.

Predikant: Ds. F. J. Z. Booijssen, B.A., B.D.

Konsulent: Ds. P. S. Grobler.

Skriba: L. J. Fouché, Rooibult, P.K. Wolmaransstad.

Kassier: J. P. Koekemoer, Kameelboom, Rooibult, P.K. Wolmaransstad.

Superintendent van Sondagskole: G. P. Rossouw, Rooibult, P.K. Wolmaransstad.

Orrelis: Mev. Celliers.

Koster: B. C. Lottering.

Voorleser: J. H. Steijn.

Ouderlinge: G. S. Rossouw, J. H. Steijn, J. H. Knoetze, L. J. Fouché, G. J. Stols, L. J. Botma, J. J. Liebenberg, A. B. Terblanché, G. F. J. van Rensburg, H. M. Kriel, G. P. van Vuren.

Diakene: J. C. Botes, J. C. Coetzee, E. C. Botma, C. M. v. d. Heever, T. F. Kotzé, B. J. Botha, F. J. Basson, C. J. Barnard, H. D. Kotzé, J. P. Koekemoer, P. J. van Eede.

KRUGERSDORP.

Gestig 1891.

Sieletal: 2775. Ledetal: 1195. Aangeneem: 124. Gedoop: 174. Oorgekom met Attestasies: 52. Vertrek met Attestasies: 16. Getroude: 34 pare.

Predikant: Ds. P. S. Grobler, B.A., B.D.

Konsulent: Ds. W. P. J. Poën.

Skriba-Kassier: M. J. Redelinghuys, P.K. Sterkfontein.

Ring van Potchefstroom.

Superintendent van Sondagskole: J. G. de Bruin, Holtzstr. 81, Wes Krugersdorp.

Orrelis: Mev. M. Grobler.

Koster: J. Roos.

Voorleser: J. S. Roos.

Ouderlinge: J. P. Nortje, J. S. Roos, P. H. Nortje, W. Swanepoel, M. J. Fourie, M. v. d. Berg, J. Barnard, W. W. Viljoen, H. Stopforth, J. P. Viljoen, H. Zentgraf, J. Oosthuizen, J. Lindeque, D. J. Fourie, W. A. P. Brits, M. C. Alers, J. G. de Bruin, S. P. Kloppers, D. J. Francis, P. S. Stenekamp, J. Ayres, F. J. van Tonder, B. J. de Lange, D. J. Kruger, C. L. v. d. Merwe.

Diakene: G. Wissing, L. Nortje, D. J. Labuschagne, J. de Villiers, P. Oosthuizen, W. Ras, P. Stols, M. J. Redelinghuys, J. Kok, D. J. Kok, T. H. Duvenage, A. J. Harmse, J. Schutte, J. Bolton, G. Myburg, J. Strydom, W. J. Stenekamp, W. Stenekamp, M. Swarts, W. J. van den Berg, G. van Wyk, C. Joubert, B. Greyling, J. Muller, C. v. d. Berg, N. J. Maree, T. J. Joubert, N. M. Prinsloo.

HEILBRON.

Gestig 1911.

Sieletal: 336. Ledetal: 206. Aangeneem: 5. Gedoop: 9. Oorgekom met Attestasies: 2. Vertrek met Attestasies: 8. Oorgekom met Bewys van Lidmaatskap: 20.

Konsulent: Ds. W. Huyzers.

Skriba en Kassier: J. H. Habig, Vredelust, P.K. Heilbron.

Superintendent van Sondagskole: E. Potgieter.

Orrelis: Mev. M. Smit.

Koster: P. Smit.

Voorleser: M. C. Strydom.

Ouderlinge: W. A. du Toit, F. J. Labuschagne, J. H. Habig, Josua v. d. Merwe, M. C. Strydom.

Diakene: P. Smit, M. J. Herbst, E. Potgieter, J. H. Roets, J. D. Weilbach, J. I. Broodryk.

VEREENIGING.

Gestig 1913.

Sieletal: 1637. Ledetal: 848. Aangeneem: 40. Gedoop: 60. Oorgekom met Attestasies: 15. Vertrek met Attestasies: 6. Getroude: 10 pare.

Predikant: Ds. W. F. H. Huijzers, B.A., B.D.

Konsulent: Ds. P. S. Grobler.

Skriba-Kassier: G. van Waart, Poskantoorstaf.

Superintendent van Sondagskole: Ds. W. Huijzers.

*Ring van Potchefstroom.**Orrelis:* Mej. T. van Hulsteijn.*Koster:* A. W. Marx.*Ouderlinge:* J. P. Cronje F.sn., J. P. Cronje T.sn., L. R. T. Marx, M. M. Basson, M. P. J. Lindeque, D. J. Grobler, D. A. Greyling, P. D. Jacobs, P. Willemse, S. T. W. Marx, J. P. Badenhorst, W. Lindeque, J. P. Cronjé T.sn. (2).*Diakene:* P. D. Pretorius, J. F. Greyling, P. W. Burger, A. J. de Bruyn, T. F. Cronje T.sn., J. J. van Zyl, P. van Zyl, C. J. Lubbe, G. Greyling, J. N. Brits, W. Pretorius, M. v. d. Westhuyzen, M. W. Pretorius.

BLOEMHOF.

Gestig 1916.

Sieleetal: 320. Ledetal: 182. Aangeneem: 19. Gedoop: 14. Oorgekom met Attestasies: 2. Vertrek met Attestasies: 3. Getroud: 2 pare.

Konsulent: Ds. Jac. P. van den Berg.*Skriba en Kassier:* W. J. L. Opperman, Palmietfontein, P.K. Bloemhof.*Superintendent van Sondagskole:* N. J. Coetzee, Bloemhof.*Koster:* S. Streicher.*Voorleser:* G. P. van der Merwe.*Ouderlinge:* C. J. Bezuidenhout (oorlede), D. C. J. Bloem, G. P. van der Merwe, J. J. Jacobs, N. Coetzee, N. J. J. Combrinck.*Diakene:* H. Matthews, J. van Aswegen, D. Viljoen, N. Wiese, J. Botes, H. Pretorius, G. Meyer, W. J. L. Opperman.

LOSBERG.

Gestig 1925.

Sieleetal: 985. Ledetal: 595. Aangeneem: 46. Gedoop: 32. Oorgekom met Attestasies: 4. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 4. Vertrek met Attestasies: 5. Oorgekom met Bewys van Lidmaatskap: 7. Getroud: 13 pare.

Predikant: P. J. Smit, B.A., B.D.*Konsulent:* 1ste Ds. W. F. H. Huyzers; 2de Ds. W. J. Poën.*Skriba:* D. J. Bloem, Doornkloof, P.K. Leeudrif, Oor Bank.*Kassier:* A. L. Oosthuizen, Cardoville, P.K. Hermina, Oor Bank.*Superintendent van Sondagskole:* Ds. P. J. Smit.*Orrelis:* Mev. E. Steyn.*Koster:* W. Greef.*Voorleser:* T. P. Pretorius.*Ouderling:* T. P. Pretorius, F. R. P. Schutte, J. F. v. d. Merwe, H. J. Dreyer, D. J. Pienaar, H. J. Mienie, A. J. G. Dreyer, I. W. Ferreira, G. F. Prinsloo, T. F. J. Steyn, J. G. Conradie.*Ring van Potchefstroom.**Diakene:* L. C. Klopper, A. J. C. Swamers, J. P. Mienie, J. P. Prinsloo, J. C. Oosthuizen, D. J. Bloem, J. H. Woller, J. H. C. Pretorius, I. Pretorius, G. F. v. d. Merwe, G. H. Reynecke.

PARYS.

Gestig 13 Junie 1925.

Sieleetal: 433. Ledetal: 231. Aangeneem: 17. Gedoop: 6. Oorgekom met Attestasies: 3. Vertrek met Attestasies: 15. Oorgekom met Bewys van Lidmaatskap: 1. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 2. Getroud: 1 paar.

Konsulent: Ds. P. J. Smit.*Skriba en Kassier:* N. Prak, Koedoesfontein, Oor Parys.*Superintendent van Sondagskole:* R. J. Willemse, Hoofbewaarder Gevangenis, Parys.*Orrelis:* Mej. J. Bezuidenhout.*Koster:* F. Terblanche.*Voorleser:* Oudl. G. H. Grobler.*Ouderlinge:* R. J. Willemse, M. J. L. v. d. Westhuizen, F. Strijdom, J. N. Risseeuw, G. H. Grobler, D. C. L. Jansen v. Vuuren, N. Prak.*Diakene:* D. J. Scholtz, E. R. Cronjé, D. L. Becker, D. L. Terblanche, H. S. Fourie, L. J. v. Vuuren, J. H. Muller.

RING VAN ZEERUST.

Gemeentes: Zeerust, Lichtenburg, Ventersdorp, Zwarttruggens, Goedehoop, Delarey, Groot Marico, Schweizer Reneke, Mafeking.

Rings-Kommissie:

Voorsitter: Dr. H. C. M. Fourie.
Vise-Voorsitter: Ds. J. D. Storm.
Skriba: Ds. D. F. Erasmus.
Vise-Skriba: Ds. C. S. van H. Steenekamp.
Ouderlinge: J. H. Snyman, F. Buitendag, J. A. Wondergem.
Superintendent van Sondagskole: Ds. J. D. Storm, Zwarttruggens.

ZEERUST.

Gestig: 1871.

Sieletal: 1347. Ledetal: 745. Aangeneem: 54. Gedoop: 45. Oorgekom met Attestasies 13. Vertrek met Attestasies: 15. Oorgekom met Bewys van Lidmaatskap 7. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 9. Getroud: 4 pare.

Konsulent: Dr. H. C. M. Fourie.
Skriba en Kassier: A. S. Pretorius, Bus 105, Zeerust.
Superintendent van Sondagskole: J. H. Fouché, Kruisrivier, P.K. Zeerust.

Orrelis: Oudl. P. J. Coetzee.
Koster: R. J. Benade.
Voorleser: Oudl. J. H. Snijman.
Ouderlinge: J. J. Eksteen, A. S. van Staden, A. S. Meyer, J. H. Snijman, J. H. Fouché, F. P. v. d. Merwe, J. A. Oosthuizen, P. J. Coetzee.

Diakene: A. J. Swanepoel, P. H. Coetzee, F. C. Meyer, D. J. Nortje, L. van Niekerk, R. J. Benade, J. J. Haywood, P. P. v. d. Merwe, L. J. Erasmus, G. J. van Aarde, J. H. du Plessis.

LICHTENBURG.

Gestig 1891.

Sieletal: 1287. Ledetal: 648. Aangeneem: 37. Gedoop: 39. Oorgekom met Attestasies: 7. Vertrek met Attestasies: 11. Oorgekom met Bewys van Lidmaatskap: 16. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 10. Getroud: 10 pare.

Ring van Zeerust.

Predikant: Ds. C. S. van H. Steenekamp, B.A., B.D.
Konsulent: Ds. J. D. Storm.
Skriba: D. P. J. van Schalkwyk, Loslapdoorns, Posbus 84, Lichtenburg.
Kassier: T. F. J. Steyn, Hakboslaagte, P.K. Oppaslaagte.
Superintendent van Sondagskole: Mev. Ds. C. S. van H. Steenekamp, Posbus 224, Lichtenburg.
Orrelis: Mev. P. J. Minnaar.
Koster: Ouderling A. J. Labuschagne.
Voorleser: Oudl. C. L. Engelbrecht.
Ouderlinge: C. L. Engelbrecht, L. J. Coetzee, L. N. Celliers, A. J. Labuschagne, F. D. Rousseau, J. P. Snyman, H. J. van Aarde, B. J. v. d. Berg, P. J. Minnaar, J. N. v. d. Berg, J. F. van Rensburg, J. A. Wondergem, A. Greeff, M. W. v. d. Linde, M. J. Smit en C. J. Bodenstein (Oud-ouderling).

Diakene: M. P. Basson, Jan Celliers, G. D. de Beer, A. J. Oosthuizen, W. Pienaar, P. B. Swart, J. G. Steyn, J. N. Steyn, D. C. J. van Wyk, H. J. Cordier, W. J. du Toit, Thomas Dreyer, D. P. J. van Schalkwyk, J. Blignaut en G. Benade.

Kollektante vir „Die Hervormer“: Mevr. Ds. Steenekamp.

VENTERSDORP.

Gestig 1892.

Sieletal: 1587. Ledetal: 828. Aangeneem: 35. Gedoop: 69. Oorgekom met Attestasies: 17. Vertrek met Attestasies: 0. Oorgekom met Bewys van Lidmaatskap: 15. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 35. Getroud: 15 pare.

Predikant: Ds. D. F. Erasmus.
Konsulent: Dr. H. C. M. Fourie.
Skriba: F. W. C. Buitendag, Rietvlei, P.K. Rysmierbult.
Kassier: H. J. Scheffer, Rietgat, P.K. Bodenstein.
Superintendent van Sondagskole: Ds. D. F. Erasmus.
Orrelis: Mevr. A. C. G. Erasmus.
Koster: D. Fourie.
Voorleser: Om die beurt.
Ouderlinge: H. J. Visser, J. P. Buitendag, P. L. Bezuidenhout, R. J. Coertze, A. Tredoux, F. W. C. Buitendag, J. N. M. Pretorius, H. F. Joubert, H. M. P. Visser.

Diakene: H. J. Scheffer, P. Liebenberg, J. G. Visser, J. N. Pretorius, J. L. J. Viljoen, A. J. Coetzee, B. A. Naudé, C. J. Visser, H. P. van Graan.

ZWARTRUGGENS.

Gestig: 1913.

Sieletal: 1500. Ledetal: 730. Aangeneem: 60. Gedoop: 63. Oorgekom met Attestasies: 18. Vertrek met Attestasies: 4. Oorgekom met Bewys van Lidmaatskap: 16. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 12. Getroud: 12 pare.

Predikant: J. D. Storm, B.A., B.D.

Konsulent: Ds. D. F. Erasmus.

Skriba: A. A. v. Jaarsveld, Witrand, P.K. Orangedale, Oor Koster.

Kassier: Ds. J. D. Storm, Bus 43, Zwartruggens.

Superintendent van Sondagskole: A. A. van Jaarsveld, Witrand, P.K. Orangedale.

Koster: J. Robbertse.

Voorleser: Ouderling om die beurt.

Ouderlinge: A. A. van Jaarsveld, J. Minnie, D. B. Snyman, P. N. H. Bester, W. Barnardt, D. J. van Niekerk, N. M. Breedts, P. L. Bezuidenhout, D. J. Hattingh, J. J. Pienaar, I. C. A. Young, J. J. Pienaar, II; G. J. Engelbrecht.

Diakene: A. Greeff, J. J. Nolte, J. P. van Staden, A. W. J. van Rensburg, M. G. Mostert, A. J. C. Swart, C. J. Smit, J. H. van Dyk, A. J. N. Bezuidenhout, C. J. Dreyer, H. Breedts, W. H. Barnardt, J. C. Cronjé, G. P. Pretorius, J. F. Coertze, J. Robbertze, A. J. Schoeman.

GOEDE HOOP.

Gestig 1914.

Sieletal: 237. Ledetal: 115. Aangeneem: 4. Gedoop 8. Oorgekom met Attestasies: 2. Vertrek met Attestasies: 1.

Predikant: Ds. G. C. Coetzee, B.A., B.D.

Skriba en Kassier: P. C. v. d. Westhuizen, Halifax, P.K. Roelofskamp, Oor Vryburg.

Superintendent van Sondagskole: C. F. Kriel, Doornspruit, P.K. Roelofskamp, Oor Vryburg.

Koster: P. C. v. d. Westhuizen.

Voorleser: 'n Ouderling.

Ouderlinge: W. P. Viljoen, P. v. d. Merwe, W. Visser, F. van Niekerk.

Diakene: P. C. v. d. Westhuizen, J. C. Kruger, S. L. J. van Dyk, A. P. Mynhardt.

DELAREY.

Gestig 1922.

Sieletal: 494. Ledetal: 272. Aangeneem: 8. Gedoop: 16. Oorgekom met Attestasies: 8. Vertrek met Attestasies: 2. Getroud: 2 pare.

Predikant: G. C. Coetzee, B.A., B.D.

Skriba en Kassier: J. C. Pretorius, Klippan 213, P.K. Barberspan.

Koster: J. B. Rudolph.

Voorleser: Ouderling J. F. du Toit.

Ouderlinge: J. F. du Toit, T. F. J. Steyn, J. A. Pretorius, C. J. Smit, J. van Vuuren, J. B. Rudolph, W. B. J. Badenhorst, W. J. Kamffer.

Diakene: P. J. N. Grobler, D. R. van der Westhuizen, F. Raubenbach, W. Swanepoel, B. H. Pieterse, J. C. du Toit, J. G. Ackhurst, G. J. Diedericks, N. J. Visagie.

GROOT MARICO.

Gestig 1923.

Sieletal: 1200. Ledetal: 595. Aangeneem: 46. Gedoop: 56. Oorgekom met Attestasies: 6. Vertrek met Attestasies: 15. Oorgekom met Bewys van Lidmaatskap: 8. Getroud: 12 pare.

Predikant: Dr. H. C. M. Fourie, Th. Dr.

Konsulent: Ds. D. F. Erasmus.

Skriba: P. T. v. Staden, Vergenoeg, P.K. Groot Marico.

Kassier: C. B. Otto, P.K. Groot Marico.

Superintendent van Sondagskole: M. M. J. Basson.

Koster: P. S. van Staden.

Voorleser: 'n Ouderling.

Ouderlinge: P. S. v. d. Berg, A. Esterhuizen, D. J. Coetzee, G. Grobler, J. F. van Staden, J. Meintjes, C. C. Mans, J. Z. van Loggarenberg, J. Grobler, J. Coetzee.

Diakene: P. S. van Staden, P. T. van Staden, F. C. van Straaten, D. J. van Staden, C. Cloete, F. du Plessis, A. J. Joubert, P. M. du Toit, H. du Preez, P. A. van Staden, J. v. d. Merwe.

SCHWEIZER RENEKE.

Gestig 15 Mei 1925.

Sieletal: 290. Ledetal: 177. Aangeneem: 17. Gedoop: 13. Oorgekom met Attestasies: 13. Vertrek met Attestasies: 3. Getroud: 2 pare.

Predikant: Ds. G. C. Coetzee, B.A.B.D.

Konsulent: Ds. D. F. Erasmus.

Skriba: J. H. van Wyngaardt, Johannesrust, P.K. Koosfontein.

Ring van Zeerust.

Skriba-Kassier: J. H. van Wyngaardt, Johannesburg, P.K. Koosfontein.

Superintendent van Sondagskole: J. C. M. Nortje.

Orrelis: —.

Koster: W. F. v.d. Westhuizen.

Voorleser: J. C. M. Nortje.

Ouderlinge: A. J. v. Wyk, A. W. Smit, J. C. M. Nortje, J. H. de la Rey, C. G. v. Niekerk, N. S. Meyer.

Diakene: G. J. Basson, J. P. v. Wyngaardt, N. J. Fourie, J. D. Fourie, Ben Havenga, W. F. v.d. Westhuizen.

MAFEKING.

Sieletal: 250. Aangeneem: 43. Ledetal: 130. Gedoop: 33. Oorgekom met Attestasies: 10. Vertrek met Attestasies: 3.

Predikant: Ds. G. C. Coetzee.

Skriba: A. H. Rootman, Uitkyk, P.K. Roosplaas.

Koster: G. N. Rheeder.

Ouderlinge: P. B. Swarts, A. G. Oosthuizen.

Diakene: M. C. V. Niekerk, T. Botes, P. E. Kruger, W. Roux.

RING VAN RUSTENBURG.

Gemeentes: Rustenburg, Pietersburg, Pretoria, Waterberg, Louis-Trichardt, Messina, Laëveld, Potgietersrust, Koedoesrand, Brits. Vliegpoort, Soekmekaar, Noordelike Pretoria.

Rings Kommissie:

Voorsitter: Ds. J. J. Prinsloo, Rustenburg.

Vise-Voors.: Dr. H. P. Wolmarans.

Skriba: Ds. W. J. Kemp, Louis Trichardt.

Vise-Skriba: Dr. C. H. Rautenbach.

Ouderlinge: Primi, C. T. Schoeman, C. P. Pienaar, P. G. Roets.

Sekundi, W. J. Roos, J. J. Venter, C. J. Koen.

Superintendent van Sondagskole: S. J. Botha, Bus 70, Nylstroom.

RUSTENBURG.

Gestig: 1850.

Sieletal: 3131. Ledetal: 1677. Aangeneem: 130. Gedoop: 123. Oorgekom met Attestasies: 23. Vertrek met Attestasies: 37. Getroud: 42 pare.

Predikant: Ds. J. J. Prinsloo.

Konsulent: Dr. H. P. Wolmarans.

Kassier: P. A. Bentum, Posbus 225, Rustenburg.

Superintendent van Sondagskole: Ouderling J. Willemse, P.K. Wagenpadspruit.

Orrelis: Mevr. A. Downing.

Koster: D. Opperman.

Voorleser: Ouderling J. J. Steenekamp.

Ouderlinge: A. W. J. van Rensburg, J. H. Joubert, J. J. Robbertze, H. Esterhuizen, J. A. Vorster, H. P. J. de Beer, J. Leuries, J. W. Minie, J. J. Steenekamp, J. H. Viljoen, W. J. Roos, R. J. Viljoen, J. L. Pieterse, J. Schoeman, G. P. de Beer, M. J. Jacobs, W. A. A. Viljoen.

Diakene: P. A. R. C. van Wijk, F. J. Joubert, P. J. Robbertze, P. R. J. Ehlers, J. Roux, J. E. de Beer, F. J. Pieterse, J. G. W. Basson, J. Esterhuizen, Th. du Plessis, S. J. Hermitage, P. J. Els, J. L. Pieterse, G. A. Nieman, P. J. de Beer, J. C. Esterhuizen, P. G. Breedts, A. P. Putter, A. G. Pieterse.

PIETERSBURG.

Gestig: 1852.

Sieletal: 1434. Ledetal: 703. Aangeneem: 37. Gedoop: 65. Oorgekom met Attestasies: 2. Vertrek met Attestasies: 8. Oorgehom met Bewys van Lidmaatskap: 7. Getroud: 14 pare.

*Ring van Rustenburg.**Predikant:* Dr. H. P. Wolmarans, M.A., B.D.*Konsulent:* 1ste, Ds. J. J. Prinsloo (Rustenburg); 2de, Ds. W. J. Kemp.*Skriba:* K. Berkenbosch, P/a. Nederlandse Bank, Pietersburg.*Kassier:* C. J. van Staden, P.K. Veekraal, Pietersburg.*Superintendent van Sondagskole:* P. J. Britz, P.K. Pietersburg.*Orrelis:* Mej. D. van Rooyen.*Koster:* A. F. Duvenhage.*Voorleser:* 'n Ouderling.*Voorleser:* F. Geyser.*Ouderlinge:* C. Korff, J. D. Venter, G. van Wijk, P. van Rooyen, C. P. Pienaar, J. A. Burger, W. K. Jansen, T. C. Nel, J. C. J. van Schalkwyk, J. M. van Schalkwyk, A. F. Duvenhage, H. J. Venter, P. J. Britz, B. Bezuidenhout, J. L. P. Botha, P. S. J. L. J. Venter, J. E. Moulder.*Diakene:* T. Senekal, C. J. van Staden, J. J. van Staden, J. H. van Staden, J. H. J. van Rensburg, J. S. Veldman, D. Lombard, G. Heinlein, R. van Rooyen, P. J. S. Venter, H. Barnard, W. S. J. Jansen, J. J. le Roux, B. Fourie, E. J. Nel.

PRETORIA.

Gestig: 1854.

Sieletal: 1798. Ledetal: 890. Aangeneem: 37. Gedoop: 62. Oorgekom met Attestasies: 27. Vertrek met Attestasies: 15. Getroude: 26 pare.

Predikant: Ds. S. Vermooten.*Konsulent:* Ds. C. H. Rautenbach.*Skriba-Kassier:* Mnr. H. Engelmohr, 93 Devenishstraat, Pretoria.*Superintendent van Sondagskole:* Ds. S. Vermooten.*Orrelis:* Mnr. P. v. d. Burg.*Koster:* Mnr. M. P. Reyneke.*Voorleser:* Ouderlinge H. Engelmohr en J. J. Piso.*Ouderlinge:* J. M. Anderson, H. Jansen v. Rensburg, J. A. Duvenhage, S. J. Fourie, E. J. Grobbelaar, J. J. Piso, J. de Veer, H. Engelmohr, F. Stone, D. J. Jacobs, F. W. Scholtz, H. W. Theron, J. D. Reyneke, J. J. Venter, A. Wypkema.*Diakene:* O. D. Oosthuizen, D.sn.; E. van Zyl, S. J. v. Heerden, M. C. Erasmus, C. N. Buckle, J. J. Kriek, Dr. B. de Loo, G. F. J. van Tonder, D. J. M. Swanepoel, B. C. le Roux, J. J. Lange, Z. Coetzee.*Ring van Rustenburg.*

WATERBERG.

Gestig 1866.

Sieletal: 2164. Ledetal: 1110. Aangeneem: 87. Gedoop: 71. Oorgekom met Attestasies: 11. Vertrek met Attestasies: 14. Getroude: 2 pare.

Predikant: Ds. W. J. Kemp.*Konsulent:* Dr. H. P. Wolmarans.*Skriba-Kassier:* Ondl. S. J. Botha, Posbus 70, Nylstroom.*Superintendent van Sondagskole:* Ondl. S. J. Botha, Posbus 70, Nylstroom.*Orrelis:* Mev. W. J. Kemp.*Koster:* D. J. Booysen.*Voorleser:* Ondl. H. J. Geyser.*Ouderlinge:* H. J. Geyser, J. P. Herbst, S. J. Botha, G. Badenhorst snr., P. W. Botes, M. J. Oosthuizen, D. J. Koekemoer, C. J. Vorster, J. J. H. Engelbrecht, W. S. J. van Heerden, W. J. Breytenbach, C. J. Schoeman, J. J. Willemse, W. H. Duvenhage, J. F. Viljoen, P. S. Rossouw, F. Beyer, G. H. J. Venter, J. J. Pieterse, C. W. H. Boshoff.*Diakene:* M. J. Willemse, A. H. Botha, G. Basson, W. Nel, H. F. C. Bronkhorst, J. J. Prinsloo, J. L. Bronkhorst, J. J. Roos, G. C. Booysen, P. C. Herbst, H. Henderson, C. v.d. Westhuizen, D. P. Boshoff, F. A. Nel, S. J. Stander, J. J. J. v. Rensburg, A. C. Moll jnr., N. J. v.d. Walt, P. J. J. C. Marx, H. van Heerden.

LOUIS TRICHARDT.

Gestig: 1916.

Sieletal: 830. Ledetal: 420. Aangeneem: 37. Gedoop: 50. Oorgekom met Attestasies: 4. Vertrek met Attestasies: 4. Oorgekom met Bewys van Lidmaatskap: 20. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 2. Getroude: 8 pare.

Konsulent: Ds. W. J. P. Kemp.*Skriba-Kassier:* J. J. Robbertze, P.K. Bus 93, Louis Trichardt.*Superintendent van Sondagskole:* J. J. Robbertze, P.K. Bus 93, Louis Trichardt.*Orrelis:* H. F. v. S. Cronjee.*Koster:* D. J. Brits.*Voorleser:* Ondl. F. Geyser.*Ouderlinge:* J. J. Robbertze, W. J. Nel, P. S. Marais, J. D. Venter, N. P. Roos, F. A. Engelbrecht (F. seun), F. H. Geyser, G. J. P. Brits, H. C. Roos, S. J. Vorster.*Diakene:* J. Dreyer, J. C. Brickhill, P. S. Grobler, Piet Grobler, Jan Potgieter, D. S. Jacobs, J. A. Snyman, A. A. Wolmarans, M. M. Bezuidenhout, B. Jansen.

Ring van Rustenburg.

MESSINA.

Gestig: 1920.

Sieletal: 244. Ledetal: 121. Aangeneem: 10. Gedoop: 16.
Vertrek met Attestasies: 6. Getroud: 3 pare.

Konsulent: Dr. H. P. Wolmarans.

Skriba: C. Koen, Posbus 12, Messina.

Kassier: J. F. Roos, P.K. Overwinning.

Superintendent van Sondagskole: J. P. Engelbrecht.

Orrelis: Mevr. Annie Roets.

Koster: N. Reyneke.

Voorleser: Ouderl. J. F. Roos.

Ouderlinge: C. J. Koen, J. P. Roos, P. C. Potgieter, J. P. Engelbrecht.

Diakene: Hans Roos, J. J. M. Grobler, J. A. McIntyre.

LAEVELD.

Gestig: 1921.

Sieletal: 425. Ledetal: 239. Aangeneem: 14. Gedoop: 13.
Oorgekom met Attestasies: 2. Vertrek met Attestasies: —. Getroud: 3 pare.

Predikant: Dr. H. P. Wolmarans, M.A., Th.Dr.

Konsulent: (1) Ds. J. J. Prinsloo, (2) Ds. W. J. Kemp.

Skriba: R. J. Coertse, p.k. Mokeetsi.

Kassier: W. H. Lombard, p.k. Rubbervale.

Orrelis: A. H. Helberg.

Koster: P. de Bruin.

Voorleser: Oudl. W. H. Lombard.

Ouderlinge: J. D. Venter, D. J. Venter, P. S. J. L. J. Venter, W. H. Lombard, N. J. V. Schalkwyk, H. L. J. Bronkhorst.

Diakene: H. J. Botha, R. J. Coertse, M. C. v. Schalkwyk, M. Buitendag, G. v.d. Gryp, J. J. Pienaar.

POTGIETERSRUST.

Gestig: 1921.

Sieletal: 852. Ledetal: 332. Aangeneem: 43. Gedoop: 63.
Aangeneem: 43. Gedoop: 63. Oorgekom met Attestasies: 26.
Vertrek met Attestasies: 12. Oorgekom met Bewijs van Lidmaatskap: 19. Getroud: 1 paar.

Konsulent: Dr. H. P. Wolmarans.

Skriba: B. J. Vermooten, Hoogestraat, Potgietersrust.

Kassier: J. A. Venter, Hoofdstraat, Potgietersrust.

Superintendent van Sondagskole: G. v. Staden, Spoorwegstasie, Potgietersrust.

Ring van Rustenburg.

Orrelis: Mej. K. Muller.

Koster: M. Bosch.

Voorleser: H. P. Kern.

Ouderlinge: H. Steyn, H. P. Kern, F. J. Prinsloo, J. A. Venter, J. J. Prinsloo, N. S. Wolmarans, G. McDonald, G. Smit, B. J. Vermooten.

Diakene: C. Pieterse, P. J. Breedts, G. v. Staden, G. R. J. Strydom, F. J. J. Potgieter, P. W. J. Venter, F. Venter, P. Kotze, P. J. J. v. Nieuwenhuizen.

KOEDOESRAND.

Gestig: 1924.

Sieletal: 570. Ledetal: 258. Aangeneem: 26. Gedoop: 13.
Oorgekom met Attestasies: 9. Getroud: 2 pare.

Konsulent: Ds. J. J. Prinsloo.

Skriba: G. J. Smith, Tijgerfontein, P.K. Maasstroom.

Kassier: J. J. Diederiks, Welgedacht, Privaat sak Oporto.

Orrelis: Mev. E. Grobler.

Koster: H. L. Joubert.

Voorleser: F. J. Grobler.

Ouderlinge: F. J. Grobler, L. van Niekerk, P. v.d. Merwe, P. S. Nortjie, L. J. J. van Wyk, J. S. Viljoen.

Diakene: J. J. Diederiks, H. L. Joubert, D. G. v.d. Heever, J. H. Prinsloo, D. S. du Toit.

BRITS.

Gestig 1927.

Sieletal: 1381. Ledetal: 661. Aangeneem: 50. Gedoop: 48.
Oorgekom met Attestasies: 2. Vertrek met Attestasies: 16. Oorgekom met bewys van lidmaatskap 7. Vertrek met bewys van lidmaatskap 3. Getroud: 1 paar.

Konsulent: Ds. S. Vermooten.

Skriba: C. G. Coetzee, P.K. Jericho, oor Brits.

Kassier: P. A. van Jaarsveld, Hartebeestpoort, oor Brits.

Superintendent van Sondagskole: Oudl. J. F. Michau, P.K. Pansdrift, oor Brits.

Koster: G. D. Scheepers.

Voorleser: 'n Ouderling.

Ouderlinge: T. Rutgers, T. G. J. Pistorius, C. J. Ras, H. J. Visser, D. J. de Villiers, J. F. Michau, F. Martins, B. Oberholzer, P. A. van Jaarsveld, C. G. Coetzee, J. J. Pfeiffer, G. Lindeque, D. J. Bothma, C. Blignaut.

Ring van Rustenburg.

Diakene: G. Oosthuizen, C. Moll, G. D. Scheepers, D. Meyer, W. A. Pretorius, J. W. van Schalkwyk, F. Pieterse, J. J. du Preez, S. van Staden, P. Delpont, B. J. van Staden, M. C. J. de Beer, J. J. van Rensburg.

VLIEGEPOORT.

Gestig: 1931.

Sieletal: 535. Ledetal: 281. Aangeneem: 15. Gedoop: 27. Oorgekom met Attestasies: 14. Vertrek met Attestasies: 4. Oorgekom met Bewys van Lidmaatskap: 8. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 1. Getroud: 3 pare.

Predikant: Ds. J. J. Prinsloo.

Konsulent: (1) Dr. H. P. Wolmarans, (2) Dr. C. H. Rautenbach.

Skriba: Oudl. G. F. T. Pistorius, Rooikrans, p.k. Leeuwpoort oor Warmbad.

Kassier: J. B. J. van Deventer, Klipgat, p.k. Taba Simbi.

Superintendent van Sondagskole: H. J. Pelser, Duikerpan, p.k. Kransberg.

Koster: J. H. Steenekamp.

Voorleser: Oudl. G. F. T. Pistorius.

Ouderlinge: G. F. T. Pistorius, H. J. Putter, H. T. Pelser, A. S. Labuschagne, J. C. Joubert, P. J. R. Steenekamp, M. J. Breedt.

Diakene: J. B. J. v. Deventer, J. G. W. Basson, H. J. J. Botha, C. J. Botha, M. J. Jacobs, H. J. Theunissen, Jan du Plessis, J. M. Peacock.

SOEKMEKAAR.

Gestig: 1931.

Sieletal: 208. Ledetal: 92. Gedoop: 4. Oorgekom met Attestasies: 2. Vertrek met Attestasies: —. Getroud: 2 pare.

Predikant: Dr. H. P. Wolmarans.

Skriba-Kassier: H. F. Jacobs, Munnik.

Koster: D. J. Venter, sr.

Ouderlinge: D. F. Jacobs, E. Bosman, N. Grobler.

Diakene: D. J. Venter, jr., M. A. van Rooyen, H. Venter.

NOORDELIKE PRETORIA.

Gestig: 1934.

Sieletal: 1690. Ledetal: 817. Aangeneem: 56. Gedoop: 75. Oorgekom met Attestasies: 8. Oorgekom met Bewys van Lidmaatskap: 35. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 3. Getroud: 18 pare.

Ring van Rustenburg.

Predikant: Dr. C. H. Rautenbach, M.A., B.D.

Konsulent: Ds. S. Vermooten.

Skriba: B. Fouché, Pretoria Noord, Pos Onderstepoort.

Kassier: A. F. Pienaar, B. Comm. Vyfdestraat, Capital Park, Pretoria.

Superintendent van Sondagskole: Dr. C. H. Rautenbach, Capital Park 808, Pretoria.

Orrelis:

Rietfontein: Mev. H. Pieterse.

Daspoort: Mnr. L. H. Roux.

Pretoria Noord: Mej. D. Hitchcock.

Ouderlinge:

Rietfontein: P. G. Roets en J. J. F. Brits. Daspoort: T. J. Loggenberg en W. H. Brits. Pretoria Noord: H. C. van Niekerk. T. J. Loggenberg, M. C. Boshoff, J. H. Breitenbach, W. H. Brits, T. F. Dreyer, J. H. Coetsee, J. F. Bothma, A. J. A. Buitendag, H. C. F. Prinsloo, P. G. Roets, W. A. Bezuidenhout, J. J. F. Brits, C. J. Smit, J. M. F. Lewis, A. P. Prinsloo, H. J. van Eck, P. W. Wolmarans, H. C. van Niekerk, J. C. Benade, J. Durand.

Diakene: J. M. van Staden, W. J. Pieterse (jnr.), L. J. van der Schijf, L. H. Roux, John Ayres, F. J. J. Scheepers, J. P. Smit, W. J. Prinsloo, C. G. de Villiers, C. J. Keulder, F. J. P. van der Watt, H. J. Pretorius, J. J. Breytenbach, C. I. Pretorius, T. L. Botha, T. C. J. Erasmus, W. W. Steyn, B. Fouché, Paul Els, A. F. Pienaar.

RING VAN LYDENBURG.

Gemeentes: Middelburg, Trichartsfontein, Dullstroom, Chrissiesmeer, Ermelo, Bronkhorstspuit, Piet Retief, Bethal, Roosenekal, Nebo, Lydenburg, Witbank, Witrivier, Vanderhoff, Barberton, Belfast.

Rings-Kommissie:

Voorsitter: Ds. A. J. Barger.

Vise-Voorsitter: Ds. E. S. Mulder.

Skriba: Ds. J. G. M. Dreyer.

Vise-Skriba: Ds. Abr. Ras.

Ouderlinge: Primi: J. P. Prinsloo, W. A. v. Schalkwyk, J. H. Vorster. Sekundi: T. C. J. Erasmus, S. J. Joubert, J. C. Zwagemaker.

Superintendent van Sondagskole: Ds. E. S. Mulder, Bronkhorstspuit.

MIDDELBURG, TRANSVAAL.

Gestig: 1864.

Sieletal: 1295. Ledetal: 668. Aangeneem: 39. Gedoop: 62. Oorgekom met Attestasies: 10. Vertrek met Attestasies: 15. Oorgekom met Bewys van Lidmaatskap: 32. Getroude: 12 pare.

Predikant: Ds. A. J. Barger.

Skriba: A. J. Pretorius, Suid Straat.

Kassier: J. C. S. van Woudenberg, Bus 56.

Orrelis: A. J. Pretorius.

Koster: F. Nel.

Voorleser: B. D. Bierman.

Ouderlinge: J. H. Erasmus, S. J. Duvenage, B. D. Bierman, S. J. Joubert, J. Linnenkamp, A. Bronkhorst, W. F. Swanepoel, N. M. Prinsloo, P. R. Botha, C. Muller, P. de Vos, J. J. de Kock.

Diakene: W. Roelofse, J. P. Steyn, M. J. H. v. Wyk, J. H. Botha, A. J. Pretorius, P. J. L. Bierman, P. E. Swart, P. S. Duvenage, I. Gouws, J. J. v. d. Bank, T. J. Steyn, C. J. Botha, P. Botha, A. G. J. Nieuwenhuizen, J. Esterhuizen.

TRICHARDTSFONTEIN.

Gestig: 1879.

Sieletal: 829. Ledetal: 460. Aangeneem: 38. Gedoop: 30. Oorgekom met Attestasies: 4. Vertrek met Attestasies: 8. Oorgekom met Bewys van Lidmaatskap: 12. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 3. Getroude: 14 pare.

Ring van Lydenburg.

Predikant: Ds. L. M. le Roux, B.A., B.D.

Konsulent: Ds. Abr. Ras.

Skriba-Kassier: W. A. van Schalkwyk, v. Schalkwyksrust, P.K. Trichardt.

Orrelis: Mej. Pietha v. Schalkwyk.

Koster: W. H. Cooper.

Voorleser: Ouderling D. P. J. van Schalkwyk.

Ouderlinge: D. P. J. van Schalkwyk, J. C. de Lange, M. C. J. van Schalkwyk, C. H. Z. Pretorius, B. H. Steel, W. A. van Schalkwyk.

Diakene: G. B. O. Bester, L. J. Venter, J. A. Oberholzer, H. A. Redelinghuys, J. B. J. van Rensburg, G. van der Merwe, J. F. van Wyngaardt, N. P. Breytenbach.

DULLSTROOM.

Gestig: 1887.

Sieletal: 638. Ledetal: 370. Aangeneem: 24. Gedoop: 17. Oorgekom met Attestasies: 16. Vertrek met Attestasies: 14. Oorgekom met Bewys van Lidmaatskap: 7. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 6. Getroude: 3 pare.

Predikant: Ds. Abr. Ras, B.A., B.D.

Konsulent: Ds. J. G. M. Dreyer, B.A., B.D.

Skriba: M. S. Grobler, Rooikrans, P.K. Dullstroom.

Kassier: J. S. Ahlers, P.K. Dullstroom.

Superintendent van Sondagskole: J. S. Ahlers, P.K. Dullstroom.

Orrelis: Mevr. J. H. H. Janson.

Koster: W. C. Janson.

Voorleser: H. Hofland.

Ouderlinge: C. J. J. Joubert, M. S. Grobler, I. J. H. Greyling, R. J. Laubscher, F. W. C. Buitendag, G. Z. van Zyl, J. M. Steyn.

Diakene: L. J. Marais, F. G. A. Wolmarans, H. F. Mulder, J. S. Ahlers, J. P. Prinsloo, T. F. Prinsloo, W. O. Strydom, M. A. P. Swanepoel, H. J. Schoeman.

CHRISSIESMEER.

Gestig: 1892.

Sieletal: 460. Ledetal: 290. Aangeneem: 18. Gedoop: 20. Oorgekom met Attestasies: 6. Vertrek met Attestasies: 3. Oorgekom met Bewys van Lidmaatskap: 3. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 4.

Predikant: Ds. J. G. M. Dreyer, B.A.B.D.

Ring van Lydenburg.

Skriba: J. J. P. Swart, P/K. Warburton Breyten.
Kassier: C. H. Buitendag, P.K. Chrissiesmeer.
Superintendent van Sondagskole: J. J. P. Meyer, P.K. Chrissiesmeer.
Orrelis: Mev. C. H. Buitendag.
Voorleser: Oudl. J. A. v. d. Linde.
Ouderlinge: J. A. v. d. Linde, L. M. Stoop, S. W. J. Meyer, J. J. P. Meyer, P. Geyser.
Diakene: H. W. Ballot, C. H. Buitendag, H. Koch, C. J. B. Meyer, H. Harmse, C. S. Viljoen.

ERMELO.

Gestig: 1909.

Sieletal: 556. Ledetal: 308. Aangeneem: 10. Gedoop: 14.
 Oorgekom met Attestasies: 16. Vertrek met Attestasies: 24.
 Getroud: 5 pare.

Predikant: Ds. J. G. M. Dreyer.
Konsulent: Ds. Abr. Ras.
Skriba: Nico Wolmarans, Transvalia, p.k. Uitspanning.
Kassier: N. J. J. Lotter, p/a. Nederl. Bank, Ermelo.
Superintendent van Sondagskole: R. G. Jansen v. Rensburg, p.k. Ermelo.
Orrelis: H. Geyser.
Koster: L. G. Janse v. Rensburg.
Voorleser: Ouderl. J. H. Labuschagne.
Ouderlinge: L. G. Jansen v. Rensburg, J. H. Labuschagne, G. P. J. Labuschagne, P. Roux, A. H. Raath, R. G. Jansen van Rensburg, M. J. J. Dreyer, Nico Wolmarans.
Diakene: D. J. Struwig, D. C. Green, J. C. C. Stapelberg, J. J. Human, J. J. Reyneke, P. A. Venter, A. A. Mulder, P. W. Kemp, M. D. Greyling.

BRONKHORSTSPRUIT.

Gestig: 1913.

Sieletal: 2372. Ledetal: 1283. Aangeneem: 75. Gedoop: 120.
 Oorgekom met Attestasies: 8. Vertrek met Attestasies: 21. Oorgekom met Bewys van Lidmaatskap: 5. Getroud: 28 pare.
Predikant: Ds. E. S. Mulder.
Konsulent: Ds. A. J. Barger.
Skriba: J. J. Prinsloo, P.K. Bus 1, Bronkhorstspuit.
Kassier: M. J. Grobler, P.K. Bronkhorstspuit.
Superintendent van Sondagskole: Ds. E. S. Mulder, P.K. Bronkhorstspuit.

Ring van Lydenburg.

Orrelis: Mevr. J. P. Prinsloo.
Koster: N. J. Booyse.
Voorleser: G. C. Prinsloo.
Ouderlinge: J. P. Prinsloo, G. C. Prinsloo, J. J. Prinsloo, N. M. Viljoen, P. K. P. Minnaar, J. J. Botha, Paul Prinsloo, D. B. Snyman, P. C. Breytenbach, G. G. Roets, B. C. Spies, M. J. Riekert, A. J. de Lange, W. A. S. Rudolph, P. C. Breytenbach, J. J. Prinsloo, W. Bronkhorst, F. A. Joubert, J. J. Vermaak.
Diakene: M. J. Grobler, H. v.d. Berg, J. D. Venter, F. J. P. Breytenbach, F. J. Snyman, E. Botha, W. S. J. B. Janse, P. T. Vermaak, G. C. Coertse, S. F. Coertse, N. J. Koekemoer, L. C. Lagrange, P. M. Bester, H. J. Visser, J. F. Venter, P. R. Prinsloo, Simon Prinsloo, W. v. Jaarsveld, N. J. v. Rensburg, J. J. van Staden.

PIET RETIEF.

Gestig: 1913.

Sieletal: 230. Ledetal: 119. Aangeneem: 10. Gedoop: 12.
 Oorgekom met Attestasies: 15. Vertrek met Attestasies: 5.
 Getroud: 2 pare.

Konsulent: Ds. J. G. M. Dreyer.
Skriba-Kassier: Oudl. J. H. Pistorius, Kerkstraat, Piet Retief.
Superintendent van Sondagskole: Oudl. J. H. Grobler, Piet Retief.
Orrelis: Mev. J. H. Pistorius.
Koster: Chris. van Rooyen.
Voorleser: Oudl. J. H. Pistorius.
Ouderlinge: J. A. Grobler, S. W. Joubert, J. H. Pistorius.
Diakene: Charles P. Bothma, Paul Botes, J. J. Labuschagne.

BETHAL.

Gestig: 1918.

Sieletal: 660. Ledetal: 370. Aangeneem: 25. Gedoop: 25.
 Oorgekom met Attestasies: 7. Vertrek met Attestasies: 27.
 Oorgekom met Bewys van Lidmaatskap: 9. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 3. Getroud: 3 pare.

Predikant: Ds. J. G. M. Dreyer, B.A.B.D.
Skriba-Kassier: J. Hoogland, Bus 81, Bethal.
Orrelis: Mej. Muller.
Voorleser: T. C. J. Erasmus, T.sn.
Ouderlinge: J. J. Visagie, B. J. Prinsloo, T. C. Erasmus, T.sn., B. C. Greyling, N. S. Grobler, P. J. N. Esterhuysen, L. C. J. Erasmus, L.sn.
Diakene: C. Taljaard, J. M. A. Wolmarans, M. D. Greyling, G. M. v.d. Hoven, P. Steenkamp, J. L. Muller.

Ring van Lydenburg

ROOSSENEKAL.

Gestig: 1919.

Sieletal: 984. Ledetal: 414. Aangeneem: 41. Gedoop: 38.
Oorgekom met Attestasies: 1. Vertrek met Attestasies: 7. Oorgekom met Bewys van Lidmaatskap: 6. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 6. Getroud: 3 pare.

Predikant: Ds. Abr. Ras, B.A.B.D.

Konsulent: Ds. A. J. Barger.

Skriba-Kassier: Jac. J. Reyneke, P.K. Roossenekal.

Superintendent van Sondagskole: C. L. Jacobs, P.K. Lagersdrift.

Orrelis: L. P. Stoltz.

Koster: C. P. Malan.

Voorleser: Ouderling F. J. Botha.

Ouderlinge: F. J. Botha, J. H. de Beer, N. M. S. Ferreira, M. J. Hough, P. P. v. d. Berg, H. T. Z. Ganswijk en J. W. Wolmarans.

Diakene: P. L. Steenkamp, J. L. Enslin, H. J. Oosthuizen, I. H. Potgieter, M. A. P. Swanepoel, C. L. Jacobs, en W. C. Meyer.

NEBO.

Gestig: 1924.

Sieletal: 357. Ledetal: 198. Aangeneem: 16. Gedoop: 17.
Oorgekom met Attestasies: 1. Vertrek met Attestasies: 2. Getroud: 3 pare.

Konsulent: Ds. A. Ras, Dullstroom.

Skriba: G. R. J. Kluijts, P.K. Molayta, Middelburg, Tvl.

Kassier: F. S. Botha, Rietfontein, P.K. Nebo, M'burg, Tvl.

Koster: F. L. Brits, Rietfontein 451, P.K. Nebo.

Voorleser: Ouderling P. H. Ferreira.

Ouderlinge: P. H. Ferreira, M. C. Botha, C. Engelbrecht, P. Zietsman, P. D. Malan.

Diakene: J. C. Kruger, A. J. Brits, J. B. Wolmarans, L. M. Botha, L. Ferreira.

LYDENBURG.

Gestig: 1927.

Sieletal: 540. Ledetal: 261. Aangeneem: 11. Gedoop: 25.
Oorgekom met Bewys van Lidmaatskap: 8. Vertrek met bewys van Lidmaatskap: 1. Oorgekom met Attestasies: 12. Vertrek met Attestasies: 1.

Ring van Lydenburg.

Predikant: Ds. Abr. Ras.

Konsulent: Ds. E. S. Mulder.

Skriba: P. J. Wolmarans, Fouriestraat 12, Lydenburg.

Kassier: J. P. Joubert, Priv. Possak, Boschhoek, oor Lydenburg.

Orrelis: Mnr. A. F. Jansen.

Koster: A. Beetge.

Voorleser: Ouderl. C. J. Broodryk.

Ouderlinge: S. J. Schoeman, C. J. Broodryk, C. J. Ahlers, P. E. Erasmus, J. M. A. Geldenhuis, C. A. Oosthuizen.

Diakene: J. P. Joubert, P. J. V. Joubert, H. C. Kruger, Piet Joubert, C. J. Botha, J. C. van Rooyen, H. S. Henrico.

WITBANK.

Gestig: 1927.

Sieletal: 1418. Ledetal: 754. Aangeneem: 36. Gedoop: 64.
Oorgekom met Attestasies: 18. Vertrek met Attestasies: 7. Getroud: 7 pare.

Predikant: Ds. A. J. Barger.

Konsulent: Ds. E. S. Mulder.

Skriba: A. J. Bekker, Bus 2, Witbank.

Kassier: J. M. V. Jacobson, Witbank.

Orrelis: Mej. M. Jacobs.

Koster: H. Schoeman.

Voorleser: J. H. Vorster.

Ouderlinge: J. H. Vorster, F. Viljoen, H. P. van Nieuwenhuizen, A. Jacobs, J. J. Bierman, J. Volskenk, A. J. Stone, P. C. Bezuidenhout, A. C. Oosthuizen.

Diakene: B. J. Prinsloo, I. M. V. Jacobson, J. J. van der Merwe, P. J. Venter, P. J. Vorster, M. C. Prinsloo, L. C. Lagrange.

PLASTON.

Gestig: 1930.

Sieletal: 60. Ledetal: 39. Aangeneem: 3. Gedoop: 4.

Konsulent: Ds. E. S. Mulder.

Skriba en Kassier: J. P. Jooste, P.K. Plaston.

Ouderlinge: W. N. J. Strydom, G. Macdonald.

Diakene: L. L. van Niekerk, L. J. Erasmus.

VAN DER HOFF.

Gestig: 1933.

Sieletal: 240. Ledetal: 120. Aangeneem: 35. Gedoop: 18.
Getroud: 2 pare.

*Ring van Lydenburg.**Konsulent:* Ds. A. J. Barger.*Skriba-Kassier:* C. W. van der Neut, P.K. Latour, oor Mid-
delburg, Tvl.*Koster:* W. M. Bronkhorst, snr.*Ouderlinge:* M. M. Bezuidenhout, W. A. Bester, T. P. Botha.*Diakene:* J. J. Venter, J. N. Boshoff, J. P. Goosen.

BARBERTON.

Gestig: 1934.

Sieletal: 70. Ledetal: 50. Aangeneem: 4. Vertrek: 4.

Konsulent: Ds. Mulder.*Skriba en Kassier:* J. H. van Niekerk, Bus 111, Barberton.*Superintendent van Sondagskole:* W. Robinson, Barberton.*Orrelis:* Mevr. J. H. van Niekerk.*Ouderlinge:* W. Robinson.*Diakene:* M. M. Bezuidenhout, P. Els.

BELFAST, TVL.

Gestig: 1935.

Sieletal: 134. Ledetal: 78. Gedoop: 5. Oorgekom met Attestasies: 7.

Predikant: Ds. A. Ras, B.A., B.D.*Skriba-Kassier:* J. C. Zwagemaker, Posbus 56, Belfast.*Voorleser:* J. C. Zwagemaker.*Ouderlinge:* P. J. L. Venter, J. C. Zwagemaker.*Diakene:* M. J. Britz, J. L. F. Rudolph.

RING VAN STANDERTON.

Gemeentes: Standerton, Volksrust, Heidelberg, Johannesburg, Germiston, Eendracht, Memel, Pietermaritzburg, Brakpan, Delmas, Durban, Turffontein, Kensington, Newlands, Glencoe, Boksburg, Johannesburg-Noord.*Rings-Kommissie:**Voorsitter:* Ds. T. F. J. Dreyer.*Vise-Voorsitter:* Ds. A. J. G. Oosthuizen.*Skriba:* Ds. J. J. Prinsloo (Johannesburg).*Vise-Skriba:* Ds. S. P. J. J. van Rensburg.*Ouderlinge: Primi:* P. A. Ras, P. D. Bekker, J. J. P. Meyer.*Superintendent van Sondagskole:* Ds. S. P. J. J. van Rensburg, Eendracht.

STANDERTON.

Sieletal: 1303. Ledetal: 662. Aangeneem: 60. Gedoop: 50. Oorgekom met Attestasies: 2. Vertrek met Attestasies: 10. Oorgekom met Bewys van Lidmaatskap: 21. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 7. Getroud: 17 pare.

Predikant: Ds. T. F. J. Dreyer, B.A., B.D.*Konsulent:* Ds. A. Oosthuizen.*Skriba:* Arie Visagie, Tweefontein, P.K. Charl Celliers.*Kassier:* Mevr. T. F. J. Dreyer, Markstraat, Standerton.*Superintendent van Sondagskole:* Ds. T. F. J. Dreyer, Markstraat, Standerton.*Orrelis:* Mevr. T. F. J. Dreyer.*Koster:* G. Grobler.*Voorleser:* Ouderlinge J. H. Pienaar en N. J. Snyman.*Ouderlinge:* G. J. Engelbrecht, J. J. P. Meyer, J. H. Pienaar, N. J. Snyman, P. G. Steyn, J. J. Wolmarans, G. F. Marx, A. Z. Visagie, H. P. Bodenstein, T. F. Dreyer, C. Venter, E. Genis.*Diakene:* J. G. Steyn, L. Stoop, J. van der Merwe, P. Breytenbach, J. Grobler, J. J. P. C. L. Steyn, jnr., F. Symington, J. Labuschagne, M. Meyer, S. Petzer, P. Uys, M. Horn, C. du Plessis.

VOLKSRUST.

Gestig: 1861.

Sieletal: 865. Ledetal: 407. Aangeneem: 22. Gedoop: 29. Oorgekom met Attestasies: 4. Vertrek met Attestasies: 12. Oorgekom met Bewys van Lidmaatskap: 17. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 11. Getroud: 16 pare.

*Ring van Standerton.**Predikant:* Ds. P. W. Venter, B.A., B.D.*Konsulent:* Ds. T. F. J. Dreyer.*Skriba:* L. G. Mostert, 655 Langsnekstraat, Volksrust.*Kassier:* G. C. L. Ackerman, 960 de Kockstraat, Volksrust.*Superintendent van Sondagskole:* (Ouderling) J. M. Beukes.*Orrelis:* S. L. Struwig.*Koster:* F. P. Struwig.*Voorleser:* P. G. Slabbert.*Ouderlinge:* P. G. Slabbert, J. M. Beukes, D. P. J. de Waal, J. J. van Staden, C. Smith, J. J. Steenkamp, J. M. Oosthuizen, J. J. van Deventer, J. W. Stoop, F. G. Labuschagne.*Diakene:* G. C. L. Ackerman, H. G. Oosthuizen, F. C. Veldman, A. J. du Plessis, J. M. H. van der Merwe, J. G. Biddulph, S. J. Struwig, J. L. van Ede, P. J. Lourens, Gill-Rocker, G. P. v. d. Merwe, J. M. de Waal, H. Mulder.

HEIDELBERG.

Gestig 1865.

Sioletal: 1860. Ledetal: 963. Aangeneem: 65. Gedoop: 73. Oorgekom met Attestasies: 16. Vertrek met Attestasies: 42. Getroude: 22 pare.

Predikant: Ds. A. J. G. Oosthuizen.*Konsulent:* Ds. T. F. J. Dreyer.*Skriba:* J. H. Vorster, Bus 201, Heidelberg.*Kassier:* K. Lanser, Jacobstraat, Heidelberg.*Superintendent van Sondagskole:* Mevr. A. J. G. Oosthuizen, Heidelberg.*Orrelis:* C. J. Spruyt.*Koster:* M. Fourie.*Voorleser:* P. D. Bekker.*Ouderlinge:* K. Lanser, D. Minne, F. J. v. d. Westhuizen, B. J. Smit, D. J. Brits, A. S. P. Gouws, L. Jordaan, P. D. Becker, J. v. d. Westhuizen, J. H. Mulder, W. J. Maton, C. Engelbrecht, J. Viljoen, H. J. G. Jacobs, T. Steyn, S. J. v. d. Westhuizen, L. Jacobs, P. E. Brits, C. Strydom.*Diakene:* M. Gouws, J. Verwey, S. J. v. d. Westhuizen, D. S. Jacobs, G. Labuschagne, S. C. de Bruyn, W. Erasmus, C. J. Brits, N. H. Jacobs, G. P. Bierman, G. Olivier, L. Labuschagne, B. Kruger, J. J. Koekemoer, W. Pretorius, J. G. van der Westhuizen, J. Brits, G. Rosslee.*Ring van Standerton.*

JOHANNESBURG.

Gestig 1895.

Sioletal: 3000. Ledetal: 1494. Aangeneem: 124. Gedoop: 133. Oorgekom met Attestasies: 92. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 20. Oorgekom van ander Kerke: 103. Vertrek met Attestasies: 26. Getroude: 32 pare.

Predikant: Ds. J. J. Prinsloo, B.A., B.D.*Konsulent:* Ds. T. F. J. Dreyer.*Skriba:* W. G. Smit, Posbus 6004, Johannesburg, Jorisonstraat 13, Braamfontein.*Kassier:* W. van Namen, Meischke-gebou, Harrisonstraat, Posbus 2307, Johannesburg.*Superintendent van Sondagskole:* I. S. v. d. Linde, Kingsway 10, Rossmore, Johannesburg.*Orrelis:* G. Wolmarans.*Koster:* P. Viviers.*Voorleser:* 'n Ouderling.*Ouderlinge:* H. J. M. Mathysen, G. A. Swanepoel, G. J. M. Wolmarans, B. J. Smit, N. J. v. Rensburg, J. J. L. Swarts, J. Welgemoed, G. P. Brits, J. G. v. d. Berg, C. C. Mostert, W. J. Pretorius, A. Scholtz, B. J. Wolmarans, W. A. Colyn, I. S. v. d. Linde, A. W. Heyneke, B. N. Viljoen, R. A. Buitendag, D. A. C. Pretorius, C. J. G. Steyn, M. M. Snyman, G. F. Dreyer, J. W. Lewies, H. W. Fourie, G. F. Roode, M. Beukes, P. van Tonder, W. J. Buys, P. Whitaker, J. P. Flowers, en C. M. Smit.*Diakene:* J. G. Gates, W. J. Steenekamp, J. H. Oosthuizen, M. J. van Staden, C. G. Jacobs, P. J. Jooste, A. S. Burger, T. H. Francis, J. M. C. Botha, J. v. Deventer, J. Pretorius, C. A. van Aswegen, M. D. Otto, A. B. Kruger, C. J. van Zyl, P. A. Brits, J. A. v. d. Schyff, J. P. Horn, F. L. Tredoux, J. J. Nel, D. J. Cronje, J. Marais, C. W. Lottering, M. C. E. Lindeque, J. H. Jordaan, G. W. Rhoda, J. H. Muller, P. van Rensburg, M. J. du Toit, en E. P. Bredenhann.

GERMISTON.

Gestig: 1911.

Sioletal: 1566. Ledetal: 750. Aangeneem: 81. Gedoop: 74. Oorgekom met Attestasies: 45. Vertrek met Attestasies: 14. Oorgekom met Bewys van Lidmaatskap: 14. Getroude: 19 pare.

Predikant: Ds. J. J. Kuhn.*Konsulent:* Ds. A. J. G. Oosthuizen.*Skriba-Kassier:* H. B. L. Kruger, Bus 16, Germiston.*Skriba vir Registrasie:* Mej. A. Kuhn, Sommeweg 8, Germiston.

Ring van Standerton.

Superintendent van Sondagskole: S. I. Prinsloo, Poplarweg 12, Primrose, Oor Germiston.

Orrelis: Mej. A. Kuhn.

Koster: S. A. Cloete.

Voorleser: 'n Ouderling.

Ouderlinge: P. I. van Zyl, H. B. L. Kruger, R. A. P. de Beer, W. G. Earle, N. W. Kleinhans, M. J. Potgieter, M. P. Taljaart, G. P. Strydom, W. J. Language, C. E. Roets, J. C. Kruger, N. W. Coetsee, G. P. Bekker, A. I. van Niekerk.

Diakene: Theo. H. van Nieuwenhuizen, D. J. J. Strydom, J. G. Duvenhage, H. Grobler, J. G. Engelbrecht, D. H. Jacobs, C. Helberg, J. C. Kruger, P. J. Snyman, F. J. Botha, J. A. Kruger, C. Minnie, J. H. Labuschagne, M. J. du Preez, J. J. Taljaart.

EENDRACHT.

Gestig 1917.

Sieletal: 1085. Ledetal: 565. Aangeneem: 26. Gedoop: 35. Oorgekom met Attestasies: 13. Getroud: 5 pare.

Predikant: Ds. S. P. J. v. Rensburg, B.A., B.D.

Konsulent: Ds. T. F. J. Dreyer.

Skriba en Kassier: P. A. Ras, P.K. Bosmansfontein, Oor Greylingstad.

Superintendent van Sondagskole: Ds. S. P. J. van Rensburg, P.K. Leslie.

Orrelis: Mev. J. P. Prinsloo.

Koster: J. H. J. Venter.

Voorleser: Oudl. P. A. Ras; *Sekunde:* C. P. Willemse.

Ouderlinge: P. A. Ras, C. P. Willemse, D. J. Prinsloo, H. W. Nel, A. Prinsloo, D. J. Botha, J. M. Venter, A. P. Roelofse.

Diakene: F. H. Ras, G. Visage, J. H. Vorster, W. J. Breytenbach, J. P. v. d. Merwe, D. J. Muller, S. F. Prinsloo, N. M. Prinsloo, A. Ras.

MEMEL.

Gestig 16 Mei 1914.

Sieletal: 233. Ledetal: 143. Aangeneem: 14. Gedoop: 7. Vertrek met Attestasies: 2.

Konsulent: Ds. A. J. Oosthuizen.

Skriba: C. J. Uys (Sonny), P.K. Memel.

Kassier: P. L. Moolman, Kildare, Bus 49, Memel.

Orrelis: Mej. Lottie Uys.

Koster: J. H. Naude.

Voorleser: 'n Ouderling.

Ring van Standerton.

Ouderlinge: P. L. Moolman, H. J. Le Roux, M. L. v.d. Spuy, L. J. J. Muller.

Diakene: F. J. Botha, J. H. Naude, A. J. v. Tonder, J. J. Marais.

PIETERMARITZBURG.

Gestig: 1921.

Sieletal: 183. Ledetal: 86. Aangeneem: 2. Gedoop: 7. Oorgekom met Attestasies: 7. Vertrek met Attestasies: 1. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 2.

Predikant: Ds. P. W. Venter.

Skriba: F. C. Vorster, Jnr., 301 Greylingstraat.

Kassier: J. A. van Huyssteen, No. 4 Methuen Avenue, Fort Napier.

Superintendent van Sondagskole: J. A. van Huyssteen.

Voorleser: Ouderling M. J. Burger.

Ouderlinge: D. P. Burger, C. Vorster, J. van Huyssteen, P. de Waal, M. J. Burger.

Diakene: C. G. S. de Beer, G. Scheepers, J. J. Kloppers.

BRAKPAN.

Gestig: 1925.

Sieletal: 1476. Ledetal: 684. Aangeneem: 43. Gedoop: 80. Oorgekom met Attestasies: 23. Vertrek met Attestasies: 8. Oorgekom met Bewys van Lidmaatskap: 10. Getroud: 11 pare.

Predikant: M. M. Grobler, B.A., B.D.

Konsulent: Ds. A. J. Oosthuizen, B.A., B.D.

Skriba: J. S. Marais, 161 Kingswaylaan.

Kassier: M. C. du Toit, 53 Kingswaylaan.

Superintendent van Sondagskole: R. van Nispen, Brentwood Park, P.K. Benoni.

Orrelis: Mej. M. van Staden.

Koster: Jan Lombard.

Voorleser: J. S. Marais en C. A. Oosthuizen.

Ouderlinge: J. L. van Heerden, J. S. Marais, C. J. Prinsloo, J. A. Pelzer, S. P. van Staden, H. P. Venter, G. J. J. Rousseau, C. A. Oosthuizen, J. F. Janse van Rensburg, J. J. Ferreira, J. T. F. Peens, J. van Coller, W. F. v. d. Westhuizen, J. H. S. Bekker, N. J. Booyse.

Diakene: F. A. Vorster, W. A. Woods, H. F. Prinsloo, M. G. Pelzer, J. G. Gauché, C. P. Steyn, W. Jordaan, P. J. Ferreira, J. J. H. Coetzee, A. C. Greyling, J. C. Bouwer, Coert Grobler, A. S. Rousseau.

Ring van Standerton.

DELMAS.

Gestig: 1926.

Sieletal: 356. Ledetal: 210. Aangeneem: 12. Gedoop: 23.
Oorgekom met Attestasies: 4. Vertrek met Attestasies: 3. Oor-
gekom met Bewys van Lidmaatskap: 8.

Konsulent: Ds. J. J. Prinsloo (G.seun).

Skriba: Oudl. S. M. v. Dijk, Droogfontein, Sundra Rail.

Kassier: Oudl. J. C. du Plessis, Leeuwpoort, Delmas.

Orrelis: Mev. Piet Uys.

Koster: Mnr. Burr Dixon.

Voorleser: 'n Ouderling.

Ouderlinge: J. Rudolph, J. C. du Plessis, J. P. Hattingh, S. M.
van Dijk, A. J. van Wijk.

Diakene: C. N. du Preez, C. J. Hattingh, M. J. Potgieter,
P. Krugel, W. Krugel.

DURBAN.

Gestig: 1927.

Sieletal: 394. Ledetal: 209. Aangeneem: 2. Gedoop: 17.
Oorgekom met Attestasies: 36. Vertrek met Attestasies: 3. Oor-
gekom met Bewys van Lidmaatskap: 22. Vertrek met Bewys van
Lidmaatskap: 0. Getroud: 2 pare.

Predikant: Ds. P. W. Venter, B.A., B.D.

Skriba/Kassier: Ds. S. Janse van Vuuren, 47 Davenport Road,
Durban.

Superintendent van Sondagskole: Mevr. E. A. Venter, 1 Bar-
clay Mansions, Durban.

Orrelis: Mevr. E. A. Venter.

Voorleser: Ouderlinge om die beurt.

Ouderlinge: L. C. A. Joubert, J. C. Willemse, D. S. Janse
van Vuuren.

Diakene: A. V. Burger, J. S. Stapelberg, A. J. Hermitage,
J. J. Pretorius.

TURFFONTEIN.

Gestig: 1929.

Sieletal: 504. Ledetal: 314. Aangeneem: 20. Gedoop: 32.
Oorgekom met Attestasies: 31. Vertrek met Attestasies: 31.
Getroud: 6 pare.

Predikant: Ds. L. E. Brandt.

Konsulent: (1) Ds. A. J. G. Oosthuizen; (2) Ds. J. J. Prinsloo.

Skriba: J. H. Scheffer, 2 Moffatstraat, Turffontein.

Ring van Standerton.

Kassier: H. G. L. Steyn, 83 Ferreirastraat, Turffontein.

Superintendent van Sondagskole: L. S. Wolmarans, 53 Suid-
straat, Regents Park.

Orreliste: Mevr. Brandt en Mevr. Mears.

Voorleser: J. H. van Dijk en L. S. Wolmarans:

Ouderlinge: G. P. J. Labuschagne, H. J. Blom, J. H. van Dijk,
H. G. A. Steyn, D. J. D. Coetzee, L. S. Wolmarans, F. G. J. Fritz,
J. H. Scheffer.

Diakene: M. C. N. Joubert, F. J. van Dijk, W. H. Austin,
C. J. Pretorius, W. C. van Dijk, N. J. Theunissen, C. H. Parsons.

KENSINGTON.

Sieletal: 386. Ledetal: 193. Aangeneem: 21. Gedoop: 27.
Oorgekom met Attestasies: 12. Vertrek met Attestasies: 3. Oor-
gekom met Bewys van Lidmaatskap: 14. Getroud: 3 pare.

Predikant: Ds. L. E. Brandt.

Konsulent: Ds. Kuhn.

Skriba-Kassier: B. W. Janson, 4 Durham Straat, Raedene, p.k.
Orange Grove, of Bus 1096, Johannesburg.

Superintendent van Sondagskole: Ds. L. E. Brandt, Oakdene,
P.K. Rosettenville.

Voorleser: Ouderlinge om die beurt.

Ouderlinge: C. P. S. Barnard, M. J. van Staden, J. J. N.
Fourie.

Diakene: J. H. Labuschagne, J. H. P. Steenberg, G. H. J.
van Rooyen, F. J. Kruger, R. P. du Toit, J. J. Harmse.

NEWLANDS.

Gestig: 1929.

Sieletal: 612. Ledetal: 338. Aangeneem: 31. Gedoop: 34.
Oorgekom met Attestasies: 29. Vertrek met Attestasies: 0.
Getroud: 5 pare.

Konsulent: Ds. M. M. Grobler.

Skriba: N. J. Grobler, 44, Alberts Weg, Newlands, P.K.
Newville.

Kassier: G. J. Oberholzer, No. 12 Van Zyl Weg, Newlands,
P.K. Newville.

Superintendent van Sondagskole: J. F. N. Oberholzer, 2de
Straat, Greymont, P.K. Newville.

Orrelis: Mev. Elsie Morris.

Koster: J. F. N. Oberholzer.

Ring van Standerton.

Voorleser: Oudl. J. J. Opperman.

Ouderlinge: J. F. N. Oberholzer, J. J. Opperman, C. Hattingh.
J. Lindeque, A. Du Plooy, Izak Swarts.

Diakene: N. J. Grobler, J. Olivier, T. van der Berg, N. J. Bruyns.

GLENCOE.

Gestig: 1929.

Sieletal: 145. *Ledetal:* 92. *Aangeneem:* 4. *Gedooop:* 4
Oorgekom met Attestasies: 2. *Vertrek met Bewys van Lidmaatskap:* 2. *Getroud:* 1 paar.

Konsulent: Ds. T. F. J. Dreyer.

Skriba-Kassier: L. Coetzee, P.K. Bus 100, Dundee.

Superintendent van Sondagskole: J. C. Steinmann, p/a Suid-Afrikaanse Spoorweë, Glencoe.

Orrelis: Mevr. Vermaak.

Koster: L. Coetzee.

Voorleser: Ouderling J. C. Steinmann.

Ouderlinge: I. W. de Jager, J. C. Steinmann, P. J. Meyer,
J. A. L. Steinmann.

Dakene: N. F. Swart, A. M. Cronje, W. A. Nel, C. S. Grobler.

BOKSBURG.

Gestig: 1932.

Sieletal: 335. *Ledetal:* 229. *Aangeneem:* 28. *Gedooop:* 29.
Oorgekom met Attestasies: 28. *Vertrek met Attestasies:* 3.
Getroud: 2 pare.

Predikant: Ds. J. J. Kühn.

Konsulent: Ds. J. J. Prinsloo (Johannesburg).

Skriba: J. A. P. Nel, 53, 8ste Straat, Boksburg Noord.

Kassier: M. A. Oberholzer: 7. Cinderella, Central-Boksburg.

Superintendent van Sondagskole: I. J. Smit, 44, 10de Straat,
Boksburg Noerd.

Orrelis: Mevr. M. Erasmus.

Koster: A. S. Nel.

Voorleser: Ouderlinge om die beurt.

Ouderlinge: F. P. J. Duvenage, I. J. Smit, M. A. Oberholzer,
D. H. Scholtz, S. J. Botha.

Diakene: J. A. P. Nel, A. E. Ford, F. W. C. Buitendag,
T. van Staden, S. W. Liebenberg, B. C. Horn, G. J. le Roux.

Ring van Standerton.

JOHANNESBURG NOORD.

Gestig: 1933.

Sieletal: 159. *Ledetal:* 111. *Aangeneem:* 1. *Gedooop:* 9.
Oorgekom met Attestasies: 3. *Vertrek met Attestasies:* 1.

Konsulent: Ds. S. P. J. J. van Rensburg.

Skriba: Jan C. Heyneke, P.K. Bergvlei, Johannesburg.

Kassier: B. de Jong, Kew, P.K. Bramley, Johannesburg.

Superintendent van Sondagskole: Mnr. K. J. Vorster, P.K.
Rivonia, oor Johannesburg.

Orrelis: Mej. Cecilia Heyneke.

Ouderlinge: M. J. Esterhuysen, J. M. Theunissen, P. J. Schutte.

Diakene: B. C. Greyling, M. Olwagen, J. C. Heyneke, F. J. J.
Nagel.

ONDER TOESIG VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE
ALGEMENE KERKVERGADERING.

Gemeentes: Gwelo, Enkeldoorn, Fort Victoria, Lusaka, Salisbury, Rensburgus, Arusha, en S. W. Afrika (vroeër Humpata).

GWELO.

Gestig 1923.

Sieletal: 195. *Ledetal:* 106. *Aangeneem:* 10. *Gedooop:* 4.

Skriba-Kassier: F. C. Booysen, Derde Straat, P.K. Gwelo, S.R.

Koster: C. D. Joubert.

Voorleser: 'n Ouderling.

Ouderlinge: H. C. M. Viljoen, N. H. Visser.

Diakene: C. D. Joubert, R. J. Benadie, B. D. Marais.

ENKELDOORN.

Gestig 1928.

Sieletal: 27. *Ledetal:* 14. *Gedooop:* 1.

Sriba: Oudl. B. H. Bester, P.K. Enkeldoorn.

Ouderling: B. H. Bester.

Diaken: J. I. de Wet.

AFDELING (WELGETROOST.)

Sieletal: 55. *Ledetal:* 31. *Gedooop:* 4. *Aangeneem:* 3.

Skriba: E. J. Brits, Welgetroost, P.K. Rockyspruit, via Salisbury.

Ouderling: P. J. A. Brits.

Diaken: E. J. Brits.

FORT VICTORIA.

Gestig 1928.

Sieletal: 59. Ledetal: 30. Gedoop: 1.
Skriba: L. F. van Greunen, Bon Accord, P.O. Rurgwe
Ouderling: J. H. Bezuidenhout.
Diaken: L. F. van Greunen.

AFDELING UMTALI.

Sieletal: 21. Ledetal: 11.

LUSAKA.

Gestig 1930.

Sieletal: 47. Ledetal: 28. Aangeneem: —. Gedoop: 2.
Skriba-Kassier: H. Neethling, Doringpoort, Lusaka.
Ouderlinge: W. H. Neethling, A. C. Greyling.
Diakene: Piet Steyn, L. van Heerden.

AFDELING LIVINGSTONE.

Sieletal: 15. Ledetal: 9.

Skriba-Kassier: P. H. Viljoen, Kalalafarm, P.K. Matetsi, Suid-Rhodesië.

AFDELING LUANSHYA.

Sieletal: 55. Ledetal: 23.

Skriba-Kassier: J. A. Bester, 113E Avenue, Luanshya, Noord-Rhodesië.

Ouderling: J. A. Bester.
Diaken: L. E. van Heerden.

AFDELING SHABANI.

Sieletal: 50. Ledetal: 25. Aangeneem: 5. Gedoop: 1.

Skriba-Kassier: T. A. Louw, c/o Rhod. Railways, Shabani.
Ouderling: T. A. Louw.
Diakene: P. S. de Villiers, Stroebel.

AFDELING BULAWAYO.

Gestig: 1934.

Sieletal: 45. Ledetal: 20. Gedoop: 2.
Kassier: C. W. Kleynhans, Crause Lease Brickfields, Khomi.
 Road, Bulawayo.
Ouderling: C. W. Kleynhans.
Diakene: P. G. Kleynhans.

Rhodesië—Suid-Wes-Afrika.

SALISBURY.

Gestig: 1934.

Sieletal: 49. Ledetal: 31. Aangeneem: 3. Gedoop: 3.
Skriba: H. P. v. Biljon, Hatfield, Salisbury.
Ouderling: J. P. du Preez.
Diaken: P. G. J. Esterhuizen.

AFDELING: SINOIA.

Sieletal: 44. Ledetal: 28. Aangeneem: 1. Gedoop: 3.
Skriba/Kassier: P. W. Oosthuizen, Pioniersrust, P.K. Sinoia,
 Suid-Rhodesië.
Ouderling: S. P. Naude.
Diaken: P. W. Oosthuizen.

RENSBURG RUS, KENYA.

Gestig 1910.

Sieletal: 215. Ledetal: 130.
Kassier: P. T. Raath, Broederstroom, Eldoret, Kenya.
Koster: D. Engelbrecht.
Voorleser: P. L. Steenkamp.
Ouderlinge: T. P. Steenkamp, J. J. H. Engelbrecht, P. L. Steenkamp.
Diakene: H. S. v. Rensburg, L. S. Wolmarans, S. H. v. Rensburg.

ARUSHA ((TANGANYIKA).

Gestig 1910.

Sieletal: 184. Ledetal: 82. Aangeneem: 7. Gedoop: 7.
Skriba-Kassier: G. Bekker, Oldongo-Sambo, Arusha.
Koster: J. A. Venter.
Voorleser: W. Pretorius.
Ouderlinge: J. J. v. d. Westhuizen, W. Pretorius.
Diakene: Ph. v. d. Westhuizen, S. A. van Emmenis.

SUIDWES-AFRIKA.

Gestig: 1910 Humpata, georganiseer 1932.

Sieletal: 466. Ledetal: 236. Aangeneem: 28. Gedoop: 39.
 Oorgekom met Attestasies: 15.
Skriba-Kassier: P. P. H. Alberts, Neins West, P.K. Outjo.
Vise-Skriba: L. M. du Plessis, Plaas 390, Gobabis.
Voorleser: 'n Ouderling.
Ouderlinge: J. M. du Plessis, G. du Plessis, Don du Plessis,
 P. S. van der Walt, P. J. van der Merwe, J. P. v. d. Walt, J. J.
 Coetzee, A. Venter.
Diakene: A. N. J. D. Alberts, P. P. H. Alberts (A.seun), J. H.
 du Plessis, A. M. Kok, Piet Venter, P. S. Oosthuizen, Frans Robberts.

STATISTIEK.

Ring van	Siele	Lidmate	Aange- neem	Gedoopt	Getroud
Potchefstroom	13765	6991	539	629	129
Standerton	14462	7450	556	663	131
Rustenburg	15262	7601	524	630	125
Lydenburg	10843	5782	385	471	82
Zeerust	8192	4240	304	342	57
Gemeentes buite die Unie	1527	804	57	67	—
	64051	32868	2365	2802	524

Kanker en In- en Uitwendige Gewasse

Hul Oorsaak en Behandeling.

Hierdie hoogs interessante boek wat gratis en posvry aan u gestuur word op ontvangs van 'n briefkaart, verklaar duidelik die oorsaak van in- en uitwendige gewasse en hoe om hulle baas te raak.

Die volgende is 'n seleksie van die lys van hoofstukke:

VRÏ AAN LESERS VAN DIE ALMANAK:

Die Beperkinge van Snykunde.
Party Dokters Teenstanders
van Operasies.

Wat Kanker is.

Waarom die Liggaamsselle
Ontbind.

Nadelige Kookmetodes.

Gewone Kookmetodes.

Gewone Foute in Diët.

Staving van Ons Bewering
deur

Noodsaaklike Voedingbestand-
dele, Geneeskundiges.

Die Hoofminerale van die
Liggaam

Dele wat Selde Aangetas word
Die Tiemus-klier.

Die Leeftyd waarop kalk
versamel.

Kalium Veroorsaak Kalk-
afskieding.

Groot Waarde van Kalium.
Liggaamsdele Onderhewig
aan Kanker.

Hoe 'n Dokter U Kan Help.
Hoe om Kanker te Vermy.

Aantal Sterfgevälle aan
Kanker.

Behandeling van Rumatiek.
Aarverkalking en Oudag.

Bloedarmoede, Suikersiekte
en Kropgeswel.

Belangrike Punte om
te onthou

Moenie uitstel nie, maar stuur nog vandag u aansoeke in om 'n gratis boek. Stuur net 'n briefkaart aan die Sekretaris, E. J. Adcock, Beperk, Aptekers, Posbus 198, Krugersdorp. (Enigste agente in Suid-Afrika vir „DIE KALIUM KIE.” 50 Twickenham, Middlesex.)

DIE EVANGELIE VAN DIE APOSTEL PAULUS.

HAND. 9: 20. *En hy het terstond in die sinagoges Jesus verkondig dat Hy die Seun van God is.*

Daar is min gebeurtenisse wat so 'n groot betekenis gehad het vir die uitbreiding van die christendom as die bekering van Saulus op die weg naar Damaskus. Daar is niks in die lewe van die grote apostel self gewees nie, wat sulk 'n ingrypende betekenis had as daardie persoonlike ontmoeting met die Heer, terwyl hy besig was om dieselfde Jesus van Nasaret te vervolg en van plan was om die jonge christelike kerk, as dit maar enigsins moontlik was, met wortel en tak uit te roei.

Twee dinge kon die apostel Paulus in sy latere lewe nooit vergeet nie. Dis die twee feite wat ten grondslag gelê het aan al sy teologiese gedagtes; die eerste naamlik dat hy voorheen 'n vyand was van die Christendom, dat hy die eerste en die vernaamste onder die sondaars was; en in die tweede plek dat hy daar op die weg naar Damaskus van 'n vyand verander is in 'n slaaf van Christus en dit alles uit Gods loutere genade alleen. Daar het hy van die Heer self ontvang die apostelskap en die bediening van die Evangelie, die Blye Boodskap, wat hy aan die heidene moes gaan verkondig. Hierdie twee gedagtes is van fundamentele betekenis vir die verlossingsleer van Paulus en so ook van die hele Christendom. Die mens is naamlik in homself 'n hopelose sondaar, onbekwaam tot enige goed. In Adam het almal gesondig, met hom is almal verlore en staan almal onder die ewige oordeel van God; maar deur Gods loutere goedheid en genade in Christus mag dit anders word. Hierdie twee fundamentele waarhede het Paulus geleer in die ontmoeting met die Heer daar op die weg naar Damaskus en dit is ook die inhoud van die Evangelie gewees wat hy later aan die heidene verkondig het.

Ons teksvers, wat die groot verandering weergee, wat daar plaasgevind het in Paulus, werp met enkele gedagtes ook lig op die karakter van die apostel self. As seun van 'n fariseër en self ook fariseër, het hy voorheen altyd geywer vir die handhawing van die joodse wet, maar tog was daar 'n groot verskil tussen hom en die gewone fariseër. Ons merk by hom die waaragtige lewenserns wat by die gewone fariseër gemis word. Dit was uit 'n waaragtige ywer om die wil van God te doen dat hy die bekende vyandige houding aangeneem het teenoor die volgelinge van Jesus. Die joodse wet was vir hom die volmaakte uitdrukking van die wil van God en die wat hulle teen die wet van God versit, versit hulle ook teen die wil van God en moet daarom uitgeroei word. Paulus was 'n man van een stuk wat hom nooit halfhartig aan 'n saak gewy het nie, wat hy gemeen het het hy altyd ook van harte gemeen. Hy het gesoek naar die Waarheid en het gemeen om dit self te vind in die joodse wet. Na die ontmoeting op die weg naar Damaskus, was hy van een ding heilig oortuig sy lewe lank en dit is dat hy die Waarheid nooit sou gevind het nie, God nooit sou gevind het nie, maar dat inteendeel die Waarheid hom gevind het. Vandaar dan ook dat hy „terstond” Christus kon verkondig aan die Jode. Toe hy eenmaal daarvan oortuig was dat in die persoon van Jesus Christus die hele Waarheid vir ons opgesluit lê, was hy ook dadelik bereid om hom met sy ganse siel te wy aan die verkondiging van die Waarheid in Christus.

Die ontmoeting op die weg naar Damaskus was vir Paulus nie net 'n aangename mistiese ervaring nie, maar 'n magtige openbaring van God self. Hier het niks misterieus en geheimsinnigs ingesit nie, maar hier het God self op nugtere wyse in Christus sy Woord gespreek, die Woord waarin en waardeur God Hom alleen aan die mens openbaar. Die openbaring was hier nie 'n gemoeidelike aandoening nie wat geen betekenis het nie vir die redelike mens; geen week-gevoelige religieuse ervaring nie, maar Gods eie Woord wat God tot die mens spreek en 'n Woord wat die mens deur Gods genade mag hoor

en ook deur Gods genade antwoord op mag gee. So sien ons dit ook uit die geskiedenis van Paulus, dat die bekering 'n daad van God is en nie van die mens nie. Dis die oomblik waarop die sprekende Woord van God deurdring tot in die hart en verstand en waarop die mens hierdie Woord vas gryp as Gods Verlossingswoord. Die mens kan weier en versuim om antwoord te gee op Gods Woord, deur gebrek aan lewenserns. Paulus het sy hele lewe lank gesoek naar Gods Woord en daarom was hy bereid om antwoord te gee, d.w.s. die Woord van God as die enigste ligpunt en hangpunt in die geloof vas te gryp. Daarom kon daar so 'n geweldige ommekeer by Paulus plaas vind, sodat waar hy straks nog Jesus vervolg het, hy Hom nou kan gaan verkondig en verheerlik.

Maar wat het Paulus dan verkondig van die Jesus wat hom op die weg teë gekom het? Sien daar 'n vraag wat vir die christelike gemeente en die christelike kerk van die grootste betekenis is. Daar was en daar is dui-sende wat Jesus verkondig, maar hoe en as wat en wie verkondig hulle Hom? Want daar kom dit op aan. Het Paulus Hom verkondig as die lam wat ter slagting gelei was en wat daarom onse medelyde werd is? dat hy die lang voorspelde Messias van die Jode was, die Verlosser en Weldoener van sy volk? die man waarlik naar Gods hart? Nee, duisendmaal nee! Die Evangelie van Paulus wat gebaseer was op die openbaring op die weg naar Damaskus gaan veel verder en gryp veel dieper. Hy verkondig „terstond”, so lees ons daar, dat Jesus die Seun van God is. Sien u, dit is dit waarom dit gegaan het in die evangelieprediking by Paulus. Dis die kern van die Pauliniese teologie. Dit was die enigste boodskap wat Paulus wou bring en ook werklik gebring het: Dié Jesus, dié Verlosser en Weldoener van sy volk is nie maar net die knapste mens op aarde gewees nie, die mens by uitnemendheid, die man naar Gods hart; maar, Hy was en is die Seun van God en daarom ook God self, die Koning van die Godsryk, die Heer van die Gemeente; die Eengeborene van al die skepsels d.w.s. die Skepper en Herskepper van alles wat bestaan in hemel of op aarde:

Hy is die Beeld van de onsenlike God d.i. die enigste openbaring van God aan die mens. As sodanig is Hy onse Heer en Verlosser van sonde en dood en van die ewige toorn van God. Hy is die ewige en enigste Woord van God wat vlees geword het. Buite Christus is daar geen lewe en geen saligheid nie, daar heers alleen die dood. Daar is een openbaring van God en dit is Gods openbaring in sy Woord en daar is een vleeswording van hierdie Woord en dit is die persoon van Jesus van Nasaret.

Paulus het begin met „terstond” Jesus te verkondig dat hy die Seun van God was en vir geen enkele oomblik het hy in sy apostoliese loopbaan hiervan afgewyk nie. Hy had maar steeds die een Evangelie te verkondig die een Boodskap te bring n.l. dat Jesus die Seun van God die Christus was, die Verlosser van die verlore gaande wêreld. Hierdie Evangelie het hy verkondig, dag en nag, tydig en ontydig, sy hele lewe lank.

En as die leser nou wil vra watter Evangelie ons as 'n deel van die christelike kerk, van nou af moet verkondig, dan kan ons geen ander antwoord gee nie as die antwoord dat ons deur Gods genade, maar net hierdie Boodskap moet bring n.l. dat Jesus Christus die Seun van God is. Hy is die Verlosser wat die Vader uit die Hemel vir ons hier op aarde gestuur het en die enigste weg tot die saligheid is die geloof in hierdie Verlosser. Maar die feit dat Hy die enigste Verlosser is en buite Hom geen heil bestaan nie, veronderstel ook die algemeenheid van die geestelike nood, die geestelike ellendes en verlorenheid van die menslike geslag. Die Evangelie is nie die boodskap nie dat God ons 'n helper gestuur het in onse nood om ons voort te help op ons moeilike lewenspad; maar dat, waar ons almal in Adam gesondig het sonder enige uitsondering en sonder enige uitsondering deur die dood omring is, daar van God 'n Redder gestuur is om almal wat smag naar verlossing, uit die dood te verlos, n.l. sy Seun, Jesus Christus onse Heer. Hy is geen hulpsaligmaker nie, maar die enigste en absolute Verlosser uit alle ellende en nood.

Nou mag u miskien opmerk: Ja, maar dis tog maar altyd dieselfde Evangelie, wat altyd en ooral verkondig word. Nee Broeder of suster, dan vergis u u. As u die wêreld, die christenwêreld sou deurgaen en degelik ondersoek sou doen, sou u so al te vaak vind dat daar ook in christelike gemeentes dikwels oor alles gepreek word in verband met die Here Jesus, behalwe hiervan, dat Hy die Seun van God is. Ja nog sterker: u sou vind dat die moderne mens hom so vaak gaan erg aan 'n Evangelie waarvan die inhoud alleen is dat Jesus Christus die Seun van God is. Mens het so vaak behoefte aan 'n Evangelie wat moraliseer dit wil sê, wat wette voorskryf en gebooe opstel en langs daardie weg wil mens die wêreld verbeter en verander in 'n Koninkryk van God. Dit kom alles hier op neer dat daar geen besef is nie van die erns van die geestelike nood waarin die hele menslike geslag verkeer en dat mens daarom ook geen behoefte het nie aan 'n Verlosser uit die kake van die ewige dood. Daar is wel behoefte aan 'n helper en ondersteuner in die menslike stryd om die wêreld te ver- volmaak.

Ons stel dit ons egter so voor dat die christelike gemeente, wat in hierdie wêreld maar net een taak het, n.l. om die Evangelie van Jesus Christus te verkondig, in onse tyd en in onse wêreld geen ander Evangelie kan verkondig nie as die Evangelie dat Jesus die Seun van God is, onse Heiland en Verlosser, omdat dit die enigste Evangelie is waaraan ons behoefte het. En as dit so moet wees dat een van die lesers behoefte het aan 'n ander Evangelie dan moet ons sê dat daar vir hom of haar geen plek meer is nie in die Kerk van Christus. Die Evangelie van raak nie en smaak nie en roer nie aan nie is nie die Evangelie nie, waaraan die sondaar wat hom as sondaar ken, behoefte aan het. Dis noodsaaklik dat die Christen erns sal maak van die lewenskwessie, dat hy aan die wêreld deur sy lewenswandel sal toon wat dit beteken om Christen te wees. Maar, u kan so voorbeeldig wees en leef as u maar wil, buite Jesus Christus om sal die rampsaligste Godverlatenheid uw deel wees.

Die Evangelie soos die apostel Paulus dit verkondig het, die Evangelie dat Jesus Christus die Seun van God is, stel ons ons voor as die Evangelie wat die gemeente van Christus in onse tyd moet verkondig, maar daartoe is nodig die samewerking en die samebinding van elke lidmaat van die kerk. Daartoe, geagte lesers, word u almal hartelik uitgenooi. Wees dan 'n wakker lidmaat van die gemeente van Jesus Christus en verkondig saam aan uself, aan uw huis en aan uw medemens: dat Jesus Christus waarlik Gods Seun is, die Verlosser uit alle ellende en geestelike nood. Kyk, so kom daar vandag weer 'n roepstem tot u, let op hoe u daar antwoord op sal gee.

H. P. WOLMARANS.

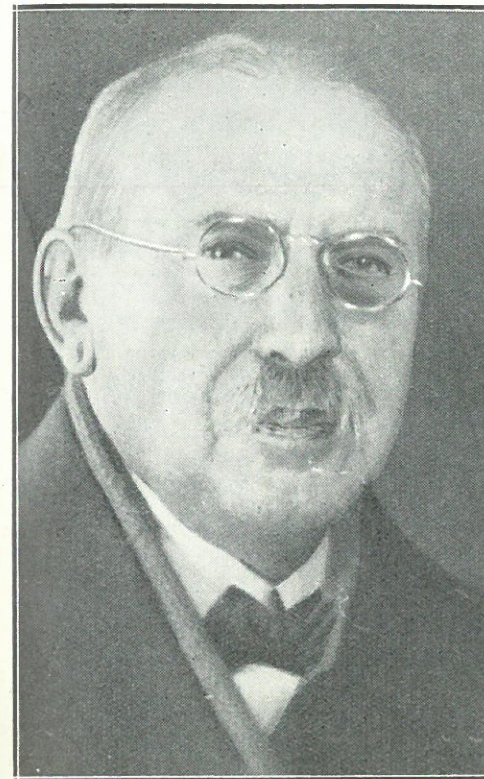
„Er zijn allerlei plaatsen, waar men God beleeft. Er is maar één plaats, waar men God ontmoet.

De plaatsen waar men het goddelijke beleeft zijn hoogverheven plaatsen.

De plaats waar men God ontmoet, is de diepste aller plaatsen, de plaats der grootste smaad en der grootste smart: het Kruis.

Wat toont ons het kruis anders, dan de diepste plaats, die er in de mensenwereld is? En wat is er voor een groter troost dan deze: te weten, dat men nooit zoo diep kan vallen, dat niet nóg dieper daar onder het kruis is en de vol hefde naar mij uitgestrekte armen van den Gekruiste.”

Prof. Spoerri.



WYLE J. W. GEHLE. 1874—1935.

Wyle J. W. Gehle is in Holland gebore in 1874. Na sy aankoms in Suid-Afrika was hy jarelank bestuurder van die Nederlandse Bank op Ermelo. In die tyd het hy die gemeente van Ermelo besonder trou gedien as Ouderling en kassier.

JOH. DREYER.

DIE OUER EN SY KIND SE BEROEPSKEUSE.

Hoe swaarder die tye word, hoe moeiliker die stryd om die bestaan, hoe meer kommer en sorg het die ouer omtrent sy kind se toekoms. Selfs wanneer die kind nog maar in sy prilste jeug staan, is die ouer dikwels al begaan daaroor wat sy kind eendag gaan wees, veral wanneer hy rondom hom sien en hoor van die talryke gevalle van kinders wat spartel om 'n bestaan te vind en soms maande, ja jare moet rondsoek om maar net 'n ou werkjie te vind. Hierdie ou werkjie is dikwels dan nog maar bloot 'n tydelike noodshulp.

Wat sy kind eendag gaan word lê die ouer dus uiters na aan die hart. Hy is daarom dan ook sterk geneig om vir die kind 'n beroep te kies, veral wanneer hy nog te jonk is om self te kies. Ons beoog net die beste vir ons kinders in die lewe en waarom sal ons nou 'n verkeerde beroep vir hulle kies. Dis noodsaaklik egter om sorgvuldig na te gaan op watter gronde ouers meestal die keuse vir hul kinders doen. Daar bestaan weinig twyfel omtrent dat een van die faktore wat die swaarste weeg by die meeste ouers is of aan die beroep 'n goeie besoldiging verbonde is: of dit 'n permanente of sekere beroep is, m.a.w. die vernaamste motief by die beroepskeuse is geldverdien. Hierdie ouerlike dryfveer is heel begryplik, en gedeeltelik miskien selfs te regverdig. Dis egter 'n uiters gevaarlike fondament om op te bou, en hoe dikwels vergeet ouers juis hier dat die mens van brood alleen nie kan lewe nie. Talle van lewens is seker ongelukkig gemaak deur te veel aandag te bestee aan die geldelike aspek van die saak. 'n Mens wat ongelukkig voel in sy werk, wie se siel nie daarin sy siele-voedsel kan vind nie, en daarom sy beroep nie kan gebruik as 'n belangrike middel om sy persoonlikheid al meer en meer te ontwikkel tot 'n ideale mens nie, sal nie sy troos net in geld vind nie. Hy sal ander dinge soek om hom-

self te kompenseer, om hom lewensgeluk te verskaf, en ongelukkig is hierdie ander kompensasiemiddels nie altyd van so'n aard dat hy daarin ware geluk vind nie.

By sommige ouers geld weer eer en posisie. Dies wat 'n sekere sosiale status besit is erg bevrees dat hul kind na 'n laer trap sal sink, 'n beroep sal kies wat die familie oneer aandoen. Andere weer wat geen besondere sosiale status besit nie, wil graag dat die kinders in elk geval op 'n hoër peil te staan kom om daardeur dan meteens ook die familie te laat styg. Hierdie soort van self-aanbidding en self-verheffing bring die noodlottige gevolge mee dat hele familie-besittings soms opgeoffer word om een of 'n paar kinders in beroepe in te stamp en stoot waar hulle nie in pas nie en niks goeds tot stand kan bring nie.

Die kind se beroepskeuse is een van die allermoeilike en ingewikkeldste lewensvraagstukke waarvoor ons te staan kan kom. Dit eis langdurige en sorgvuldige bestudering van die kind se ganse persoonlikheid en van die komplekse werkwêreld om ons heen. Hoewel die ouer 'n groot mate van verantwoordelikheid moet behou vir sy kind se toekomstige beroep, is hy nie die enigste persoon wat hiervoor aanspreeklik kan gehou word nie. Uit die aard van die saak hoort dit tuis ook by die onderwyser, en hoe gouer ouers daar uitdruklik aanspraak op maak dat onderwysers verplig is om hul steun hier aan die ouer en kind te gee, hoe gouer sal ons onderwysers en onderwys-outeiteite besef dat in veels te veel gevalle nog die onderwys se plig teenoor die nasie versuim.

Dis uiteindelik 'n saak van nasionale belang om die regte man so veel moontlik op die regte plek te bring, en daarom kan ouers en kinders eis dat die skool die kind nie by die hek uitstoot sodra hy 'n eksamen agter die rug het nie en dan aan homself oorlaat.

Die hele laerskool moet en kan dien as 'n ontdekkingsperiode van die kind se toekoms moontlikhede. Daarna moet hy 'n rigting kies, in hoofsaak een van drie: i. die hoërskool; ii. een of ander ambagskool; iii. 'n werk. Sy skoolkeus staan op hierdie tydstop in die nouste ver-

band met sy latere beroepskeuse. Watter rigting hy ookal inslaan, die onderwyser is in baie hoë mate verantwoordelik vir die voorligting wat die kind op hierdie stadium moet ontvang. Die innigste samewerking tussen huis en skool is dan nodig om mislukkinge soveel moontlik te voorkom. Wat in besonderhede die taak van die skool is lê buite die bestek van hierdie artikel. Kortliks word net gewys op 'n paar belangrike pligte van die ouer.

Ouers is baie dikwels nie goeie beoordelaars van hul kinders se karakter, aanleg en bekwaamheid nie, aldrie eienskappe wat 'n besonder belangrike rol speel by 'n verstandige beroepskeuse. Die ouergevoel verblind maar alte maklik die ouer-oordeel. Ons dink maar alte graag ons kinders is darem nie regtig so dom as wat die onderwysers wil maak nie, of die eksamenuitslae wil aantoon nie; ons dink hulle is wonderlik vernuftig in baie opsigte; en veral moet niks van hul karakter gesê word nie want dan raak dit ons eie eer en karakter.

Daar is aan die ander kant gelukkig weer ouers wat omtrent niks goeds in hul kinders sien nie, of altans hulle heeldag sleg maak omdat hulle dink hulle sal daardeur die kind aanspoor tot iets goeds. Daar is egter ook al baie ouers wat begin insien dat dit niks help om hul oë te sluit vir die minder mooie of aangename in die kind nie; ouers wat daagliks besig is om die kind se ontwikkeling te volg, belangstelling te toon in sy skoolwerk teneinde uit te vind wat sy bekwaamheid is. Vanselfsprekend, egter, lê sy gebied van waarneming en studie buite die skool, in die huis, in die kind se tuiswerk en in wat hy doen gedurende sy vry tyd; ook weet die ouer die beste wat die kind se liefhebberye buite skool is. Dikwels is hierdie werksaamhede aanduidings van die kind se belangstelling en bekwaamheid en dus van sy beroep. Baie belangrik ook is die vader en moeder se eie werk vir die hele sedelike grondslag van die kind se opvattinge oor werk in die algemeen en sy eie werk in besonder. Die ywer, toegewydheid en bekwaamheid waarmee die ouers hul werk verrig, oefen onbewus 'n sterk invloed uit op die kind se werkgesindheid. Allerlei in-die-oog-lopende

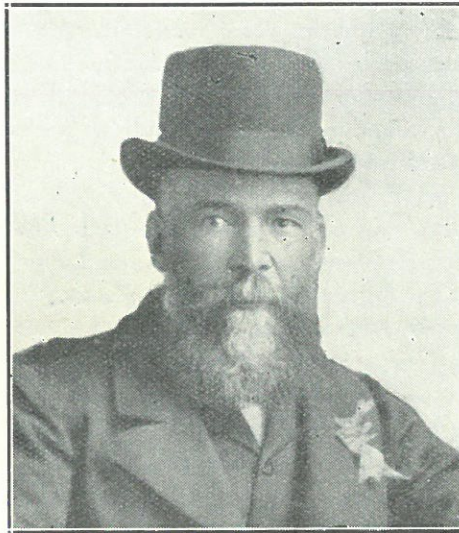
handelinge, belangstelling, aanleg, gesindheid, karakter-eienskappe van die kind kan die ouer bestudeer en met die onderwyser bespreek wat dan op sy beurt weer moet ondersoek in hoever dieselfde eienskappe in die skoolwerk ook tot uiting kom en watter moontlike rigting hulle aandui in die kind se ontwikkeling. Dit beteken egter nie dat die onderwyser se oordeel noodwendig die deurslag moet gee nie; al wat hy veronderstel word om te gee is advies na die beste van sy vermoë. In laaste instansie berus die verantwoordelikheid vir die kind se beroepskeuse by die ouer en by die kind self as hy oud genoeg is om verantwoordelik op te tree.

Potchefstroom.

M. J. PRINSLOO.

„Heer, mijn hert is boos en schuldig,
Maar Gij zijt barmhertig en
Duizendmalen meer verduelig,
Dan dat ik boosaardig ben.
Geef mij dan, o Heer, ik vraag het,
Geef mij hulp en sta mij bij,
'k Heb gezondigd, ik beklaag het!
Help mij Heer, vergeef het mij!

Guido Gezelle.



HENDRIK LAMBERT VENTER. 1847—1914.

Wyle Hendrik Venter was 'n seun van oorlede Ouderling P. J. L. Venter. Vader en seun het albei hulle kerk trou gedien en was van die staatmakers van die gemeente van Trichardtsfontein. H. L. Venter het 25 jaar gedien as diaken en later as ouderling van genoemde gemeente.

JOH. DREYER.

HELDEDOM IN DIE GESKIEDENIS.

In die teenswoordige tyd word daar baie gepraat oor heldedom, dog oor die inhoud van hierdie begrip bestaan nogal verskil van mening. Volgens sommige opvattinge moet hierby gedink word aan 'n uitstaande dapperheid op die slagveld, soos dit die geval was met die Amasones van Griekeland, die Cervantes van Spanje, die Engelse Cavaliers of Royaliste van die 17e eeu en die Ironsides van Cromwell, wat almal deur 'n groot dapperheid uitgemunt het. Professor J. Huizinga van Leiden stem in sy tydgid: „Nederlands geestesmerk” hier nie mee in nie. Volgens hom kan heldedom in die diepe betekenis van die woord bereik word op die vergete siekbed en in die stowwige kantoor ewegoed as op die slagveld.

Aan die hand van hierdie verklaring kan daar sprake wees van heldedom op elke gebied van die lewe, waar die stryd bekroon word met die louerkranse van die oorwinning. Die grootste held is dan hy, wat hom self oorwin, al bly die geestesworsteling en ontworsteling ook verborge vir die wêreld. Die digter sing dan ook:—

„Die koninkrijken won en legers heeft verslagen,
„Die mag vrij van laurier een trotsche krone dragen;
„Maar wie nog boven dat zich zelf verwinnen kan,
„Geef die de hoogste kroon, dat is de sterkste man.”

Dit is duidelik dat 'n mens nie kan strew na heldedom nie. Indien die heldedaad in die openbaar geskied, dan is die naam „held” die prys wat deur die tydgenoot en die nageslag gegee word aan 'n gevalle stryder, wat self van geen heldedom geweet het nie, terwyl 'n vergete of ongekende held sy naam hiernamaals sal ontvang. As ons nou teenswoordig die menigvuldige pogings gadeslaan om rekords te breek met betrekking tot snelhede onder en oor die water, op die land en in die lug, om nie te vergeet die dikwels onmenslike worstel- en bokswedstryde nie, en indien ons dan let op die roekelose handelinge

wat daarby aan die dag gelê word en die oormaat van hulde, ja selfs verafgoding, wat sulke waaghalse ten deel val, dan vra ons ons self af, of dit nou die helde van ons moderne tyd is. In die lig van die voorafgaande beskouing blykbaar nie. 'n Gepaste wedywer op allerlei gebied is seer seker nuttig en nodig ook vir die maatskaplike ontwikkeling, maar die drywery na buitensporigheid, na populariteit en menseverering vind ongetwyfeld sy prikkel in eersug en hoogmoed. Dit is valse heroïsme.

Deur Professor Huizinga word ook die pogings van die jongste Europese strominge, n.l. van „extreem nasionalisme”, om die heldedom as eerste punt op die program na te jaag, met die naam van valse heldedom bestempel. Die strewe na die heroïsme, soos in hierdie geval, is die „intoxicatie der gedresseerde scharen”. So'n heldedom bestaan daar nie, dit is selfgemaakte grootheid. Hy wat homself verhoog, sal verneder word, sê de Heilige Skrif. Hy wat waarlik groot was, was nie groot omdat hy dit wou wees nie, maar omdat hy groot geroem word deur die komende geslagte teen wil en dank.

In twee artikels oor heldedom, wat ek indertyd met baie belangstelling gelees het, word gepraat respektieflik van 'n heldetaak en heroïese lyding. Dit het vir my die insig gegee in die betekenis van die mees ideale heldedom. Diens en lyding, sien hier twee woorde, wat my laat afdwaal het van die terrein van wysgerig geredeneer, van blomryke taal en oortuigingskrag, en my omhoog laat staan het na die Groot Meester, wat nie gekom het om gedien te word nie, maar om te dien. Hy wat vir ons en deur ons die grootste lyding en verguising moes deurmaak het, die Koningsmartelaar met die doringkroon, wat aan die vloekhout die smadelikste dood gesterwe het, het deur Sy opstanding vir ons die rykste vrug gebring, wat daar ooit kon gegee word. Hierdie meest ideale heldedom, waarvan die wêreld ooit getuie gewees het, leer dit ons nie dat ware heroïsme nie net sy maatstaf vind in diens, lyding, opoffering en ondergang nie, maar bo-alles in die vrugte van die nuwe lewe wat uit die vernietiging voortgespruit het, vir die ganse mensdom.

Die waarde van die saad, wat aan die moederaarde toevertrou word, word immers ook geken aan die vrug wat dit voortbring na totale vernietiging. Dis nie alleen die saad wat die deurslag gee nie. Is die Koninkryk van die Hemele nie gelyk aan die mosterdsaadjie nie, die kleinste van die moessade, maar wat 'n vrug voortbring so groot as 'n boom, waarin die voëls hulle neste kan bou. Dis veral die vrug vir die algemeen waardeur die heldedom bepaal word.

In die lig van hierdie beskouing, gaan ons enkele voorbeelde uit die verlede bespreek. Ek sê, enkele voorbeelde, want ware heldedom is skaars in die ondermaanse, waarin die „struggle for life” die eer- en heerssug, om nie te vergeet die selfsug, so 'n groot rol speel. In die eerste plek moet ons die eerste Christenmartelare en die geloofshelde van die Hervorming noem, wat na die voorbeeld van die Groot Mensevriend getoon het dat ons aan die Koning van die koninge meer gehoorsaamheid verskuldig is as aan die wêreldse owerhede. Die geskiedenis gewaag van die bowenatuurlike moed, wat hierdie heldefigure besiel het. Maar lê die storie wel genoeg nadruk op die besieling en inspirasie, op die krag en genade van die Here wat van hulle uitgegaan het? Is die laaste nie die vrug vir die nageslagte tot die end van die dae nie, wat die erekroon en heldeprys in die eerste plek verdien as erkenning van die kostelike nalatenskap vir die mensheid. Dis waar, die geskiedenis roem die verhewe menslike van daardie martelaars wat goed en bloed veil gehad het vir hulle geloof en vryheid. Oor die onbegryplike genadewerking, oor die Goddelike misterie word egter geswyg en dit is juis die mees karakteristieke kenmerk van heldedom. Dis die vrug van elke daad van opoffering en selfverloëning, wat roes en mot nie kan verteer nie.

Ook in die maatskaplike lewe word sulke dade gevind, dade van totale oorgawe tot heil van die lydende of hulpbehoewende mensdom. Word nie van die groot Deense geleerde Finsen gesê, dat die dokters hom verbied het om met sy wetenskaplike werk voort te gaan, daar dit sy dood sou beteken. Dog hy kon nie ophou nie, hy moes

hom offer op die altaar van die wetenskap. Hy het gesterf, dog sy uitvinding, die merkwaardige lupuslamp, as vrug van sy liggaamlike ondergang, sal bly voortbestaan om aan duisende lyders aan hierdie verskriklikste liggaamskwaal nuwe lewe en miskien ook geloofsversekering te gee. Dieselfde heldeadel was die vrug van die ondersoekings van 'n Engelse medikus, wat die heilsame werking van radium in die geneeskunde aangetoon het, maar daarby self langsaam verbrand het.

Die Geuse- en Hugenotebloed het die kosbare kleinood van geloofs- en burgerlike vryheid, die vrug van tradisie en herinnering, ook na Suid-Afrika gebring. Ook ons het ons geloofs- en vryheidshelde, wat met die geweer aan die skouer, in die besit van hulle Bybel, eers deur dieptes moes gegaan het, alvorens hulle die dierbare erfpand, die regmatige vryheid kon terugeis. Dit was hulle allermins te doen om 'n heldekrans te verwerf. Die ideaal van die eenvoudige Afrikaanse Boere op die uitgestrekte vlaktes was steeds om Gode die eer, lof en aanbidding toe te bring, en nimmer om mensedade te besing nie. Hulle was hul daarvan bewus, dat hulle eie swakke kragte alleen in Goddelike krag en genade in diens van die Afrikanerdom kon gestel word.

Dit is dan ook die karaktertrek van die Afrikaanse held, dat van sy rotsvaste geloofsoortuiging 'n besieling uitgegaan het soos ons dit in min lande aantref. Die volksideë wat deur die Boereleiers in hulle briewe en in volkspetisies geuiter word gedurende opstand of vryheidsoorlog, gee duidelik aan dat hulle krygsdade ware geloofsdade was. Hulle het algemene welsyn, eerbiediging van die algemene volkstem, reg en vryheid vir land en volk geëis, maar die klimaks van hierdie volksideale was steeds die eer en heerlikheid van hulle God bo-alles. Voorwaar, dit is heroïsme van die suiwerste soort.

Is dit 'n wonder, dat die Republikeinse leuses van Graaff-Reinet en Swellendam, waarvoor die leiers moes sug in gevangenskap en selfs gesterf het sonder dat daar enige kans op direkte verwesenliking bestaan het, vrugte sou dra in die toekoms. Onder biddende opsien het die

Voortrekkers hierdie heldedom voor oë gehad, toe hulle temidde van die grootste gevare hulle Republieke gestig het. Dit was weer dieselfde heroïese krag, wat hulle moed gegee het om in die latere vryheidsworstelinge pal te staan en om trag te bewaar, wat onder bloed en tranen, onder gebed en stryd opgebou was. Daardie dappere stryders onder Goddelike banier het ook die nageslag met die ideaal vir heldemoed besiel:

„Kent gij dat volk vol heldenmoed,
En toch zoo lang geknecht!
„Het heeft geofferd goed en bloed,
Voor vrijheid en voor recht.”

A. WYPKEMA.

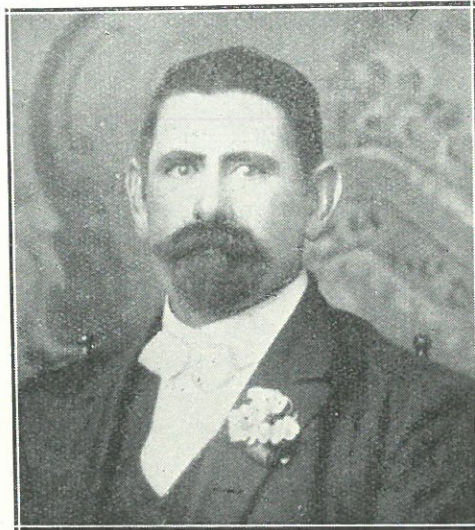
„God zegent een vergissing, uit oprechtheid begaan,
veel meer dan het stilzitten van iemand, die bevreesd is
iets verkeerd te doen.” Prof. Dr. J. A. Cramer.

„Het Christendom legt beslag op den geheelen
mensch . . . zoolang het ons niet geheel beheerscht, is
het voor ons een bron van teleurstelling en verdriet en
wanneer men klaagt, dat het zoo moeilijk is een Christen
te zijn, vindt dat zijn oorzaak hierin, dat men zich nog
niet met zijn geheele hart eraan heeft overgegeven.”

Prof. Dr. J. A. Cramer.

'n Lang en onvrugbaar lewe is 'n kort lewe, maar
'n kort en vrugbaar lewe is 'n lang lewe.

Dr. N. Adriani.



A. J. G. OOSTHUIZEN. 1859—1934.

Andries Johannes Gerhardus Oosthuizen het sy merk in die lewe gemaak in Losberg. Hy was 'n bekende en flinke boer. Op allerhande belangrike komitees, soos o.a. die Potchefstroomse Skoolraad, het hy gedien. Maar die beste van sy kragte het hy gegee vir sy kerk, wat hy vir 40 jaar onafgebroke gedien het, eers as diaken en later as ouderling van die gemeente Potchefstroom en na die stigting van die gemeente Losberg het hy weer in die nuwe gemeente 'n leidende rol gespeel.

JOH. DREYER.

DIE ANTICHRIS.

In die gemeente van Thessalonica is die gerug versprei, dat die wederkoms van Christus op hande is. As bewys daarvoor word o.a. ook aangevoer, wat die apostel Paulus self sou gesê of geskrywe het. (2 Thes. 2: 2). Die apostel waarsku die gemeente egter om nie hul verstand te verloor of verskrik te word nie, en hulle nie deur dwaalderings te laat mislei nie. Want vóór die wederkoms van Christus moet nog eers die groot afval plaasvind en die mens van sonde geopenbaar word. (2 Thes. 2: 3).

Die groot afval voor die wederkoms van Christus sal 'n tyd van ongeloof wees. Die mense sal afval van die geloof deur gehoor te gee aan verleidende geeste en leringe van duiwels. (1 Tim. 4: 1). Die geloof sal uiters skaars wees (Luk. 18: 8). Die woord van God sal 'n voorwerp van spot wees. Alle gesag sal ondermyn wees. Die christelike beginsels sal verwerp word. Valse christusse en valse profete sal opstaan en baie verlei (Mat. 24: 24). Die liefde sal verkoel en die selfsug triomfeer. Daar sal meer mense as ooit tevore die kerk van Christus die rug toekeer.

Uit die groot afval sal die mens van sonde, die antichris as dié groot afvallige opkom. Dit is opvallend dat die apostel die antichris nie 'n mens van sonde noem nie, maar *dié* mens van sonde. (2 Thes. 2: 3). Die groot afvallige word dus nie maar beskou as 'n gewone sondige mens nie, maar as *dié* sondemens by uitnemendheid. Hy word vereenselwig met die sonde. Hy is die verpersoonliking van die ongeregtigheid, soos Christus die verpersoonliking van die geregtigheid is. In goddeloosheid sal die antichris al die goddelose van alle eeue ver oortref. Hy sal dit as sy roeping beskou om die sonde te dien.

Maar die antichris word nie alleen genoem *dié* mens van sonde nie, maar ook *dié* seun van die verderf. Ook hier val dit weer op, dat hy nie genoem word 'n seun nie,

maar *dié* seun van die verderf. Soos die benaming: mens van sonde, ons toon wat sy natuur, sy lewe sal wees, so leer die naam: seun van die verderf, ons wat sy uiteinde-like lot sal wees. As *dié* mens van sonde is hy *dié* seun van die verderf.

As die mens van sonde is hy *dié* teëstander van Christus. Die duiwel sal dan ook nie 'n legio van bese geeste in sy hart stuur nie, maar sal self die intrek in hom neem. Al wat hy het sal hy tot sy beskikking stel. Hy sal dit hom aan niks wil laat ontbreek nie om die ryk van Christus, so moontlik, afbreuk te doen. In alles sal hy die teëstander van Christus, die teen-christus of antichris wees.

Hy sal die mag ontvang „om allerhande kragtige daade en tekens en wonders van die leuen” te doen. „Met allerhande verleiding van ongeregtigheid” sal hy baie laat verlore gaan. (2 Thes. 2: 9, 10).

As die anti- of teenchristus sal hy net die teenoor-gestelde van Christus wees. Christus se koms was na die werking van God, tot eer van van die Vader en tot redding van die mens. Die koms van die antichris sal volgens die werking van Satan (vers 9), tot lastering van Gods Naam en tot verderwing van die mens wees. Christus is die beeld van die onsienlike God. Die antichris sal die beste beeld van Satan wees. Christus was op aarde die vleesgeworde Woord (Joh. 1: 14), die Eniggeborene wat van die Vader kom — vol genade en waarheid. Die antichris sal as 't ware 'n vleesgeworde duiwel wees. Soos die lewe van Christus 'n lewe van weldoen, van liefde, reinheid en onselfsugtigheid was, so sal die lewe van die antichris 'n lewe wees van vyandskap en haat, van ongeregtigheid en selfsugtigheid. Teenoor die waarheid en opregtheid van Christus, sal die antichris stel die leuen en die misleiding. (2 Thes. 2: 9 en 10). As die werktuig van die bese wat die vader van die leuen is, sal hy die lis ontvang om op groot skaal die mensdom met bedrog en valsheid te mislei.

In vers 8 word die sondemens genoem *Die Ongeregtige*. Ons kan dit ook vertaal: die wettelose. Ook hier kom die teenstelling uit met Christus, die Regverdige. (1

Joh. 2: 1), die Volbrenger van die wet. (Mat. 5: 17, Gal. 3: 13). In die ongeregtige sal die sonde sy hoogtepunt bereik en sy beste verteenwoordiger vind. Hy sal hom „verhef bo elkeen wat God genoem of voorwerp van aanbidding is.” Hy sal niemand bo hom of hoër as hyself erken nie. Hy sal homself nie aanstel as Gods verteenwoordiger nie, soos die Roomse pouse en ander dwaalleraars al dikwels gedoen het, maar as God self. Hy wil God van die troon stoot en in die tempel sal hy sit en voorgee dat hyself God is. ((2 Thes. 2: 4). Hy sal verering en aanbidding vir homself opeis, soos Satan dit met die versoeking in die woestyn gedoen het.

Sy godsdiens sal 'n „hierbenede godsdiens” wees in teenstelling met die christelike godsdiens, wat ons leer om te soek die dinge wat bo is. Sy ryk sal 'n aardse koninkryk wees in teenstelling met die ryk van Christus, wat nie van hierdie wêreld is nie.

Maar wie sou die Skrif bedoel met die antichris, die mens van sonde?

Sommige bybelverklaarders vat dit so op, dat met die mens van sonde geen bepaalde persoon bedoel word nie, maar 'n antichristelike *rigting*, 'n geestesrigting in die wêreld, wat teen God in opstand sal kom.

Daar is ongetwyfeld 'n antichristendom, wat die antichris sal voorafgaan. In 2 Thes. 2: 7 wys die apostel ook daarop, waar hy skrywe dat die verborgenheid van die ongeregtigheid al aan die werk is. Daar is 'n Godevyandige geestesrigting in die wêreld werksaam. Maar hierdie rigting is die antichris self nog nie, maar die bodem waaruit hy sal groei. Die antichristendom van alle eeue sal eenmaal op die antichris as in 'n klimaks uitloop.

Ander bybeluitlêers het verskillende persone as die antichris beskou o.a. sommige Romeinse keisers. Die apostel Johannes (1 Joh. 2: 18-22) skrywe wel van baie antichriste, wat in die wêreld uitgegaan het, maar hulle is die eintlike antichris nog nie, dog slegs sy voorlopers. Die wêreld-geskiedenis het reeds verskillende sulke voorlopers van die antichris opgelewer, soos b.v. Antiochus Epifanes van wie Daniël (11: 36) skryf, dat hy sal doen

net wat hy wil en homself verhef en groot hou bo enige god en teen die God van die gode sal hy wonderbaarlike dinge spreek. Hy sal nie alleen 'n verbitterde vyand van God wees nie, maar hy sal ook op die kinders van God sy wraak koel. Hy sal ook die voorneme opvat om die wet en die tye te verander.

Hierdie Antiochus Epifanes is een van die duidelikste tipes van die antichris. Hy het die Joodse heilige feeste en sabbate afgeskaf, die wetboeke verskeur en verbrand, die heiligdom gruwelik ontwy en die Jode verplig om hulle geloof af te sweer. Hy het selfs geldstukke laat slaan met die opskrif langs die rand daarvan: koning Antiochus, die vleesgeworde god.

Volgens die mening van die oudste Protestante is die antichris die pouse van Rome. Daar was pouse wat hulself vreeslik baie aangematig het, wat trots, wêrelds en afvallig was, maar dan was daar ook verstandiges en goeies onder hulle. Ongetwyfeld was daar pouse wat voorlopers van die antichris was, maar nie die antichris self nie.

Nee, die antichris, die sondemens is 'n *Toekomstige Persoon*, wat nog geopenbaar moet word (2 Thes. 2 : 3) voor die wederkoms van Christus. Dan sal die magte van die hel al hulle kragte saam trek in die persoon van die antichris, die teen-christus. In goddeloosheid, in aansien en in mag sal hy Antiochus Epifanes by ver oortref. Hy sal buitengewoon bekwaam wees, meer begaaf as al sy tydgenote. Niemand sal hom in geslepenheid oortref nie. (Openb. 13 : 3). In die gawe om te organiseer, in deursig van sake en persone, in staatsmanswysheid, in leierskap sal niemand bo hom uitblink nie. Hy sal ongelooflik veel verderf aanrig en sal suksesvol wees in alles wat hy onderneem. (Daniël 8 : 23-25). So'n vat sal hy op sy medemens hê en so 'n invloed sal hy uitoefen op andere, dat die hele wêreld vol bewondering hom sal volg (Openb. 13 : 3) en hom sal aanbid (vers 8). Hy sal mag hê oor al die volke van die aarde. In die tempel, d.i. die kerk van God sal hy gaan sit en homself uitgee dat hyself god is.

Soos die profete van die Ou Verbond en Johannes die Doper die voorlopers en wegbereiders was vir die koms van Christus en soos Gods kerk op aarde die weg voorberei vir die wederkoms van Christus, so is die goddeloosheid in allerhande vorm en gedaante die wegbereider vir die koms van die antichris. Goed en kwaad moet soos die koring en die onkruid saam groei tot die oes, die oordeelsdag toe. En wanneer ons let op die tekens van die tyd, dan is daar allerhande dinge, wat wys dat die gode-vyandige magte reeds in die geheim en in die openbaar aan die werk is om die weg vir die koms van die sondemens voor te berei. Ons noem net 'n paar voorbeelde.

Die goddelike instelling van die huwelik word almeer geskend. Egskeiding word almeer vergemaklik en neem steeds meer toe. Is dit nie die voorbereiding vir die verleidende geeste van die laaste dae, wat die huwelik volgens 1 Timotheus 4 : 3 sal verbied?

Pogings is al in die werk gestel om 'n ander weekindeling in te voer en die Sondag af te skaf. Dit is al herhaalde male probeer. In Daniël 7 : 25 lees ons van Antiochus Epifanes, wat „sal probeer om tye en wet te verander.” Sowel tydens die Franse Rewolusie as met die Russiese omwenteling is dieselfde pogings aangewend. In Rusland word in plaas van die christelike feesdae allerhande Bolsjewistiese gedenkdae, soos die Meidag, gevier. Maar teen die wêreldende sal hierdie pogings vernuut en met meer sukses aangewend word.

Die aanval teen die christelike geloof neem al breek afmetings aan, nie alleen in die geheim meer nie, maar selfs in die openbaar. In Duitsland word die Evangeliese Kerk struikelblokke in die weg gelê en die Staat eis almeer seggenskap oor die kerk vir homself op. Openlike propaganda vir die ou heidense afgodediens gaan ongestoord voort. In Rusland word die christelike godsdiens van staatsweë beveg. Godsdiens word opium genoem. Bioskope en teaters, koerante en optogte word gebruik om te spot met God en godsdiens. Die „hierbenede”-godsdiens word daar gepropageer. Die heilstaar

so word gesê, sal hierbenede wees en bewerkstellig word deur die kommunisme.

Duiwelaanbidding, waarsêery, goëly en godloëning is aan die orde van die dag. Daar bestaan in verskillende lande godslose verenigings, in Rusland selfs 'n atëistiese blad, n.l. „Die Goddelose”. Verenigings van duiwelaanbidders word reeds aangetref in verskillende groot stede van Europa en Amerika. Dit laat ons dink aan wat ons lees in 1 Timotheus 4 : 1.

Ook op politieke terrein word die weg berei vir die koms van die antichris. Die tyd van demokrasie, van parlementêre regerings skyn verby te gaan en plek te maak vir diktatorskappe. Nie alleen Italië en Duitsland nie, maar verskillende kleinere lande het reeds hulle diktators of sien na een uit. As ons daarop let, hoe die diktators vereer word, deur hulle volgelinge gehuldig, ja byna aanbid word, hoe hulle absolute gehoorsaamheid opeis en ontvang, hoe hulle die volkswil opsy sit en eie wil tot wet verhef en alle teëstanders meedoënloos uit die weg ruim, as ons op dit alles en nog baie meer let, dan sien ons dat die tyd ryp word vir die koms van die antichris, die diktator by uitnemendheid. Hierby kom nog dat die tyd nog nooit om allerhande redes so ryp was vir een groot magtige wêreldryk as vandag nie. Al die moderne uitvindinge soos o.a. die radio en die lugskepe wat die vinnige verkeer en uitstuur van berigte en bevels bevorder, vergemaklik die taak van die toekomstige wêreldheerser. Daar is egter

Een wat die antichris nog teenhou (1 Thess. 2 : 6, 7), anders sou hy al veel eerder verskyn het op die wêreldtoneel. As die duiwel sy sin gekry het, dan het waarskynlik die antichris reeds gelyktydig met Christus verskyn. In elke tyd, ook in ons tyd is daar 'n duiwelse begeerte, 'n helse poging om die antichris tot openbaring te bring. Maar God regeer en dit is of Hy elke keer van die hemel laat weerklink: nog nie, die bestemde tyd het nog nie aangebreek nie. Ook die antichris en al die goddelike magte lê in Gods hand beslote. Eers op sy tyd, soos daar staan in vers 6, as God dit gedoog, dan

eers sal die antichris geopenbaar mag word. Dan eers sal hy toegelaat word om die volke te verlei, die kerk te verwoes, die uitverkorenes, as dit moontlik was, te mislei, (Mat. 24 : 24) en die wêreld ryp te maak vir die oordeel en vir Gods regverdige vergelding.

Maar dan, as die antichris meen, dat sy doel so goed as verwesenlik is, dan is ook sy einde daar. Die Here sal hom verdelg deur die asem van sy mond. (2 Thess. 2 : 8). God, die Here staan immers as die Ongesiene op die agtergrond. Hy lei van uit die hemel ook hierdie gebeurtenisse. Hy sal die antichris laat optrek teen sy kerk, teen die mensdom, maar alleen sodat Hy voor die oë van die nasie Homself kan laat ken as die Heilige. (Eseg. 38 : 16).

Die antichris kan bes moontlik nog 'n eeu en langer wegbly. Hy kan ook binne afsienbare tyd op die wêreldtoneel verskyn. Die tekens van die tyd stem tot ernstige nadenking, tot voorbereiding sodat die dag ons nie onvoorbereid oorval nie.

Daarom „broeders staan vas . . . en mag onse Here Jesus Christus self en onse God en Vader wat ons liefgehad het en 'n ewige troos en goeie hoop in genade gegee het, julle harte vertroos en julle versterk in alle goeie woorde en werke.” (2 Thess. 16, 17).

Ermelo.

JOH. DREYER.

Ons Almanak kos maar net een sjieling. Koop 'n paar en deel dit onder u vriende uit. Daardeur word ons oplaag groter en die kerk word gebaat.

Steun die firmas wat in ons Almanak adverteer. Meld die advertensie in die Almanak as u die bestelling plaas.



Spotprent van Pres. Kruger Nuwejaar 1891.

DIE KERKSTRYD IN DUITSLAND.

(Onderstaande artikel is 'n uittreksel uit 'n boekie van Anders Nygren, Biskop van die Lutherse Kerk in Swede.)

Om die toestand van die Kerk in Duitsland te kan verstaan moet 'n mens onthou, dat „veertien jaar van skande en oneer” 'n spreekwoord geword het. Dit het 'n sekere mentaliteit geskep. Die verdrag van Versailles het uitgespreek, dat Duitsland alleen die skuld van die groot oorlog moes dra en hoewel die onwaarheid hiervan wel later ingesien is, is dit nog nooit deur die oorwinnaars erken nie. Die Duitse volk weet, dat dit onwaar is en het dit openlik verkondig, maar hulle vyande het dit nooit toegestem nie.

Hitler het die woord van bevryding gespreek en aan sy volk hulle gevoel van selfrespek en waardigheid terug gegee.

Die toestand van die Kerk kan alleen verstaan word teen die agtergrond van die Nuwe Duitsland. Die Duitse volk is moeg van argumente en besprekings, hulle verlang nou aksie, dade, 'n leier wat hulle kan volg, wat vir hulle kan sê wat om te doen, ook al maak hy foute. Die „Führerprincip” is afgelei van die militêre kringe, n.l. een enkele leidende wil, maar met 'n volmaakte organisasie van elke persoon binne die een plan. Dit wil hulle toepas op die politieke, die sosiale, die kulturele, die wetenskaplike en die kerklike lewe. Met sukses kan dit toegepas word op die militêre en politieke kringe, maar nie op die kulturele, die wetenskaplike en die kerklike lewe nie en nouweliks op die sosiale lewe. Maar dit word daar tog ook toegepas en vandaar die teenstand.

Die verbod aan Duitsland om 'n staande leër te hê, maak, dat die jeug van Duitsland meer dan ooit begerig is om 'n uniform aan te trek en te marseer. Die jeug het in „die Vaderland” 'n ideaal gevind om vir te lewe en opofferings vir te doen. Dit is 'n kanaal vir hulle energie

en 'n veiligheidsklep en nie 'n teken van militêre aanval teen andere lande nie. Die „Duitse Christene” noem hulle self die „Sturmabteilung” van Jesus Christus en hulle marseer met die leuse „Duitsland deur Christus 'n volk van God.”

Die Teorie van „Bloed en Ras” is ook 'n gevolg van die jare na die oorlog, toe Duitsland oorstroom was deur Oosterse Jode, wat 'n oneweredige invloed gehad het en die Duitsers in hulle eie land onderdruk het.

Nou het die opstand gekom met die leuse „Weg met die Jode” en die besliste doel om 'n Noorse ras te vorm, vry van die nie-Duitse invloede, met 'n liefde vir die eie volk, die eie nasie, gegrond op die ideale liefde vir die Vaderland en dus gekant teen die materialistiese opvatting van die Marxisme, dit is van die Jodedom.

Dit het gelei tot die gebruik van geweld, en met rede. Verdraagsaamheid word beskou as 'n oorblyfsel van 'n swak en verwyfde geslag, en dit is die besondere taak van die teenwoordige geslag om dit te oorwin. Vandaar die behoefte om elke afwykende mening te onderdruk. Die middels wat hiervoor gebruik word is propaganda en . . . konsentrasiekampe, geen wonder dus dat daarde, wat genoem kan word as vyandig teen die Staat strafbaar is met die dood, selfs in geval van vroue. Geen wonder ook, dat daar in die konsentrasiekampe hardhandig gewerk is, daar moes wel onregeerbare elemente gewees het, en die bedreiging met die konsentrasiekamp het menigeen weerhou van teen die Nasionaal-Sosialistiese beweging te werk.

Die Ministerie van Propaganda maak gebruik van die pers, die radio en die cinema om gedurig die verlangde uitleg en instruksie te gee.

Die Staat maak aanspraak op totaliteit en wil elke onderdeel van die lewe van sy burgers reël, daarom ook die geestelike, die Kerk, die godsdienstige lewe, selfs die private gewete.

Die rewolusie raak die Roomse Kerk nie, want op 8 Julie 1933 het hulle 'n „concordaat” met die Staat gesluit, waarby Rome uitgelaat was uit die proses van ontbinding

van die Kerk en hulle van elke vorm van politieke werksaamhede hul teruggetrek het.

Die ou vorm van die Duitse Kerk was gegrond op die beginsel van „Cuius regio, eius religio”, d.w.s. dat die vors van die land bepaal, wat die godsdienst van sy land sal wees, vandaar dat daar 30 verskillende kerke was in die 30 klein State van Duitsland. Dit kon nie langer toegelaat word nie; die kerke moes met geweld verenig word met inagneming van hulle belydenis onder een „Reichsbischof” en onder die toesig van die Staat.

Sover die agtergrond en die beginsels van die kerkstryd.

Maar nou begin die moeilikhede, nie van buite nie, maar van binne in die Kerk, n.l. deur 'n baie aktiewe groep, die „Duitse Christene”, oor die persoonlike vraag wie die eerste „Reichsbischof” sou wees.

Op 1 Mei 1933 het die „Duitse Christene” hulle „Beginsele vir die Rykskerk” uitgegee. Daarin verklaar hulle, dat die Reichsbischof moet gevind word onder die Duitse Christene; hy moet die verteenwoordiger wees van die „Führerprinzip” in die Kerk. Hulle het toe reeds besluit, dat dit Biskop Muller moet wees, maar die leiers van die Kerk was nie bereid om die Evangeliese Kerk op te offer aan die oorheersing van 'n klik en daarom het hulle Dr. Friedrich von Bodelschwing benoem.

Toe die verkiesing aan die offisiële verteenwoordigers van die verskillende kerke moes voorgelê word, het die Kapelaan-Generaal Muller verskyn en gevra om 'n verklaring te mag aflê voor die finale verkiesing. Hy rapporteer toe, dat die Duitse Christene ooreengekom het om hom te benoem as Reichsbischof, weerlê 'n paar van die besware, wat gemaak was teen sy verkiesing en eindig met die woorde: „Die verkiesing staan nou tussen von Bodelschwing en my. As von Bodelschwing gekies word, sal daar 'n bitter stryd begin in die Kerk. Ek is nie bang vir hierdie stryd nie en ek sal weet, hoe om die stryd te voer, totdat ons die oorwinning het. Maar aan die ander kant sou ek liewers sien, dat die Kerk die stryd gespaar sou word.”

Die antwoord van die vergadering was, dat von Bodelschwing met 'n oorweldigende meerderheid gekies geword het. Hierop het Muller geantwoord: „Ons sal na die volk gaan en deurveg; die oorwinning moet ons s'n wees.” Om hierdie oorwinning te behaal het die Duitse Christene die toestand so voorgestel, dat teenstand teen hulle seksie verset teen die Nasionaal-Sosialistiese Regering beteken en daardeur het Hitler toegelaat, dat die geweld van die Staat teen die leiers van die Kerk gebruik is. 'n Staats Kommissaris (Jaeger) is aangestel om orde te bring in die kerkstryd en von Bodelschwing was verplig om te bedank as Reichsbischof. Jaeger het toe die Kerk onder toesig van die polisie gestel, het 'n aantal van die vooraanstaande kerkmanne afgeset, het verskeide nuwe orders uitgegee, wat in sommige gevalle net so gou weer teruggetrek is, en het daarin geslaag om die grootste verwarring in die Kerktoestand te skep.

Al die Algemene Superintendente van die Kerk in Pruise het geweier om die wettigheid te erken van die aanstelling van die Ryks Kommissaris en het 'n herderlike brief uitgevaardig, waarin hulle 'n dag van verootmoediging en gebed bestel het vir die 2de Julie 1933.

Hassenfelder, wat deur Jaeger aangestel was, het order gegee, dat die 2de Julie moes gevier word as 'n dag van lof en danksegging, en het gedreig, dat priesters wat die voorskrifte van hulle Superintendente sou volg met kerketug gestraf sou word. Die golf van tweedrag het so hoog opgestoot, dat President von Hindenburg persoonlik by Hitler ingetree het. Regsgeleerde advies het die opinie uitgespreek dat die optree teen die Evangeliese Kerk in Pruise nie wettig was nie.

Hoewel die Duitse Christene eers net 'n klein minderheid was, het hulle spoedig deur geweld en politieke invloed 'n meerderheid verkry van stemme in die Kerk. Die ou Biskoppe en Algemene Superintendente is die een na die ander afgeset en jonge manne van wie die enige deug was, dat hulle by die beweging aangesluit het, is in die leidende plekke geset, en so is die weg gebaan vir 'n Nasionale Synode in Wittenberg in Septem-

ber 1933, waar Muller met algemene stemme gekies is as Reichsbischof.

Die geloofsbeweging van die Duitse Christene het geloof gehad in die eerste plek in die Duitse Vaderland en in die tweede plek wou hulle ook te doen hê met die Christendom, maar met 'n spesiale Duitse Christendom van die nuwe Duitse soort, 'n soort van heldhaftige vroomheid.

Vier soorte van mense het aangesluit onder die bannier van hierdie Duitse Christen Geloofsbeweging:

1. 'n klein groep, wat die uitgesoekte troepe uitmaak het, die oorspronklike aanhangers van die beweging;
2. die wat aangesluit het om nie buite die snelle ontwikkeling van die beweging gesluit te word nie, maar dit van binne uit te kan beïnvloed. (Onder hulle was 'n aantal van die beter bekende Teologe, wat later uitgevir het, dat hulle g'n invloed gehad het nie omdat die beweging in die eerste plek belang gestel het in die kerklike politiek en heeltemal nie teologies was nie. Hulle het die beweging weer verlaat, omdat hulle heeltemal teleurgestel was.)
3. die wat aangesluit het, omdat hulle bang was om hulle betrekkings te verloor. Nieteenstaande die verklaring van Reichsbischof Muller, dat g'n priester in die vervolg afgeset sou word, enkel omdat hy nie 'n Duitse Christen was nie, was die Duitse Christene skuldig aan ongehoorde vervolging teen die, wat van hulle verskil het.
4. die wat hulle verplig geag het om aan te sluit by die geloofsbeweging om hulle werksaamhede te kan voortset.

Die gevaarlikste punt in hierdie nuwe geloofsbeweging was die verstrekkende nuwe uitleg, wat hulle hul aangematig het om te gee van die grondwaarhede van die Christendom. Hulle gebruik die woorde „opstanding, wonder, wedergeboorte”, maar hulle bedoei daarmee iets heeltemal anders. Reichsbischof Muller gee selfs 'n nuwe lesing van die „Onse Vader” uit.

Die Ariese paragraaf word toegepas op die Kerk sowel as op die Staat en die Duitse Christene eis, dat alle nie-Ariers uit die Kerk uitgesluit moet word. As hulle in die Kerk wou bly, moes hulle hul apart organiseer as spesiaal Joods Christelike Gemeentes. Die wat hulle verset het teen die algemene toepassing van hierdie reël, het daarin geslaag om die toepassing te laat beperk tot diegene, wat 'n pos in die Kerk beklee het. Die Duitse Christene wou alle verset dooddruk, maar nogtans was daar nog altyd 'n sterk opposisie, wat nog altyd hulle stem kon laat hoor het.

In Julie 1933 het daar nog 'n derde party ontstaan met 'n besluit anti-Christelike strekking, 'n „Duitse Geloofsbeweging” met 'n nuwe „Derde belydenis” om in ooreenstemming te wees met die „Derde Ryk”. Die nuwe Bybel, wat hulle uitgee, bevat grote stukke van die Eddas, die middeleeuse heldegedigte, Meister Eckhardt, die Jong Luther, Angelus Silesius, Fichte, de Lagarde en Nietzsche.

Hierdie party het hulle verset teen die Duitse Christene van Reichsbischof Muller en daar hulle sommige van die best bekende ondersteuners van die Nasionaal-Sosialistiese Regering gereken het onder hulle lede, was dit nie langer moontlik vir die Duitse Christene om elkeen, wat nie by hulle aangesluit het nie te brandmerk as teen die Ryksregering nie. Dit het die leiers van die Evangeliese Kerk ten goede gekom.

13 November 1933 is 'n datum van historiese betekenis in die Kerk. Toe is daar 'n vergadering gehou in Berlyn, waar 20,000 mense teenwoordig sou gewees het. Hassenfelder het beloof, dat binne 'n paar dae die Ariese paragraaf met alle gestrengheid sou toegepas word in die Evangeliese Kerk, dit wil sê, dat alle Joodse Christene uit die Kerk sou verban word saam met die hele Ou Testament en dat van die Nuwe Testament alleen die gedeeltes sou behou word, wat ooreenkom met die Duitse gees. Die algemene opposisie teen hierdie vergadering het as gevolg gehad, dat die Duitse Christene veel aanhang verloor het.

Reichsbischof Muller wou al die uitgebreide jeugorganisasies van die Kerk onder die Hitler Jugend insluit, maar die kerklike leiers het beswaar gemaak teen die jeugleier Baldur von Schirack met die gevolg, dat die eens bloeiende jeugwerk grotendeels verlam is.

Nieteenstaande sy invloed hoe langer hoe swakker geword het, het Muller op 4 Januarie 1934 'n noodorder uitgevaardig, waarin hy aan die predikante verbied het om enige kritiek oor die kerklike leiers hoegenaamd uit te spreek. Die antwoord hierop was, dat op 7 Januarie 1934 nie minder as 1,500 priesters 'n proklamasie in hulle godsdiensoefeninge voorgelees het, wat opgetrek was deur die Predikante Nood Bond, waarin hulle erkenning en gehoorsaamheid geweier het aan die Reichsbischof.

Daarop gaan Muller sy teenstanders te lyf met die geheime staatspolisie; hy beskuldig hulle van vyandskap teen die Staat, dog Hitler en Frick verbied die staatsorgane om hulle te meng in die Kerkstryd en so word Muller beroof van sy geestelike outoriteit en sy mag.

Maar . . . op 25 Januarie 1934 roep Hitler die Reichsbischof en 14 verteenwoordigers van die strydende partye byeën, n.l. 7 van die Duitse Christene en 7 van die opposisie.

Goering, die Hoof van die Staat in Pruise, het aan die vergadering 'n telefoongesprek voorgelees, wat een van die leiers van die Predikante Nood Bond, Ds. Niemoller van Dahlem, gehad het, en wat deur die geheime polisie afgeluister was, en waarin hy 'n uitdrukking gebruik het, wat opgevat was as majesteitskennis en wat deur Hitler gebruik was om in heilige toorn los te breek teen Niemoller en die vergadering huistoe te stuur met die strenge opdrag dat daar vrede moet kom in die Kerk.

Op 27 Januarie het Muller die Biskoppe van die opposisie ontmoet. Hy het onvoorwaardelike onderwerping geëis, die opposisie het geweier om sy onchristelike regering te erken. Ten slotte het hy 'n verklaring voorgelees, wat hy self opgetrek het en waarin dit verklaar was, dat die leiers van die Duitse Evangeliese Kerk hulle onvoorwaardelike aanhanklikheid betuig aan die Derde Ryk en

sy Leier, hulle self eenparig by die Reichsbischof voeg en hulle self bereid verklaar sy bevele uit te voer en sy outoriteit te erken.

Toe vra hy of iemand iets daarteen het en maak gebruik van 'n oomblik van aarseling om te verklaar, dat die voorstel aangeneem is. Die verklaring is onmiddellik aan die pers oorhandig en gepubliseer.

Toe dieselfde aand Biskop Meiser as voorman van die Biskoppe 'n skriftelike protes stuur, weier Muller om dit te ontvang.

Dit was 'n fatale dag vir die opposisie, want Muller het nou 'n skyn van reg gehad en kon voortgaan met sy plan om alle teenstand uit te roei met die hulp van die geheime Staatspolisie.

Maar nou begin die teenstand te organiseer; op verskillende plekke word „Vrye Synodes” of „Confessionele Synodes” gehou. Die eerste in Barmen op 18 en 19 Februarie 1934, bygewoon deur 2,000 lede. Wes-Duitsland gee die voorbeeld en breek openlik met Muller en sy werkmanier. Een van hulle besluite was, dat „ongehoorsaamheid aan 'n kerkregering, wat op 'n manier strydig met Gods Woord regeer, gehoorsaamheid aan God is.” Berlyn volg op 7 Maart en Dortmund op 16 en 18 Maart.

Op die 16de Maart het 'n heel eienaardige ding gebeur.

Die Reichsbischof had 'n nuwe wet uitgevaardig met die bedoeling om die ou kerkorganisasie te ontbind vir die Rynprovinsie en Westphalen en die Provinsiale Synode op te hef. Dit moes deur die Synode self bevestig word het op die 16de, maar die Duitse Christene was in die minderheid en die oorweldigende meerderheid het geweier om die bevel te gehoorsaam. Die Duitse Christene het daarop die vergadering verlaat en kort daarop het twee verteenwoordigers van die geheime polisie die saal ingekom en die Synode ontbind verklaar onder die applous van die Duitse Christene, wat toe weer ingekom het.

Die meerderheid het toe na 'n ander plek gegaan en hulle self daar gekonstitueer as die wettige voortsetting

van die Provinsiale Synode onder die titel van die „Evangeliese Confessionele Synode van Westphalen.” Hulle het dadelik voorsiening gemaak vir die geestelike regering van die Provinsie. Toe twee dae later 25,000 mense in Dortmund vergader het, het hulle hierdie regeling van harte goedgekeur.

Die verset teen Reichsbischof Muller sprei na die Gemeentes, wat hulle priesters aanmoedig om voort te gaan met hulle arbeid teen die afsettingsbevel van die Reichsbischof. Selfs buitenlandse nasies begin hulle bemoei met die skandalige maatreëls.

Nou probeer Muller 'n ander beleid. Hy stuur 'n Goeie Vrydag-boodskap uit, waarin hy 'n beroep doen op sy teenstanders en sy order van 4 Januarie, kritiek op kerklike leiers verbiedende, terugtrek, en op 13 April gee hy 'n vredesboodskap uit, sonder ewewel een enkele priester, wat hy afgeset het, weer te herstel of die wette te herroep, waardeur hy op onwettige wyse die diktatoriale mag verkry het, wat hy getrag het om uit te voer. Die uitslag was nul, niemand het meer aan sy opregtheid geglo nie, en sy nuwe maatreëls het by sy vrinde ook g'n guns gevind nie.

Die opposisie het voortgegaan; op Sondag 22 April 1934 is in Ulm 'n Evangeliese Belydenisdag gehou, waar die Evangeliese Christene tot 'n eenheid saamgebring is, sodat van 24 tot 31 Mei die eerste Evangeliese Confessionele Synode vir heel Duitsland gehou kon word in Wuppertal-Barmen. Hier was al die verspreide groepe verenig, en is 'n geestelike leierskap gevorm en die teologiese en praktiese lyne getrek vir die voortsetting van die werksaamhede van die belydende Kerk.

Hierdie belydende Kerk beweer, dat hulle die ware Kerk van Duitsland is, weier om hulle ou tradisies op te gee en wil die Evangeliese geloof tot die oorwinning lei.

Dit is dan die feite, wat gelei het tot die organisasie van die belydende Kerk in Duitsland, maar nou wil ons tog ook weet, waar dit eintlik om gegaan het. Ons sal dit miskien beter verstaan as ons eers weet, waar dit nie om gegaan het nie.

Ten eerste: Dit was nie 'n persoonlike kwessie nie. Dit het wel in die begin gelyk asof dit die kwessie was, of von Bodelschwing die eerste Reichsbischof sou wees of Muller. Die Duitse Christene was vas besluit om Muller te kry en het vir hom geveg, maar die Evangeliese Christene sou nie aangehou veg het nie, as dit alles ge-wees het.

Ten tweede: Dit was nie 'n kwessie van wet en reg in die eerste plek nie. Sekere onreg is gedaan en beloftes is gebreek, maar dit is ook nie al nie.

Ten derde: Dit is nie 'n kwessie van organisasie nie. Die Evangeliese Christene gee toe, dat meer eenheid gewens is in die Kerk.

Ten vierde: Dit is nie 'n geveg net om te veg nie.

Die veggees word deur heel Duitsland aangevuur, die helde temperament word verhewe, maar die opposisie wil die heldhaftige vroomheid, wat deur die Duitse Christene aanbeveel word, bestry.

Ten vyfde: Dit is nie 'n bedekte reaksie teen die Nasionaal Sosialistiese Staat nie, hoewel die Duitse Christene gedurig probeer om hulle teenstanders te brandmerk as vyandig teen die Staat om hulle eie posisie te versterk.

Ten sesde: Dit is nie 'n geveg vir die vrysinnige opvatting van vryheid nie.

Maar dit is *wel* 'n stryd vir geestelike vryheid teenoor geestelike onderdrukking en dwang, maar ook nie opgevat as individuele keuse of losbandigheid nie.

Dit is 'n kwessie van lewe en dood vir die Christendom self.

'n Nuwe godsdiens het sy verskyning gemaak in Duitsland gegrond op „bloed en grond,” of rasidealisme, of liewers rasmaterialisme.

Die ondervindinge van die Duitse volk gedurende en na die oorlog, die vreselike nood het 'n nuwe solidariteit tot stand gebring. Die *nasie* het hulle ideaal geword, iets heiligs, waarvoor elkeen sy lewe sal gee, wat die Christendom in die skaduwee stel, wat die plek inneem van godsdiens.

Beide die Duitse Christene en die Germaanse Heidense Geloofsbeweging doen die oorspronkelike Christelike Kerk moeite aan. Die verskil tusse hulle is of die nuwe godsdiens sal wees in die kleding van die Christendom of van die Germaanse Heidendom. Hulle beweer beide, dat die Duitse volk die sout van die aarde is. So word ook die Bybel uitgelê alleen vir wat hy te sê het tot die Duitser in die lig van bloed en grond, bloed en ras, bloed en eer. Die opposisie erken, dat dit 'n godsdiens-tige beweging is, wat oor Duitsland heen waai, maar nie 'n Christelike beweging nie.

Op 'n groot vergadering georganiseer deur die Duitse Christene was die teks: „In die begin was die Volk en die Volk was by God en die Volk was God.” Is dit 'n wonder, dat geestelik gesinde Christene opstaan en hulle aaneensluit om hierdie heidense beweging teen te staan? Hulle staan in 'n moeilike stryd, want daar is so heel veel in die nuwe Staat wat hulle van harte ondersteun. Ook vir hulle was die oorwinning van die Nasionaal Sosialistiese Staat 'n nasionale ontwaking; hulle het gehoop op 'n godsdienstige en sedelike hervorming op die basis van opregte Christendom, dog in plaas daarvan sien hulle 'n vervolging van die Evangeliese Duitsers, wat vergelyk kan word met die tye van die Romeinse Keisers.

Op 17 Junie 1934 het die Vise-Kanselier von Papen gesê: „Die stryd gaan nou daarom of die nuwe Duitse ryk Christelik sal wees of hom sal verloor in pseudo-religieuse materialisme.” Dit is vertroostend om te sien, hoe die dieper oortuiging van die Christelike geloof na bo kom in manne soos Karl Barth, wat alles opgee vir sy oortuiging. Helde word voortgebreng deur die vervolging soos in elke vorige eeu. 'n Nuwe kerkbesef het wakker geword in al die Duitse lande. Die woorde van Luther het weer die uitdrukking van die gevoel van die mense geword: „Dit is nie ons, wat die Kerk kan in stand hou nie en dit was ook nie ons voorouers nie en dit sal ook nie ons nageslag wees nie, maar dit was Hy en dit sal Hy wees, wat gesê het: „Ek is met julle al die dae tot aan die voleinding van die wêreld, Jesus Christus.”

Van nou af kan 'n mens praat van 'n verenigde Evangeliese Kerk; Muller kan die ou, lang gestigte seminaries sluit, maar die belydende Kerk het voorsiening gemaak vir twee seminaries, waar 'n buitengewoon aantal jonge manne heen stroom om te studeer.

Die dood van President von Hindenburg op 2 Augustus 1934 was 'n sware slag vir die Evangeliese Kerk. Hy het altyd sy invloed gebruik om matiging te bewerk. Op sy sterfbed het hy, volgens Reichsbischof Mullers eie verklaring, aan hom gesê: „Jy moet toesien, dat Christus gepredik word in Duitsland.” Hy het ingesien, dat die opdrag nodig was, want reeds tevore het hy tweemaal persoonlik tussenbeide gekom, toe die vervolginge al te skandalige afmetings aangeneem het.

Ek eindig met my eie persoonlike ondervinding.

Op die Utrechtse Predikante-vergadering op 30 April 1935 sou 'n Duitse Predikant, vermoedelik Karl Barth, (die naam was nie genoem op die program nie en ook nie gedurende die vergadering nie), gesprek het oor die teenwoordige toestand van die Kerk in Duitsland, maar die outoriteite het hom nie toegelaat om na Holland te gaan nie.

Die moderamen van die vergadering het toe voorgestel, dat in plaas van die toespraak al die lede van die vergadering die namiddag sou saamkom om te bid vir die vervolgte Christene in Duitsland en ook in Rusland. Al die predikante, tussen 300 en 400, het saam gekom en ek het nog nooit 'n meer indrukwekkende en diep ernstige bidstond van predikante bygewoon nie. Mag God die gebede verhoor en nog menigeen opwek om te bid in die ware oecumeniese gees van saamgevoel deur die Heilige Gees vir die vervolgdes en die wat verdruk word terwille van hulle getrouheid aan onse Heere Jesus Christus.

L. E. BRANDT.

REDDING.

Daar sal in Transvaal nie baie mense wees nie wat die volgende toneel gesien het. Daarom sal ek dit so natuurlik moontlik beskrywe. Dit het hom afgespeel in één van die Hollandse kusdorpe. Dis omtrent 10 uur in die aand, geen maan is te sien nie, dus pikdonker, net die vuurtoring gooi sy roepende straal van lig in die duisternis. Die weer is onaangenaam koud, 'n vreeslike Suid-Westewind waai, die golwe krul gevaarlik hoog in die ligstraal van die vuurtoring en dreun daarna gevaarlik op die stil verlate strand.

In eens skiet 'n vuurpyl hoog die lug in, dan is alles weer dood en verlate.

Dan weer een en nog een, die teken van 'n skip in nood. Die vuurtoringwagter is op sy pos en sien die gevaarsein.

In tien minute is die stil verlate strand 'n gewoel van mense, die kerktooring bim-bam oor die dorp. „Skip in nood” hoor 'n mens orals fluister en baie spoed hulle na die strand om te sien wat aangaan. Om die redding-boothuis is 'n klomp mense versamel. Vrywilligers word gevra en 'n dapper klompie van 10 manne klim in die skuif, hulle maak hulle klaar vir die groot stryd, hang swemgordels om. Nog so 'n paar minute gaan virby dan: „Alles klaar?” . . . „Los!”

Daar gly die dapper klompie in die notedoppie die dreunende branders tegemoet. Dan kan ons hulle vir 'n oomblik sien bo op 'n golf in die lig van die vuurtoring, dan is dit weer donker en wonder ons wat gaan aan.

So moet hulle voortworstel tot daar weer 'n vuurpyl opgaan om hulle rigting te gee.

Moedige manne, wat hulle lewe opoffer vir ander!

By die skip gekom nog 'n worsteling om mense van die skip oor te neem, dan weer terug land toe en dan maar weer met lewensgevaar skip toe om nog meer te red. Almal is veilig land toe gebring.

Hoeveel van ons in die teenwoordige lewe sien die noodsein van die mensdom wat in ellende verkeer en wat weet dat agter ons Jesus staan as 'n liggende vuurtoring, maar ag, tog so weinige is bereid om in die reddingsboot van die vaste geloof te klim en deur die golwe van veragting en bespotting te ry om mense te red uit gevaar van ongelooft, onverskilligheid en sedeloosheid en hulle terug te bring na die vaste grond van die geloof in Christus Jesus.

Op Hervormers, vrywilligers word gevra !

TH. PERELAER.

Wanneer die kerk homself opsluit of afsonder in sy eie kringetjie, dan kom hy op die pad van die sektarisme tereg. Troelsch het tereg die onderskeid tussen Kerk en Sekte aangedui deur te sê, dat 'n Kerk nasionale belange voorstaan maar 'n Sekte slegs partikuliere belange.

„Ons kan Christus nie verteenwoordig nie sonder om te ly.”
Graaf Zinzendorf.

DIE KONINKRYK VAN GOD.

„Maar soek eers die koninkryk van God en sy geregtigheid, en al hierdie dinge sal vir julle bygevoeg word.”—Mat. 6:33.

Dit is een van die oorbekende woorde uit die Skrif. Byna elkeen ken dit van buite. Dis een van die woorde waaraan ons so gewend geraak het, dat ons nie meer daaroor nadink as dit gelees of gesê word nie. Gewend het ons daaraan geraak net soos ons gewend raak aan die suising van die wind deur die rame, aan die getik van die klok in die kamer. Gewend, so gewend dat ons dit nie meer opmerk nie.

En tog is dit een van die diepste klanke uit die N.T. Dis 'n korte samevatting van alle gebooe en eise op die terrein van godsdiens en geloof.

Wat sluit die belangrike woord dan eintlik in? Wat is die koninkryk van God? Die koninkryk van God kom nie met sigbare tekens nie. En hulle sal nie sê: Kyk hier! of: Kyk daar! nie; want die koninkryk van God is binne in julle.” (Luk. 17). Dus nie 'n uitwendige ryk nie. 'n Geestelike ryk is dit. „Laat u koninkryk kom, laat u wil geskied,” so lees ons in die „Onse Vader.” Die laaste gedeelte van daardie sin is 'n verduideliking van die eerste. Laat U koninkryk kom m.a.w. laat U wil geskied. Laat U wil geskied op die aarde, waar die mag van die duisternis dit gedurig verhinder. Laat u wil op die aarde geskied net soos in die hemel waar alle verhinderinge wegval en God die volle koninklike eer ontvang.

Dus om Sy koninkryk te soek beteken om onder Sy wil te buig. Nie meer my selfsugtige verlange en sondige neigings as 'n koning te eer nie maar Sy wil te doen.

En in werklikheid word niks gedoen wat nie uit liefde gedoen word nie. Gedwonge diens is geen diens nie. 'n Diens waar agter enige dryfveer behalwe die dryfveer van liefde skuil is geen waaragtige diens nie. Eers dan buig ons waarlik onder Sy wil as ons buig met 'n volkome tevrede, 'n volkome gewillige hart. Op die gebied van die Godsdiens geld die wet van die „ganse hart.” „En julle sal My soek en vind as julle na My vra met julle hele hart.” (Jer. 29:13). Om Sy koninkryk te soek is om onder Sy wil te buig met ons ganse hart.

Verdeeld, half, weg van Hom is dié hart wat Sy koninkryk soek sodat hy al die ander dinge in besit mag kry. By so 'n geval is Gods koninkryk nie die eintlike waarna gesoek word nie, nee dan word eintlik na die ander dinge gesoek. As ons met so 'n gesindheid die eis van ons tekswoord wil uitvoer, voer ons dit nie uit nie. Eers dan word voldoen aan die opdrag as al die ander dinge uit die oog verloor word en God alleen die voorwerp van ons verlange word.

„Wie het ek buiten U in die hemel? Buiten U begeer ek ook niks op die aarde nie.” (Ps. 73).

L. M. LE ROUX.

Dis beter om nie te leef nie, as om nie lief te hê nie.

Christus het geen leer aangevoer nie, geen boek geskrywe nie, geen kerk gebou nie, geen geld gespandeer nie, maar Hy het *liefgehad* en daardeur die wêreld oorwin.

„DIEFSTAL” VAN HET KERKGEBOUW TE MARABASTAD, DISTRIKT ZOUTPANSBERG.

In zijn *Kronieke van Noordelike Transvaal* vertelt de schrijver, wijlen Senator G. G. Munnik, op blz. 68 en 69 het volgende verhaaltje:

„Tot my verbasing kry ek eendag 'n telegram van die Staatssekretaris te Pretoria, waarmee ek in kennis gestel word dat ek aangestel was as w.n. landdros om op 'n bepaalde dag op Pietersburg 'n saak te gaan verhoor, waarin mnr. Jorissen en 'n ander beskuldig staan van die diefstal van 'n kerk. Die telegram was ongetwyfeld eg: ek kon dit dus nie als 'n grap beskou nie, en telegrafeer dadelik naar Pietersburg vir 'n kopy van die beskuldiging, wat nog dieselfde middag deur 'n berede konstabel gebring word, en waarlik dit was so. Die staan beskuldig „doordat zij op of omtrent 'n bepaalde dag en wel te Marabastad wederrechtelik en onwettig gestolen hebben een kerk, het eigendom of in wettig bezit van de Nederduits Hervormde of Gereformeerde gemeente te Pietersburg.”

Op die vastgestelde dag toe ek die regstoel as w.d. landdros beklim, ontdek ek dat die Landdros als ouderling een van die aanklaers was en dus die saak nie kon verhoor nie. Uit die getuienis blyk toe, dat elkeen van twee vryandige gemeentes die kerk, 'n sinkgebou, eis. Daarop breek die wakkerste gemeente die kerk, die van hout en yster was, af, en karwei dit weg op bokwaens, voordat hulle teenpartyders daar iets van wis.

Ek het die vervolging dadelik gestaak, die beskuldigde vrygelaat en aan die klaers duidelik gemaak dat dit 'n siviele saak was.”

In zijn *Memoirs*, in 't Engels in 1934 uitgegeven, herhaalt Senator Munnik dit storietje. Maar het is, zoals

zoveel andere verhalen in dat boek, geheel onwaar. De heer Munnik heeft nooit 'n aanklacht van Pietersburg ontvangen over het stelen van de kerk op Marabastad, en hij heeft nooit deze zaak als waarnemende landdrost behandeld. Ik was toen, in 1889, zelf publieke aanklager te Pietersburg en als er 'n kriminele aanklacht zou geweest zijn over het „stelen” van de kerk, dan moest die aanklacht door mij zijn uitgereikt tegen mijzelf.

Ik ben nu verzocht geworden om de lezers van onze Almanak te vertellen hoe die „diefstal” van de kerk door mij heeft plaatsgevonden.

Begin Mei 1883 ben ik in het distrikt Zoutpansberg gekomen als klerk van de naturellenkommissaris O. Dahl op Fort Klipdam. De maand tevoren was ik uit Holland gekomen, waar mijn vader, grootvader en overgrootvader predikanten van de Hervormde Kerk waren. Het is dus natuurlijk dat ik zeer gehecht was — en ben — aan de Hervormde Kerk. Niet lang na mijn aankomst in Zoutpansberg zijn de kerklike beroeringen begonnen tengevolge van 'n zogenaamde vereniging tussen de Ned. Hervormde en de Ned. Gereformeerde Kerken. Het is onnodig alles op te halen wat in die dagen gebeurd is, maar terloops toch het volgende. De Ned. Gereformeerde Gemeente bezat in Zoutpansberg geen predikant. De Hervormde Gemeente had wel 'n predikant, ds. L. G. F. Biccard, die toen te Houtboschdorp woonachtig was. Vroeger behoorden alle inwoners van Zoutpansberg tot de Hervormde Kerk, maar later heeft zendeling Stefanus Hofmeyr 'n gedeelte afvallig gemaakt door zijn zogenaamde opwekkingsdiensten. De aanhangers van zendeling Hofmeyr sloten zich bij de nieuwe Verenigde Kerk aan. Dit Ned. Gereformeerde element werd, zoals overal in Transvaal na de ontginning van de goudvelden en het in werking komen van de occupatie wet in 1886, aanzienlijk versterkt door de instroming van honderde families uit de Vrystaat en de Kaapkolonie. Van het oude element van de bevolking, het Voortrekkers deel, dat tot de Hervormde Kerk behoorde, was het nog zeer twyfelachtig of het zich bij de Verenigde Kerk zou aansluiten.

De Ned. Gereformeerde Kerk in Transvaal was veel kleiner dan de Hervormde Kerk en had weinig eigendommen. Deze kerk ging met de kerkvereniging mee, en nu wilde de Verenigde Kerk haar de eigendommen van de Hervormde Kerk ook toe-eigenen. Hierdoor zijn later rechterlike processen gevoerd die ten gunste van de Hervormde Kerk zijn beslist.

Mevrouw ds. L. G. F. Biccard, — nu nog in leven en te Pietersburg woonachtig, — wijlen de heer Sarel Grobler, M. J. Pos en ikzelf hebben schriftelik protest ingediend tegen de Vereniging en het vervreemden van de eigendommen van onze Hervormde Gemeente. Tot die eigendommen behoorde ook 'n stukje grond op Marabastad, van ongeveer twee morgen groot, met het zinken kerkgebouw daarop van ongeveer 80 bij 35 voet groot. De grond was aan de Hervormde Gemeente door ds. N. J. van Warmelo geschonken, die gehuwd was met 'n dochter van de heer D. S. Mare van Marabastad en aan wie die grond toekwam uit de boedel van haar moeder, wijlen Mevrouw Mare. De grond was echter nooit opgemeten en getransporteerd op naam van de Hervormde Kerk.

Op 10 Oktober 1885 vond de eerste kerkviering plaats in het kerkgebouw te Marabastad door de Hervormde Gemeente onder ds. Biccard. Het was 'n grote opkomst en er waren ook leden van de Ned. Gereformeerde Gemeente tegenwoordig. Ds. Biccard, die reeds toen naar de vereniging overhelde, liet toe dat zendeling Stefanus Hofmeyr een dienst hield. Hy deed het en sprak over „de dorre doodsbeenderen van de Hervormde Kerk.” De verontwaardiging van de Hervormde leden was groot en velen verlieten de kerk gedurende de dienst en het gevolg was dat velen die over de kerkvereniging nog twyfelachtig waren, besloten om bij de Hervormde Kerk te blijven.

Zo was de toestand toen ik eind 1886 aangesteld werd als landdrost klerk en publieke aanklager onder landdrost D. S. Mare te Pietersburg, het nieuwe dorp dat

pas als hoofdplaats van het district Zoutpansberg aangelegd was waarheen het landdrostkantoor vanaf Marabastad verplaatst was en dat ook voortaan het kerkelijk middelpunt moest worden. De verhouding tussen de leden van de twee kerken was sedert de vereniging van vyandige aard, en op publieke vergaderingen verschenen de meeste mensen soms gewapend. Gelukkig is de toestand langzamerhand verbeterd.

Ds. Biccard is eindelijk finaal met de kerkvereniging meegegaan, maar vanaf Augustus 1887 heeft de Hervormde Gemeente weer geregeld haar kerkvieringen gehad onder leiding van de konsulent ds. M. J. Goddefroy.

In 1889 is ds. P. J. J. Boshof, later moderator van de Ned. Geref. Kerk van de Vrystaat, predikant van de Verenigde Gemeente van Zoutpansberg geworden. In datzelfde jaar werd er in het landdrostkantoor te Pietersburg 'n vergadering gehouden van de bouwkommissie van het op te richten verenigde kerkgebouw. De heer D. S. Mare was de voorzitter. Ik had de deur geopend die tussen het landdrostkantoor en de hofzaal was waar ik bezig was. Ik vernam toen dat besloten werd om op Marabastad het kerkgebouw van de Hervormde Gemeente te laten afbreken en het materiaal voor het gebouw van de Verenigde Gemeente te gebruiken. Dadelik na afloop van de vergadering stuurde ik met 'n bode 'n brief naar de heer Paul Roos, zoon van wylen den heer J. F. Roos, en gaf hem kennis van het genomen besluit en verzocht hem om met zijn drie broeders en nabij wonende leden van de familie Venter de volgende dag met ossewagens en voorzien van handwerktuigen naar Marabastad te gaan en de avond van de volgende dag daar te zijn. Ik handelde hierin geheel op eigen houtje, want er was geen tijd om eerst de kerkeraad in kennis te stellen.

De volgende dag kort voor zonsondergang kwamen de gebroeders Roos en Venter, zes in getal, met zeven wagens voorby Pietersburg, opweg naar Marabastad. Ik volgde later te paard. De bedoeling was om nog diezelfde nacht het kerkgebouw af te breken.

Wij begonnen die avond om acht uur met dat werk. Er was juist ook 'n grote grasbrand in de richting van Bloedrivier die de hele nacht aanhield, zodat we gratis verlichting hadden, waardoor het werk zeer geholpen werd.

Het afbreken veroorzaakte natuurlijk veel geraas en ongeveer om negen uur kwam de heer Ignatius Mare, zoon van de landdrost D. S. Mare, die ongeveer 600 treden onderkant het kerkgebouw woonde, kijken, wat er aan de hand was. Hij zeide toen „Wat maak jullie hier. Jullie pleeg oortreding en diefstal!” Paul Roos zeide „sal ek die skroefhamer op sy kop laat val?” Waarop ik aan Mare zeide: „Ingenaas het is gevaarlik voor jou hier, loop slaap!” waarop hy wegging. Ik heb vroeger en later nooit zo hard gewerkt als die nacht, en waarschijnlijk mijn maats ook niet. Om vyf uur de volgende morgen was het zink en de gevels op de wagens geladen, gereed om naar Pietersburg te vertrekken. Slechts het houten geraamte stond nog, en dit werd ook dadelik afgebroken door de heer Johnston, 'n timmerman en lid van de Hervormde Kerk. Om acht uur was al het materiaal op mijn erf te Pietersburg opgestapeld en onder toezicht van de heren Roos en Venter, met mijn ouders om niemand daarbij toe te laten. Toen ik zelf te Pietersburg aankwam vernam ik dat Generaal Piet Joubert en Kommandant Henning Pretorius juist die morgen in het dorp waren aangekomen en er een publieke vergadering zou plaats vinden. Een vriend waarschuwde mij dat het afbreken van de kerk reeds bekend was, want Ignatius Mare had, nadat hij die morgen uit zijn huis kwam, zijn handen van verbazing in de lucht gestoken omdat het kerkgebouw verdwenen was en heeft toen dadelik 'n boodschap te paard naar Pietersburg gestuurd. Ook vertelde die vriend mij, dat ik gevaar liep aangerand te zullen worden. Ik wist wel wie die opstokers waren, maar vreesde niet, wapende mijzelf met 'n revolver en ging naar het kantoor waar ik 'n groot aantal burgers

aantrof, sommigen met dreigende gezichten. Enkelens drongen zo tegen mij aan dat ik moeite had op het kantoor te komen.

Toen ik ongeveer 'n uur in de kamer van de landdrost met mijn werk bezig was, kwam ds. Boshof en kommandant B. J. Vorster de kamer binnen. De heer Vorster was ook vóór de kerkvereniging geen lid van de Hervormde Kerk, want hij was 'n groot aanhanger van zendeling Hofmeyr. In het kantoor zeide hij met harde stem tot de heer Mare:

„Landdros, daar het vannag diewe op Marabastad gekom en ons kerk gesteel en jy moet my 'n skriftelike order gee om die materiaal op pad van Marabastad in beslag te neem en aan ds. Boshof af te gee.”

De landdrost vroeg toen droog weg wie of het gedaan heeft, ofschoon hij wist dat ik de hoofdleider was. Ik draaide mij toen om en zeide tot kommandant Vorster: „Oom Bêrend, ik ben de man, en het materiaal ligt al vanaf acht bij mijn woning op het erf.” En aan landdrost Mare die bezig was om in het Regtsgeleerd Handboek van Van der Linde na te zien wat er onder het hoofd „kerkroof” geschreven stond, zeide ik, dat er in de dagen toen van der Linde dat wetboek schreef geen kerken van hout en zink gebouwd waren, en men dus in die dagen ook geen kerken kon stelen. Ook zeide ik dat hij gerust de gevraagde order aan de heer Vorster kon geven, mits deze 'n beëdigde verklaring wou maken en in druk of geschrifte het bewijs wou leveren, dat het kerkgebouw het eigendom van de Verenigde Kerk was en niet van de Hervormden, want anders zou hij zelf in moeite geraken.

De heer Vorster antwoordde toen, dat hij dit uit de kerkboeken bewijzen kon maar dat de Hervormden die ook gestolen hebben. Ik werd toen boos en zeide aan hem, dat hij 'n leugen vertelde, want de boeken waren nog nooit in het bezit van de Verenigde Gemeente, maar onafgebroken in het bezit van de Hervormde Gemeente, en dat er als vanzelf geen woord in voorkomt dat het

Hervormde kerkgebouw aan de Verenigde Kerk zou behoren.

Toen kommandant Vorster zag dat hij geen order kon krijgen, dreigde hij om zijn burgers by elkaar te roepen en het materiaal te gaan nemen. Ik antwoordde hierop: „Kommandant, het materiaal ligt op mijn erf onder toezicht van Paul Roos en zijn maats, en zij hebben order om te schieten (wat maar bluf was) als iemand zonder mijn order aan het materiaal zou raken, en u weet ze kunnen fijn schieten.” Ds. Boshof heeft niets gezegd, blijkbaar was hij tegen zijn zin door kommandant Vorster meegesleept.

En zo bleef het materiaal in het bezit van de Hervormde Kerk en 'n gedeelte werd aan het nieuwe Hervormde kerkgebouw gebruikt dat kort hierop te Pietersburg gebouwd is.

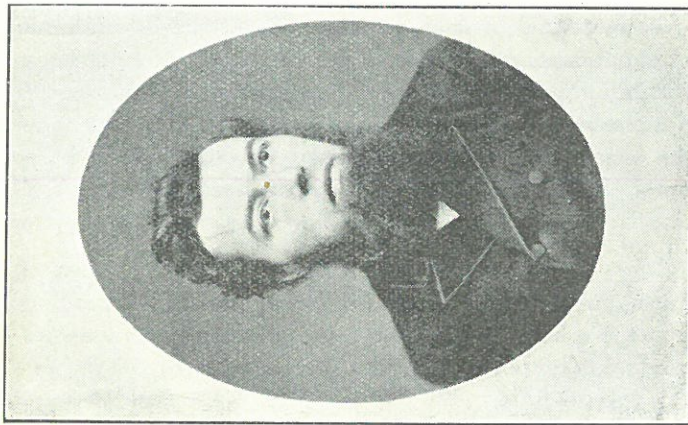
Later bracht de Verenigde Kerk 'n civiele aktie tegen twee Hervormde ouderlingen S. E. Grobler en M. J. Pos en mijzelf voor afgifte van het gebouw en de kerkboeken, maar te vergeefs. De kosten van die aktie heeft de Verenigde Kerk meer dan £700 gekost.

M. A. W. JORISSEN.

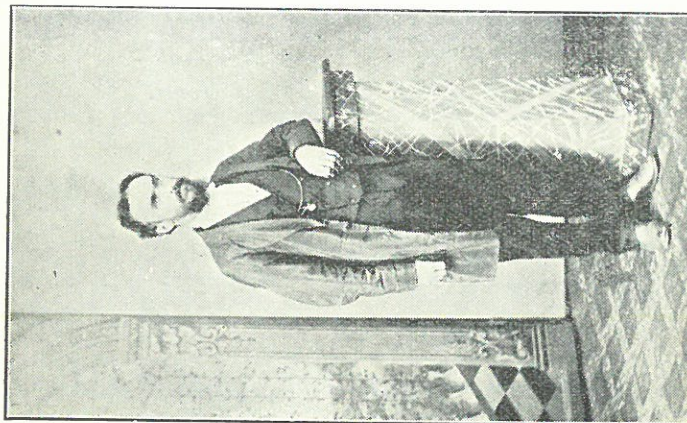
Dit is nie gewaagd om iets te onderneem nie, wat ons met God onderneem.

Die vergewing van sonde deur God is die wonder van alle wondere.

Die modder wat jy op 'n ander se klere gooi, word nooit seep vir jou eie nie.
Laurillard.



Ds. Jac. van Belkum,



Ds. C. W. du Toit,

DS. C. W. DU TOIT EN DS. JAC. VAN BELKUM.

Ds. C. W. du Toit is op 21 Februarie 1842 gebore en ds. Jac. van Belkum op 2 November 1851, sodat eersgenoemde dus byna elf jare ouer was as laasgenoemde. Ds. du Toit het in 1869 predikant geword in die Kaapkolonie en was daar werksaam tot 1883 toe hy hom by die Hervormde Kerk in Transvaal gevoeg het. Maar van die veertien jaar wat hy in die Kaapkolonie was, het hy slegs 'n jaar lank 'n gemeente—Pearston—gedien wat onder die Kaapse Sinode gestaan het, die ander dertien jaar was hy predikant van gemeentes wat toe nie tot die Kaapse Kerkverband behoort het nie. Ds. Van Belkum het in 1877 predikant geword by die Hervormde Kerk in Nederland, en het as sulks verskillende gemeentes daar gedien tot 1891, toe hy na die Hervormde Kerk in die Suid-Afrikaanse Republiek gekom het.

Ds. Du Toit en ds. Van Belkum het heeltemal verskillende nature gehad. Ds. Du Toit was nie alleen liggaamlik teer en tenger nie, maar ook geestelik besonder fyn besnaard. Ds. Van Belkum was ook baie fyn gevoelig, maar hy was nie alleen liggaamlik baie sterk nie, ook geestelik was hy kragtig, dog as 'n egte Fries was dit moeilik om dadelik tot hom deur te dring. Hy was stroef en nie dadelik aantreklik nie. Dit was soms of hy 'n muur om hom heen had, waar mens moes deurdring om sy verhewe persoonlikheid te benader. Al twee, ds. Du Toit en ds. Van Belkum, was eerlik en opreg, vrome en godvrugtige christene, wat nie hulle self gesoek het nie.

In Augustus 1891 het hulle mekaar vir die eerste keer ontmoet. Dit was tydens die vergadering wat president Kruger van die verskillende kerkgroepe, wat teenoormekaar gestaan het, saam geroep het. Daar was drie sulke groepe: die van die Verenigde Kerk, die van die Her-

vormde Kerk en die van die Hervormdes onder die Prokurasie-Kommissie. Nie alleen het die Verenigde groep aan die eenkant en die twee Hervormde groepe aan die ander kant skerp teenoor mekaar gestaan nie, maar ook die twee Hervormde groepe was wantrouend teenoor mekaar. Die eerste groep van die Hervormers, waarby ds. Goddefroy en ds. Van Belkum predikant was, wou niks met die kerkvereniging te make gehad het nie, terwyl die mense van die Prokurasie-Kommissie, waarby ds. Du Toit behoort het, in 1885 wel deeglik saam met die kerkvereniging gegaan het, maar in 1890 weer uitgetree het. En nou, in 1891, het hulle nie alleen buite die Verenigde Kerkverband gestaan nie, maar hulle ook nog nie weer by die Hervormde Kerk aangesluit nie. Dit sou eers in 1894 gebeur. Die mense van die Prokurasie-Kommissie het dan ook in 1891 in 'n soort tussen-posisie gestaan, hoewel 'n teruggaan na die Verenigde Kerk heeltemaal buite kwessie was. Die aansluiting met die Hervormde Kerk moes takvol geskied, en die mense van die Prokurasie-Kommissie moes veral nie voel dat hulle eers saam met die kerkvereniging gegaan het nie. Veral ds. Du Toit was in 'n moeilike situasie. Hy het reeds in 1883, dus nog twee jaar voor die kerkvereniging, predikant by die Hervormde Kerk geword en het homself as Hervormde predikant sonder onderbreking beskou, want die kerkvereniging was maar iets „voorlopigs.” Ds. Goddefroy en ds. Van Belkum het eers na die kerkvereniging, respektiewelik in 1887 en 1891, uit Holland na die Transvaalse Hervormde Kerk gekom, en ds. Goddefroy was baie wantrouend teen ds. Du Toit, en het sy terugkeer na die Hervormde Kerk nie sonder meer toegejuig nie.

Anders was dit met ds. Van Belkum. Sy werkkring in Westelik Transvaal het baie saamgeval met die terrein waar ds. Du Toit gearbei het. In Potchefstroom was selfs 'n konsulents gemeente — Venterskroon — wat uit die Potchefstromers bestaan het wat beslis nie wou verenig nie, en wat nou deur ds. Van Belkum bedien is. Ds. Van Belkum het altyd na punte van ooreenkoms gesoek, en

wou graag die skeidsmure tussen hom en ds. Du Toit weg neem.

Tydens die vergadering op Pretoria het ds. Van Belkum en die heer N. M. S. Prinsloo, 'n ouderling van ds. Du Toit, daaroor gepraat om die skeidsmure te probeer verwyder. In Oktober 1891 sou ds. Van Belkum vir die Nagmaalsviering na Venterskroon gaan, en ouderling Prinsloo wou dat hy dan op 'n weekdag 'n diens in die kerkgebou van Potchefstroom moes hou. Dit sou die weg help effen om na mekaar te kom. Ds. Van Belkum het op 23 Oktober op Potchefstroom aangekom en is toe reguit na die pastorie van ds. Du Toit. Maar tot sy teleurstelling vind hy dat die diens nie alleen nie gereël was nie, maar dat ds. Du Toit hom ook nie in die pastorie kon herberg nie. Die ontvangs was selfs nie alte hartelik nie. Ds. Van Belkum moes toe vir byna twee dae in 'n hotel tuisgaan. Hy het ds. Du Toit nie weer gesien nie, maar op sy terugtog is hy egter in Potchefstroom baie vriendelik deur die weduwee van wyle ds. Van der Hoff ontvang. Hy was baie teleurgesteld, want hy het gemeen dat hy die kans sou kry om met ds. Du Toit openhartig oor die kerklike toestande te kan praat. Later het dit geblyk dat ds. Du Toit persone in sy omgewing gehad het, vir wie hy bevrees was om met Ds. van Belkum anders dan onder vier oë te praat.

Op 16 Desember van dieselfde jaar was altwee ds. Du Toit en ds. Van Belkum op die groot vyfjaarlikse fees te Paardekraal aanwesig, en ook daar het hulle nie met mekaar van gedagte kon wissel: ds. Du Toit blykbaar uit vrees en ds. Van Belkum uit teleurstelling oor sy ondervinding in Potchefstroom.

Ds. Du Toit het kort hierna gehoor dat ds. Van Belkum baie teleurgesteld gevoel het en gesteurd was, en het hom toe op 25 Januarie 1892 openhartig o.a. geskryf:

Waarde Broeder,

Het doet my zeer leed te vernemen, en wel eerst onlangs, dat gij zeer ontevreden zijt over uw wedervaren alhier. Had ik het eerder geweten dan had ik u vroeger er over geschreven, hoewel ik vrees dat het vruchteloos is te schrijven wanneer men niet alles kan schrijven dat noodig is. Het spijt mij dat ik niet gevraagd had om u alleen te zien opdat ik openhartig met u spreken kon toen gij hier waart;

Nu Broeder, verschoon ons toch in dezen en laat toch geen kwaad zijn tusschen ons. — Wegens bestaande toestanden is de verhouding tusschen ons pijnlijk en ik gevoel het te meer omdat ik geïsoleerd sta en de vereenigde predikanten mij den rug hebben toegekeerd, maar ik moet er naar schikken, hoewel mijn gedrag niet door iedereen zal gebillijkt worden.

Kon ik u toch maar privaat ontmoeten, maar dit is mij zelfs te Paardekraal niet tebeurt gevallen.

Laat ons God bidden dat Hij ons wijsheid geve om tusschen de rotsen door te zeilen zijn naam tot eer en onze gemeenten tot zegen.

De Heere zegene u en gezin en geve u een gelukkig jaar in huis en werk.

Met heilbede,

Uw Br.,

C. W. DU TOIT.

Op hierdie brief het ds. Van Belkum op 4 Februarie 1892 o.a. as volg geantwoord:

Waarde Broeder in Chr.,

Uw brief van den 25en Jan. dien ik verleden week heb ontvangen, heeft mij goed gedaan. Niet, omdat u daarin nog eens duidelijk mij uiteenzet waarom u mij niet hebt kunnen ontvangen, want ik verlangde van u in dit opzicht geen verklaring, maar omdat ik gelegenheid heb misverstand uit den weg te ruimen en zekere verhoudingen recht te maken.

Laat mij u eerst zeggen, dat ik bij mijn komst in Potchefstroom teleurgesteld was, omdat u mij niet hebt kunnen ontvangen. Ik had mij voorgesteld met u kalm en open te spreken over enkele raadselachtige dingen in de kerkelijke politiek

Zeker gaarne zag ik u ook eens privaat, of ik daartoe gelegenheid zal hebben weet ik niet, doch ik zal zien.

Laat ons elkanders handen sterken. Dat de Vereenigde predikanten u de rug toekeeren begriip ik. Hun regel is: si non cum nobis (Jesuïstis) non cum Jesu itis.

Troost u daarover, dat gij niet van menschen geoordeeld wordt, maar van de Heer der Gemeente.

Waarde Broeder! de Heer der Gemeente zij uwe kracht en uwe sterkte en in den strijd voor het recht der Hervormden kunt gij op mij rekenen, wanneer deze is met geestelijke wapenen.

Ontvangt met uwe echtgenoot mijn groetenissen en geloof mij, in den Heer met zijne genade bevelend,

Uw broeder in Chr.,

JAC. VAN BELKUM.

Van toe af is die skeidsmuur tussen ds. Du Toit en ds. Van Belkum weggebreek en hulle het nie alleen saamgewerk nie, maar ook vriende geword. In 1895, toe die uitspraak van die Hooggeregshof in verband met die kerklike eiendomme in Rustenburg ten gunste was van die Hervormde Gemeente, het ds. Du Toit 'n hartelike gelukwens aan ds. Van Belkum gestuur en hom saam met die Rustenburgse Gemeente verheug. Die brief wat hy hieroor aan ds. Van Belkum geskryf het is nog voor hande.

Van 1903-1907 en van 1909-1916 was ds. Du Toit voorsitter van die Algemene Kerkvergadering en dus ook van die Kommissie van die Alg. Kerkvergadering wat minstens elke drie maande moet vergader, terwyl ds. Van Belkum skriba was. Hulle het hartelik saamgewerk en saam veel vir die kerk gedoen.

Op 2 November 1931 toe altwee reeds geruime tyd emeritus was, het ds. Van Belkum sy tagtigste verjaardag gevier, en ds. Du Toit, wat toe reeds ver oor die negen-en-tagtig jaar was, het met die geleentheid die volgende brief, wat tegelyk 'n afskeidsbrief was, aan hom geskryf:

Jeppeshtown, 30 Oktober 1931,
74 Corriestraat.

Eerwaarde en Hooggeachte Heer van Belkum,

Van harte wens ik u geluk met uw tachtigste verjaardag. Ik dank den Heere, dat Hij uw nuttig en voorbeeldig leven zo lang gespaard heeft. Hij geve u nog vele jaren van gezondheid. Hij geve u naar uw hart en vervulle al uwen raad. Hij zende uwe hulp uit het heilighdom en ondersteune u uit Zion. Hij geve u een nuttige en gelukkige levensavond, make de rivier droog en geve u 'n ruime toegang in die heerlykheid.

En nu neem ik de gelegenheid waar, eer ik de aarde verlaat, om u te danken voor al uw liefde arbeid aan onze Hervormde Kerk en voor al de hulp die u mij heeft bewezen in het beantwoorden van vele moeilijke vragen die tot mij kwamen in onze Algemene Kerkvergaderingen. Aan U hebben wij het vooral te danken dat onze Hervormde Kerk nu is wat zij is. Gode dank dat Hij U aan ons gegeeven heeft. Na minzame groete voor U en Mev. Van Belkum,

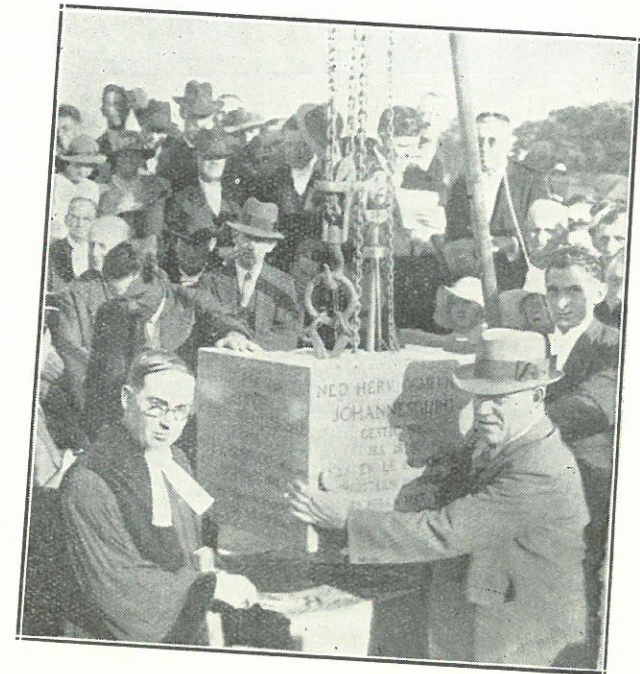
Uw Broeder in Christus,

C. W. DU TOIT.

Dis jammer dat die antwoord van ds. Van Belkum hierop nie bewaar gebly het nie.

Drie en 'n halwe maand later, op 12 Februarie 1932, nege dae voor sy negentigste verjaardag, het ds. Du Toit heengegaan, en op 4 November 1933 het ds. Van Belkom hom in die ouderdom van twee-en-tagtig jaar en twee dae gevolg.

S. P. E.



Die hoeksteen van die nuwe kerkgebou van die Gemeente Johannesburg gelê op die Cottesloerand deur die pastor loci, Ds. J. J. Prinsloo.

DIE GEMEENTE JOHANNESBURG.

Veertig jaar gelede op die 23ste Februarie 1895 is die gemeente Johannesburg as die Ned. Herv. Gemeente van Fordsburg en Johannesburg gestig. Tien jaar later, die 4de Maart 1905 is die hoeksteen van die ou kerk gelê, wat staan op die hoek van Sesdestraat en Hullstraat, Vrededorp. Onlangs is hierdie hoeksteen uitgehaal en in die nuwe kerk ingemessel. Verskillende merkwaardighede is in 'n vrugtebottel gevind wat in 'n holte in die hoeksteen geplaas was. O.a. was dit besonder interessant om weer al die Krugermuntstukke te sien vanaf 'n pond tot 'n tiekie. Behalwe die muntstukke is gevind 'n kopie van die „Transvaalsche Kerkbode” van 2 Maart 1905 en van „De Transvaler” van 4 Maart 1905.

In die Transvaalsche Kerkbode kom die volgende berig voor: „Op Zaterdag, den 4den Maart, 's namiddags om vier uur, zal de hoeksteenlegging plaats vinden van de Ned. Herv. Kerk thans in aanbouw te Vrededorp, de Afrikanerwyk van Johannesburg. De leiding dezer plechtigheid is opgedragen aan den Consulnt der gemeente, Ds. M. J. Goddefroy, terwyl tot groote blijdschap van Kerkeraad en gemeente, Generaal Louis Botha zich welwillend heeft bereid verklaard, den steen te leggen. Alle vrienden en belangstellenden van onze Kerk en der Zusterkerken worden bij dezen uitgenoodigd, om met ons getuige van de feestviering der gemeente te zijn.”

Maar die belangrikste vonds is 'n oorsig van die geskiedenis van die gemeente op folio-papier van die hand van die destydse Skriebe, die Broeder Jan van Bruggen. Hierdie dokument lui: „De stichting der Ned. Herv. Gemeente, als Ned. Herv. Gemeente van Fordsburg en Johannesburg geschiedde op den 23ste Februarie 1895 door Ds. A. Lagerwey (W.zn.), Predikant te Heidelberg der Ned. Herv. Gemeente op eene vergadering van leden der gemeente en belangstellenden, waarop de Broeders Jan van Bruggen en Henning Jacobus van Aswegen als Ouderling en Diaken gekozen werden en tevens als Com-

missie ter verdere voorbereiding van gemeentestichting. Op 28 April had de bevestiging plaats der eerste ouderlingen en diakenen, bestaande uit de beide reeds gekozen broeders en Br. J. S. v. d. Walt als ouderling en Br. M. W. Kock als diaken. De gemeente die bij de stichting ongeveer een dertigtal leden telde, groeide langzamerhand aan. De eerste diensten in het jaar 1895 werden gehouden te Fordsburg in de school van den Heer Herbst, terwijl Ds. A. Lagerwey (W.zn.), Predikant der Ned. Herv. Gemeente van Heidelberg c.a. als consulnt der gemeente optrad.

Reeds voor 1895, vanaf het jaar 1891 waren door Ds. M. J. Goddefroy, Ned. Herv. Predikant te Pretoria, in het Landdrosthof te Johannesburg Godsdienstoeffeningen en Kerkvieringen gehouden—maar deze diensten, een keer of twee, drie per jaar gehouden, hadden niet tot stichting eener gemeente Johannesburg geleid. De eerste gemeente te Fordsburg gesticht met Kerkeraad, enz., was onder leiding van Ds. A. Lagerwey (W.zn.) en begon ook vanaf 1896 hare Godsdienstoeffeningen en Kerkvieringen te houden in de zaal van het Rondgaande Hof, bij gebrek aan een geschikt lokaal in Fordsburg.

Een zwaar verlies leed de gemeente die onder haren beminden leeraar langzamerhand in bloei en meerdere vastheid toenam, door het afsterven van Ds. A. Lagerwey in Juni 1898. In de plaats van den overleden Leeraar trad as Consulnt der Gemeente op Ds. M. J. Goddefroy, die dit werk tot op heden met getrouwheid voortzet—terwijl de Gemeente toen Zijn Eerw. uit lange en bittere krijgsgevangenschap en met een geschokt gestel terugkeerde naar zijn ouden werkkring, de gemeente met eenparige stemmen, zoo van kerkeraad als gemeente, onder dank voor zijn getrouwheid aan land en volk en kerk, Zijn Eerw. weer aanvaardde als Consulnt der Gemeente. Onze gemeente maakte een zwaren tijd door, toen zij geheel herderloos was gedurende den oorlog, zijnde ook al de Kerkeraadsleden in de stad en naaste omgeving der gemeente op commando of in krijgsgevangenschap. Des te meer wordt de trouwe vast-

houdendheid aan de Kerk en gemeente gewaardeerd der leden, die hun Ned. Herv. Kerk vasthielden in welke Kerk nu voor de gemeente als ge-examineerd Godsdienstonderwijzer werkzaam is, haar oudste ouderling Br. Jan van Bruggen, terwijl de laatste twee jaren kunnen wijzen onder 's Heeren zegen op gestadigen bloei en vooruitgang der gemeente, die 754 leden telt."

Nog drie jaar het hierdie gemeente herderloos gebly. Eers in 1908 kon sy haar verheug oor 'n eie herder en leeraar, toe Ds. L. E. Brandt van Pietersburg gehoor gee het aan die roepstem: „Kom oor en help ons." Vyftien jaar het Ds. Brandt lief en leed saam met hierdie gemeente deurgemaak. Pionierswerk moes deur hom verrig word — groot was die arbeidsveld wat hy vir sy rekening gehad het. In 1923 het Ds. Brandt na Vereeniging verhuis en is in 1924 opgevolg deur Dr. H. C. M. Fourie. Uitstekende werk is deur Dr. Fourie verrig. Spoedig kon nuwe lewe in die gemeente bespeur word. Maar noudat hy die vrugte van sy arbeid kon pluk is hy weggeroep om 'n grootser taak te vervul en 'n groter diens aan sy Kerk te bewys, nl. om die Bybel in Afrikaans te help vertaal. Altyd sal sy naam met eer in hierdie verband voortleef.

Nadat Dr. Fourie sy aandag aan die Bybelvertaling moes gee het Ds. P. J. J. Venter tydelik besonder vrugbare arbeid hier verrig. Tot spyt van die gemeente het hy in 1928 die beroep na Zeerust aangeneem. In 1929 het hy weer teruggekom maar het na 'n jaar weer vertrek na Klerksdorp.

Intussen het die gemeentes Kensington, Turffontein en Newlands afgestig van die moedergemeente. Later is Johannesburg Noord van Kensington afgestig. Hierdie vier dogter-gemeentes tel ongeveer saam 1,300 lidmate, terwyl die ou gemeente byna 1,700 lede tel. Dus vanaf 1905 het die ledetal gestyg van ongeveer 700 tot in 1935 oor die 3,000.

Ons Kerk het 'n groot toekoms op die Rand. Al wat nodig is is meer werkkragte teneinde meer intense beërbinding moontlik te maak.

Johannesburg.

J. J. P.

ABESSINIË, DIE OUDSTE CHRISTENRYK.

Die volk van Abessinië, wat deur die aanval van Italië op sy onafhanklikheid die oë van die hele wêreld tot hom trek, behoort tot die mees interessante volke van die wêreld. Netsomin as enige nasie is die volk na afstamming of godsdien 'n eenheid. Maar soos by elke volk, uit watter ras-elemente ook saamgegroe, een bepaalde seksie die botoon gaan voer, en een bepaalde godsdienstige oortuiging of kerk sy stempel op die openbare lewe druk en die godsdien van die volk en sy regering genoem kan word, is dit ook in Abessinië die geval. En daar is dit die Semiete wat die botoon gaan voer het, en die offisiële godsdien van regering en staat is die Christendom. En dis nie 'n toestand wat vandag of gister of in die laaste paar eeue tot stand gekom het nie; dis sedert tientalle van eeue die geval, feitelik sinds die tyd dat die lotgevalle van Abessinië in die lig van die historie kom.

Die bewoners van die land in die voorchristelike eeue het uit drie rasse bestaan, die Afrikaanse oerwoner, die Hamiete of Koesjiete en die Semiete. Die Semiete het in die laaste duisend jaar voor Christus vanuit Suid-Arabië in die land ingetrek, en dis hulle wat die eintlike kultuur-draers van die land geword het. Origens het daar baie vermenging van die drie rasse plaas gevind, en ook met die negers. Die Suid-Arabiese Semiete, wat eintlik die geskiedenis van Abessinië sou maak, het behoort tot die ook uit die Ou Testament so goed bekende ryke van die Sabeërs. As in Psalm 72 : 10 Skeba en Seba genoem word onder die ver ryke wat aan die Messias-koning geskenke sal bring, word gedink aan die Sabeërs Oos en Wes van die Rooi See, dié van Arabië en dié van Afrika. Dit was 'n koningin van die Sabeërs, wat volgens 1 Konings 10 Salomo kom besoek het om van sy wysheid en prag sig persoonlik te oortuig, 'n heeltemal nie onwaarskynlike gebeurtenis nie (kyk F. Hommel in Handbuch der alt-arabischen Altertumskunde von D. Nielsen, Kopenhagen 1927, bls. 65 v.) En as die teenswoordige koningshuis van

Abessinië glo dat hulle afstam van die Koningin van Skeba, dan is dit histories nie nawysbaar nie, maar in alle geval lê daarin die korreltjie waarheid, dat die historiese kultuur-draers van Abessinië ten nouste verwant is met die bouers en handhawers van die ou, ryk kultuurstate van die Suide van Arabië, waarvan Skeba een van die belangrikste was.

Die skrif waarin die meeste Abessiniese opskrifte en geskifte geskryf is, die sogenoemde Ethiopiese skrif, is na die vorm dan ook duidelik afkomstig van die skrif van die Sabeërs, wat ons uit baie monumente goed bekend is. Die Sabeese koloniste uit die eeue voor Christus het die grondslag gelê vir die Abessiniese ryk, wat later so magtig geword het, dat dit in die 6de eeu na Christus heel Suid-Arabië onderwerp het. Die oudste inskripsies op monumente in Abessinië teruggevind, is in die Sabeese skrif en taal geskryf; hulle begin omstreeks 500 jaar voor Christus. Vanaf daardie vroeë eeue is daar uit 'n periode van 1500 jaar inskripsies voorhande. Omstreeks die begin van ons Christelike jaartelling het die groot Abessiniese Koninkryk van Aksoem ontstaan, 'n stad in Oos Abessinië, wat nog as oud-heilige stad geld, en in die oorlogsberigte menigmaal genoem is. Hierdie ou Abessiniese ryk was heidens. Wel skyn dit asof reeds vroeg Joodse sendelinge geprobeer het om die heidene tot die ware God te bekeer. Ons weet van die kamerheer van Kandacé, die koningin van die Ethiopiërs, uit Handeling 8, wat na Jerusalem gekom het om te aanbid. Hierdie Ethiopië of Kus (Koesj), wat ook in die Ou Testament dikwels voorkom, is 'n land aan die Westekant van Abessinië grensend, ook Nubië of die Soedan genoem; ook 'n ou heidense kultuurryk, waar dus blykbaar in die begin van ons jaartelling reeds aan die koninklike hof bekeringe tot die Jodedom plaas gevind het. Deur Egipte en Ethiopië of deur Arabië kan die Joodse sendingswerkzaamheid sy pad geneem het na die ou Abessinië.

Dis merkwaardig dat daar nog op die Abessiniese hoogland 'n groot groep of stam swart Jode woon. Hulle is in voorkome eintlik weinig of niks van die Christelike Abessiniërs onderskeie nie. Hulle dra ook nie spesiaal

Joodse voorkome nie. Dis die waarskynlikste, dat hulle bekeerlinge is wat die Jodedom in daardie vroeë eeue gemaak het. Hulle staan bekend onder die naam *Falasja*, wat soveel as „vreemdelinge” beteken, maar hulle noem hulself liever Biëta Israel „Huis van Israel”. Hulle geloof en gebruik staan nog op Outestamentiese grondslag, en het niks van die latere Jodedom van die Talmoed oorge neem nie. Dit bewys dat hulle Jodedom uit baie ou tyd moet stam. Die Messias wat hulle verwag noem hulle met die Griekse naam Theodorus, en die Sabbat noem hulle Sanbat, soos die ou Griekse en die Slawiese Jode. Hebreeus ken hulle nie. Hulle het ook nie 'n Hebreeuse uitgawe van die Vyf Boeke van Moses nie, maar het dit in die ou Abessiniese taal, en 'n Christenmonnik het dit vir hulle geskryf. Verder het hulle enkele andere godsdienstige boeke, soos 'n Lewe van Moses, van Abraham, van Elia, van Abba Sjabra, hulle eerste monnik (want net soos die Christene van Abessinië het hulle kloosters), 'n boek oor die Dood van Moses, en een oor die voorskrifte van die Sabbat. Hulle is in verskillende stande verdeel, die leke, die monnike („Nezirien” of Nasireërs genoem) en die priesters (Kohaniem). Die priesters moet by elke godsdiensoefening teenwoordig wees. Hulle godshuise noem hulle met die Arabiese woord „mesgid”; hulle lyk gewoonlik maar net soos groot woonhuise, ronde strooihutte, met in 'n hoek 'n lae tafel waarop die Heilige Skrif, die Wet van Moses. Die grootste sinagoge egter is 'n klipgebou in egte tempelvorm, afkomstig uit die 15de eeu en geleë te Loso op die hoogvlaktes van Hoharua, die heiligste plek vir die Abessiniese Jode. Die grotere bedehuise het nog 'n omheinde offerplek voor die huis. Die Abessiniese Jode bring namelijk nog dieroffers, soos in die ou Tempel van Jerusalem, egter alleen op feesdae, en elke sewende Sabbat en op die Dodefees; ook die Groot Versoendag vier hulle, en dis vir hulle tegelyk die dag van die Weeklag van Jakob om sy verlore seun Josef. Dis 'n dag van 24 uur vaste, maar tegelyk word godsdienstige lofliedere gesing en religieuse danse gehou. Tot die begin van die 15de eeu was hulle baie magtig, maar toe

is hulle deur die Christenkoning Isaak van Sjoa oorwin; groot provinsies is aan hulle ontnem, en hulle is meer onder die ander Abessiniërs verstrooi. Soos helaas onder al die Christenvolke, het die Jode in Abessinië baie vervolgings moet deurstaan; teen die end van die 16de eeu het die Christene probeer om die Jode gewelddadig te bekeer of uit te roei. In die 19de eeu het onder Keiser Johannes (ongeveer 1870-90) die Jodevervolginge weer mode geword. Dit het die Abessiniese Jode teruggedring na die minder bewoonbare gebiede, waar hulle hul hutte op suilvormige hoë berge bou, wat as toevlugsplekke dien. Baie van hulle het ook 'n swerwende lewe begin, veral as handwerkers; hulle is baie knap messelaars. Sodoende is hul gemeentes dikwels baie vlottend, en is dit moeilik hulle aantalle te bepaal. Omstreeks 1908, 1909 is hulle aantal geskat op 50,000 siele, maar andere opgawes praat weer van slegs 700 families. So is ook van die Abessiniese Jode die geskiedenis maar 'n lydensgeskiedenis. (Kyk oor hulle S. Feist, Stammeskunde der Juden, Leipzig, 1925, hoofstuk VIII).

Die Christendom is in Abessinië deur Semitiese Christene in die 4de eeu verbrei; hulle het die Grieks geken, en was waarskynlik uit Antiochië, altans uit Sirië afkomstig. Van Koning Sizanas of Ezana van Aksoem is inskripsies voorhande waarvan party nog die heidense Gode noem en vereer, maar plotseling kom op ander inskripsies die Christendom aan die woord. Ook op munte word die heidense opskrifte deur Christelike vervang. Hierdie Koning Ezana, wat in die midde van die 4de eeu geregeer het, het dus blykbaar tot die Christendom oorgegaan en dit tot staatsgodsdienst gemaak. Dis daarom, dat 'n geleerde kenner van Abessinië, sy tale en godsdienst (Prof. E. Littmann in *Die Religion in Geschichte und Gegenwart*, 1927, deel I, bls. 55) kon skrywe, dat Abessinië die oudste christelike ryk is onder die teenswoordige ryke van die aarde. Want wel het in die Romeinse ryk onder Konstantyn die Grote in die 20er jare van die 4de eeu die Christendom staatsgodsdienst geword met Byzantium as hoofstad van die Christelike wêreldryk, maar die Romeinse

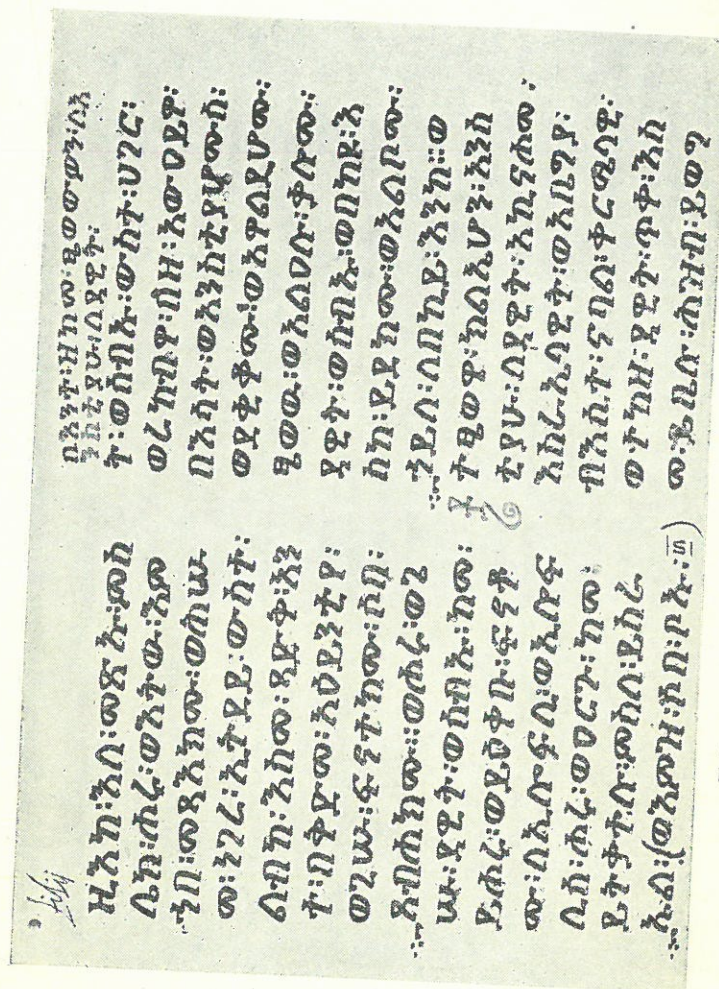
ryk bestaan nie meer nie. Van Konstantius, die opvolger van Konstantyn, is 'n eiehandige brief bekend, in 356 aan Koning Ezana geskryf, waarin hy probeer om hom oor te haal tot die leer van Arius, maar tevergeefs. Omstreeks 500 het die sogenoemde „Nege Heiliges” in die land gekom, waarskynlik Christenpredikers uit Sirië, wat die Abessiniese Christendom vir die Monophysitisme of Een-natureleer (die beskouing dat Christus, die God-mens nie alleen een persoon maar ook een natuur gehad het, waarin die Goddelike en die menselike natuur saamgevloei het) gewin het, wat veral deur Jacob Baradaeus van Edessa in Sirië (6de eeu) verbrei is, wie se volgelingen die Jakobiete genoem is. Die gevolg was dat die afsonderlike nasionale kerke in Sirië, Egipte (die Koptiese Kerk) en Abessinië (die Ethiopiese Kerk) apart kom staan het van die groot Christenheid. Die Christenkoning van Aksoem het 'n groot mag ontwikkel; hulle het die Joodse konings van die Sabeërs onttroon en van ongeveer 525-570 die Sabeërs en heel Suid-Arabië oorheers. 'n Inskripsie uit daardie periode begin met die woorde: „In die krag en genade en barmhartigheid van die Erbarmer en van sy Messias en van die Heilige Gees.”

Van die 8ste eeu af het die Christenkoning van Abessinië hard moet veg om die aanstorm van die Mohammedanisme op hulle land te keer. In die 16de eeu het dit selfs aan Mohammedaanse veroweraars geluk om die land te oorweldig. Met die hulp van die Portugese het dit egter geluk om die land vir die Christendom te behou. Daardie hulp het die Jesuïete in die land gebring, met die gevolg dat omstreeks 1600 die Abessiniese Kerk tydelik met die Roomse Kerk 'n vereniging aangegaan het. Maar 50 jaar later het die Kerk weer sy eie leer aangeneem en is die Jesuïete uit die land verdryf. Deur ander Roomse ordes is egter gedurig geprobeer om vaste voet in die land te kry, en daar is dan ook 'n groep Abessiniese Christene wat tot die Rooms-Katholieke Kerk behoort. Ook die Protestantse Christendom het probeer om ingang te vind, eweas die Roomse egter onder baie teenstand. Tog is daar op die oomblik Protestantse sendingsgemeentes van

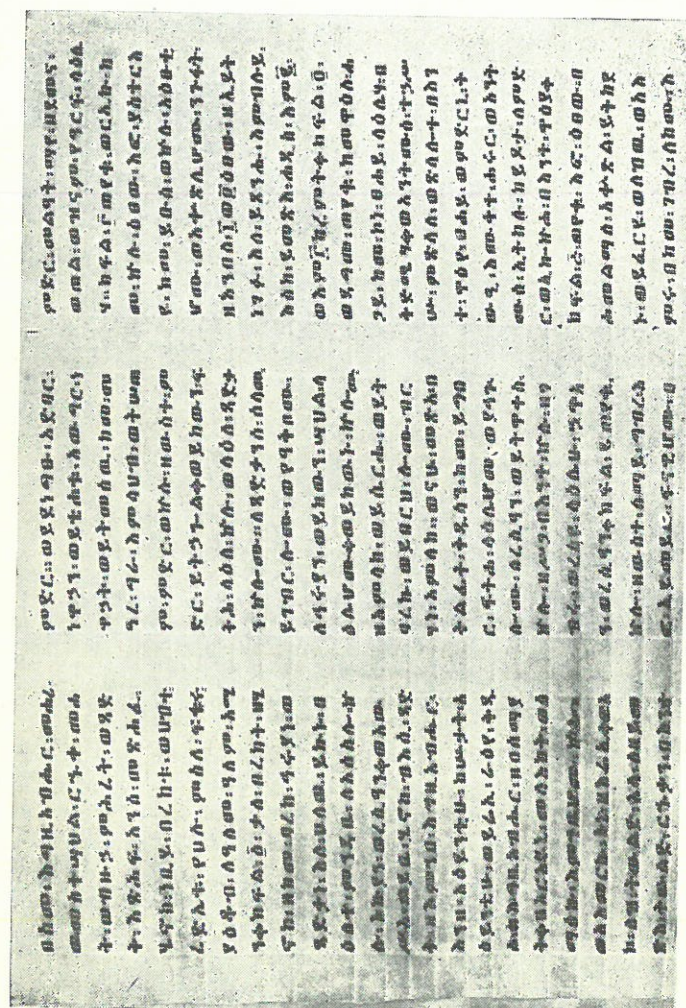
Duitse, Sweedse, Amerikaanse en Britse Sendingsgenootskappe. Die nasionale Abessiniese Kerk egter bly by die Eennature-leer. Die hoof van die kerk, die genoemde Aboena of Metropoliet word benoem deur die Patriarg van die Koptiese (d.i. Egiptiese) Kerk; maar die regering van Abessinië werk gedurig in die rigting van meer selfstandigheid, en meer en meer word die biskoppe op voordrag van die Abessiniese Kerk en nie direk uit Egipte aangestel nie. Hoe magtig die kerkhoof in die land is, blyk wel daaruit dat hy in 1916 die regerende koning, wat sterk Mohammedaanse neigings had, vervalle verklaar het van die troon. Die teenswoordige keiser, of in die landstaal *negus*, (spreek uit: negoesj) van Abessinië, Ras Taffari, sedert sy troonsbestyging Haile Selassie genoem, het baie gedoen om die kerklike toestande te verbeter.

Die Abessiniese kerkelike literatuur wat ons vanaf die 5de eeu kan volg, is geskryf in die ou Semitiese taal, die sogenaamde Ge'ez (spreek die e's uit as stom e; letterlik: „die taal van die vryes”). Die kerk en die taal word die Ethiopiese genoem, die land en volk die Abessiniese (na die Arabies: Habasjatt). Twee van die plate by hierdie artikel gee ons 'n indruk van die Ethiopiese skrif, wat uit 26 tekens vir medeklinkers bestaan wat elk een met een van die 7 klinkers tot lettergreep tekens verbind word, sodat daar tesame 182 skriftekens is, plus 'n 65 uit verwante dialekte oorgename tekens. Die Ethiopiese kerktaal het egter 'n soort heilige taal geword, soos die Latyn in die Roomse kerk. Die offisiële omgangstaal van die land is 'n verwante dialek, die Amharies, wat deur die werksaamheid van die Europese sendelinge tot literatuurtaal verhef is.

Christendom, Mohammedanisme (veral by die Suidelike stamme) en die ou heidendom lewe nog naas mekaar in die merkwaardige land. Dikwels is dit maar net in uitwendige vorme en gebruike, dat die groepe van mekaar te onderskeie is. In oorwegend Christelike distrikte gaan die Mohammedane by die Paasfees dikwels na die Christelike Kerk om die Doopfees van die Christene mee te vier, en Christene roep partykeer ook die name van



Ethiopiese Handskrif van 1 Samuel 29:10 tot 30:6.



Ethiopische Handskrif van die apokriefe boek Henoch.

Allah en Mohammed aan, want hulle het tog ook so baie aanhangers en moet tog ook magtige persone wees. Sulke godsdienstige smeltery (sinkretisme) sal mens maar orals kry, sy dit in andere vorms. Wat ook die lot van „die enigste nog onafhanklike land van Afrika” mag wees, laat ons hoop, dat die ou Abessiniese Kerk en Christendom deur die bitter ervarings van die beproewing wat hulle deurmaak tot nuwe geestelike lewe mag gewek word.

B. GEMSER.

Die twee illustrasies is van Ethiopiese handskrifte en ontleen aan E. Tisserant, *Specimina Codicum Orientalium*, Bonn, Marcus & Weber, 1914 (nr. 62 en 65). Die eerste is 'n handskrif in die 13de of 14de eeu in Aksoem geskryf, en deur Koning Amda Seyōn (ook Gabra Maskal genoem, 1312-42) aan die Ethiopiese Kerk van Jerusalem geskenk, en vandaar in 1637 deur 'n Ethiopiese monnik na Rome gebring, waar dit op die Vatikaan bewaar word. Die hele geskrif bevat op 188 folioblaaie die boeke Samuel en Konings, en is die oudst bekende handskrif daarvan in die Ethiopiese of Ge'ez. Afgedruk is hier die bostuk van blad 44, bevattende 1 Samuel 29 : 10-20 : 1 (links) en 30 : 3-6 (regs). Die minder duidelike reëls regs bo en die „hengselkruis” tussen die kolomme is in rooi kleurstof geskryf; dit gee die titel van die Skrifgedeelte, en die begin van die perikoop. Die tweede afgebeelde handskrif is uit die 17de eeu en word ook in die Vatikaan bewaar. Dit bevat die Apokriefe boek Henoch, en die afgebeelde gedeelte is hoofstuk 1 : 1-3, 1 : 5-2 : 1 en 2 : 3-5; 1. Hierdie interessante boek is waarskynlik oorspronklik in Hebreeus of Aramees geskryf en later in Grieks vertaal, en was besonder geliefd in die ou Christenheid. Die Kerkvader Tertullianus het dit hartstogtelik as kanonieke boek verdedig, eers in die tyd van Hieronymus (400) is dit uit die Heilige Skrifte geweerd. Henoch 1 : 9 word in die Nuwe Testament in die Brief van Judas vs. 14 en 15 aangehaal. In die Abessiniese Bybel geld die boek as kanoniek en staan vlak voor die boek Job. Die geskrif is alleen in hierdie Ethiopiese vertaling volledig bewaard gebly.

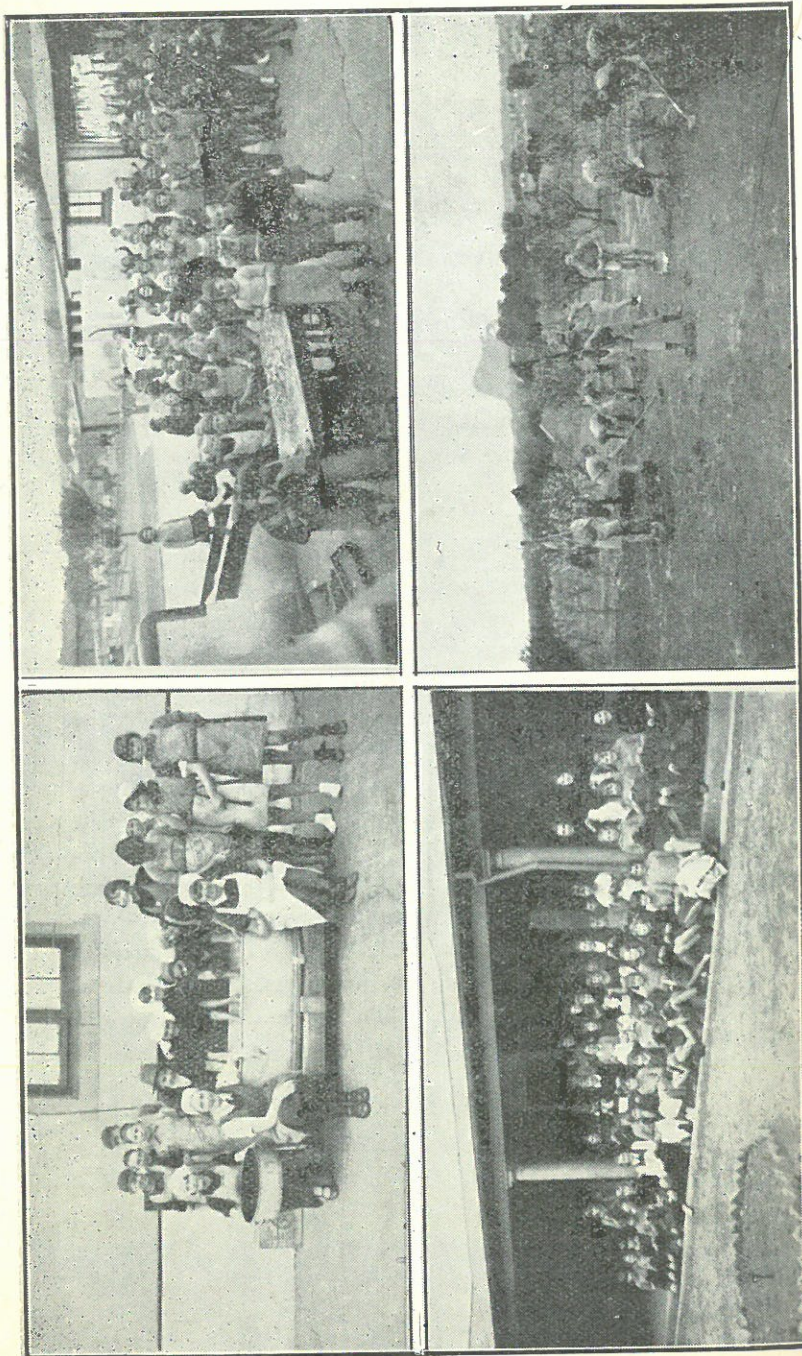
B. G.



DRIE BROERS.

Die portret wat ons hier publiseer, is van links na regs: Johannes Hendrik Visser, 73 jaar; Stefanus Hermanus Visser, 71 jaar; Hercules Jacobus Visser, 67 jaar. Hulle is aldrie goed bekend in Wes-Transvaal. *Hulle grootvader*, Johannes Hendrik (dis die stamnaam), was tydens sy lewe bekend as „Jan Boomplaas,” weëns die heldhaftige rol, wat hy by die slag van Boomplaas gespeel het. Hy was een van die Voortrekkers, wat teen Dingaan opgetrek het en het die slag van 16 Desember meegemaak. Volgens gegewens was hy die persoon, wat die kaffer geskiet het, wat vir genl. Andries Pretorius aangeval het. *Hulle vader* was Hercules Jacobus, gebore in die Trek van 1836. Hy het al die oorloë meegemaak; met die Eerste Vryheidsoorlog was hy Veldkornet. Hy was die man, wat met die burgers in 1880 Potchefstroom binnegeruk het. Van sy drie seuns, wat almal nog in lewe is, het die oudste twee die Eerste Vryheidsoorlog meege-
maak. Aldrie het trou hulle land en volk gedien, asook hulle Kerk, net soos hulle vader en grootvader. Aldrie is ouderling: die eerste van die gemeente Potchefstroom, die tweede van Lichtenburg en die jongste van Ventersdorp. Met bestendige trou dien hulle vandag nog die Kerk van hulle vaders.

DANIEL F. ERASMUS.



DIE NEDERDUITS HERVORMDE WEESHUIS.

„Bons, bons, bons!” aan een van die deure van ons huis, saans om ongeveer agt-uur.

Omdat baie juffrouens en kinders saans maar skrikkerig is om oop te maak—ons lewe mos in die moderne tyd van oorfloed van ongewenste besoekers—gaan ek self na die deur, maak oop en daar kom twee here van die ons beskermende polisiemag met beleefde groete ingestap.

„Dan was ek dan tog reg,” sê die een teen die ander. „Ek sê jou mos, toe ek van die Markstraat af deur een van die vensters kyk, ek ken die ou kêrel, dit is meneer S—.”

„Dan het jy goed gesien, meneer O . . . , dit is ek in lewende lywe, kom in. Julle wil my tog nie weer in hofsake vir die Huis sleep nie? Of het u nou ’n boodskap van vrede?”

„Ek sien hier die lang ry verligte vensters en vra toe aan my vriend: „Mag ek u voorstel, meneer H—, sersjant van polisie in Krugersdorp!”—Aangename kennismaking, meneer M—, wat is dit hier vir ’n gebou?”

„Seker ’n weeshuis, maar ek weet nie watter nie.”

„Dan kan ek jou sê, wat dit moet wees,” kom dit van Meneer O—, ’n Potchefstroomse polisie sersjant.

„Dit is die Nederduits Hervormde Weeshuis.”

„Ja, meneer H—, ons kinders gee jou min las, hé, en daarom ken je ons Huis nie so baie goed nie, en onbekend maak onbeminde.” Ek is bly, dat Meneer O—, wat in Krugersdorp is om ’n siek broer in die hospitaal te besoek, u iets kan sê omtrent ons Huis. Maar nou julle tog deur die venster geloer het, mag ek jou maar uitnoodig ewentjies om in die studiesaal te kom kyk, waar ons jeugdiges bewoners besig is met hul skoolhuiswerk.”

By een van die sydeure gaan hulle binne, heel soetjies, om die stilte nie te verbreek nie, en staan glim-

laggend te kyk, na die groot skaar kinders, 'n kleine 130, wat rustig aan die werk is onder toesig van 'n juffrou, een van ons assistentes.

„Maar dit is fraai!”—fluisterend.

„Ja, dit lyk so huislik, so feestelik, in die mooi verligte saal!”

„Is dit alger?”

„Nee, 'n lot kleingood is al in bed, kom maar eens rond, as jy 'n minuutjie tyd het; as die dames julle sien in jou smart uniform, kry ons netnou tee—ek ook.”

Die kinders het op 'n wenk vriendelik gegroet deur stil op te staan en 'n buiginkie te maak.

Van die een slaapsaal neem ek hulle na die ander, en telkens hoor ek: „Netjies, hé!” Hoe pragtig die rye beddens met wit dekens, so presies opgemaak!”

„Kyk ook maar na die dekens, here; ons is nie skaam vir die komberse en matrasse nie. Die Dameskomitee doen baie en ons het orals milde gewers, wat met kleiner of groter somme ons bystaan om in die behoeftes te voorsien. Party vriende, selfs wat baie ver van ons woon, het ons heerlike komberse gestuur, of fraai dekens, of lakens; andere weer het in geld bygedra en gekollekteer. En wonderlik, menigmaal as ons saans, as alles slaap, met bekommernis sit en oorweeg, hoe nou weer in bestaande behoeftes te voorsien, dan kom daar die volgende dag of heel kort daarna die verlangde uitkoms.”

So gaan ons vyf slaapsale vir meisies deur in die „boonste” gebou. In elke slaapsaal 'n afgeskorte deel vir die juffrou wat toesig hou.

„Wel, here, hier is die hart van die Huis, ons kombuis, gelukkig tref julle die keukenprinsesse ook nog hier en soos julle hoor sal tee nie meer ver weg wees nie.”

„Geen klagte?” vra Heer H...—heel serieus met die notisieboekie in die hand.

My gerusstellende blik, laat die dames verstaan dat Sy Majesteits rusbewaarders hier net as gaste kom.

Die reuse stoof, die stapels borde, ens., wek verwondering en die vermoeide dames word getroos met die op-

merking dat die kombuis maar die lekkerste plek is. „H'm!”

„Kyk ewentjies hier, here, ons loop daar tog langs, in die meisies badkamers. In hierdie groot bad kan 'n groot aantal tegelyk bad, 'n klein swembadje en hier langs die muur kleine porseleine baddens.”

„Wat 'n groot aantal handdoeke, waslappe, tandeborstels!”

„Ja, elke kind het natuurlik 'n tandeborsel en ook sy eie handdoek en waslap wat genommer is, en suiwer skoon op sy vaste plek hang.”

Versigtig, here, ons gaan die trappe af oor 'n binneplaas, na die afdeling, waar die klein seuntjies slaap met 'n paar grotere seuns daarby as monitore. As die lig aangeslaan is, loer 'n paar slaperige vriendelike snuitjies verwonderd na die besoekers, maar nou die huisvader daarby is, vrees hulle nie om die poliesman te groet nie en weg duik hulle onder die kombers.

Hannessie, ons kleinste basie, glimlag net vergenoeg in sy slaap: die wêreld is altyd goed in hom.

Hierlangs het u die naai- en breikamers. Ja, waarlik hier is nog 'n paar dames aan die masjienes; of dit vir hulle self of vir die kinders is, sal ons maar nie ondersoek nie; na die stewige materiaal te oordeel sal dit wel vir die kinders wees.

Om die hoek staan ons bakoond met die kniekamer daarby. Elke week gaan daar ruim drie sakke meel—mees heelkoring meel—deur die knieskottel en die oond. Flukse spanne meisies en seuns doen die kniewerk—'n groot werk, waarvoor ons graag masjienes sou wil hê, maar nou gaan dit nog op die sware, beproefde ouerwetse manier. Ons brood is heerlik, dank ook aan ons bekwaame ou oondstoker, Andries, wat smôrens om vier-uur die oond al aan die brand steek. Om ses uur sit die meisies dan die deeg, wat die aand tevore geknie is, in die panne.

Ons is nou op die grens van die groot seuns se gebied. Hier op hierdie binneplaas is nog hulle badkamer en die groot waskamer, waar jongens en meisies ook hulle arbeid bysit om die wasgoed skoon te kry. Kom Saterdag

môrens, of Vrydagsmiddags maar eens luister na die vrolike en ook soms sentimentele liedjies, wat die meisies sing onder aanvoering van hulle juffrou of van hulle baasvoorsingers, as die fynere wasgoed deur hulle onder hande geneem word.

Ons sin nog op middels om dit vir hulle ook ligter te maak.

„Trappies af, here!” 'n Mooi binneplein weer, hé en op die oomblik goed verlig. Onder die groot verandahs, op die stoepe is goeie geleentheid vir die seuns om mooi speletjies te speel, as die juffrou nie te jammer is vir haar blink stoepe nie, wat hulle self moet help skoon hou. Ook aan die tuintjie in die plein moet hulle die hand hou en hulle is daar trots op.

„En die ry groot ingeboude kaste?”

„O, dit is boekekaste vir die seuns en dogters. Daar word al die skoolboeke gebêre en 'n paar seuns en dogters het daarvan die sleutels en is verantwoordelik vir die goeie opberging van die boeke. Daar is weer hulle skoenekaste. Kom maar in, here, in die saal.”

„Og, maar dit lyk mooi, nê. Die rye keurige beddens, die blinkvloere? Wie doen dat?”

„Almal die werk van die seuns. As die opstaanklok lui is alger daaruit. Hulle doen hulle gebedjie, die een langer, die ander korter, en dan aan die beddens. Hulle monitore hou 'n waaksaam oog op alles en dan gaan hulle juffrou ook alles nog weer na en sy weet om met skerts en erns die goeie gang daarin te hou — niks is goed nie, as dit nog beter kan gedoen word. In twintig minute is die beddens opgemaak en blink die vloere soos 'n spieël — die vloerwryf is 'n pragtige en gesonde oefening — die seuns stel hulle eer daarin en meneer Tromp van Diggelen sou hulle seker van 'n paar gimnastiese oefeninge vrystelling gee.

Maar wag, daar kom die lot uit die studiesaal. Nou is hulle nie so stil nie, nou hulle eenmaal buite is. Laat hulle maar hulle hart so'n oomblikkie lug gee, dit is gesond. Netnou is alles stil en rustig so gou hulle in die slaapsale is en as die klok weer lui is dit doodstil sodat

elk sy gebed kan doen en nog 'n stukkie lees. Baie kinders hou daarvan om nog self die Bybel te lees — ons dwing hulle nie daartoe nie — en soms vra hulle nog 'n woordjie van verklaring. Ons het natuurlik aandgodsdienste en Sondagskool, maar ons dwing die kinders nie tot ekstra lees nie, hulle doen dit vrywillig en die dameskomitees het ons van Bybels voorsien. Die lus tot ondersoek van Godswoord groei aan en ons is gewillig om die kinders te help.”

Nog 'n kwartiertjie en as by toerslag gaan al die ligte in die slaapsale uit; die meeste kinders slaap ook reeds.

„Ja, menere, van die tuine, vrugteboorde, stalle, pomphuis met dam kan ek julle in die donker nou niks laat sien nie. Julle moet maar 'n keer bydags ook kom. In elk geval u weet nou: hier is die Nederduits Hervormde Weeshuis.”

„As julle nog tyd het, gaan ons nog 'n koppie tee kry by die dames in die ruskamer.

„Julle is nogal besig bedags, hé dames?”

„Ons sou so dink: van smôrens kwart voor 6 of half ses tot saans half tien en so, dat daar nie 'n speld tusse te kry is nie. 14 male lui die klok om die gewone dagwerk te reël en dan kom telkens nog die nare motorwielklok van die huisvader daar tusse, as hy dit in sy kop kry om ons al die seuns af te neem vir kastig haastige werk in die tuin of vir aanbring van voer, of kooigoed vir die koeie, ens., ens.”

Na 'n hartelik afskeid verlaat die besoekers ons weeshuis met die versekering, dat hulle nou iets meer weet van ons inrigting en daar seker oor sal spreek met andere en hulle Magistrate.

A. STAFLEU.

BYGELOOF.

Ons in Suid-Afrika, die inwoners van die Nederlande, die Duitsers en Engelse, die inwoners van die Skandinawiese lande en Ysland, ons is almal die nakomelinge van die Germaanse stam.

As stam is die Germane nog nie so besonder lank bekend in die geskiedenis nie. Die eerste melding wat in 'n geskrif van hulle gemaak word, is deur 'n ou Latynse skrywer 'n paar eeue na die geboorte van Christus. Dan is die Germane nog heidens, waarmee bedoel word dat hulle nie dieselfde godsdiensvorm gehad het as ons nie en dat hulle nie dieselfde God as ons erken het as Skepper van die heelal nie.

Dit beteken egter nie dat die Germane geen godsdiensvorm gehad het nie. Inteendeel. Die ou Germane het 'n goed-ontwikkelde godestelsel gehad. Baie van hulle gode vertoon 'n sterk ooreenkoms met die meerbekende gode van die Romeine en Grieke.

Die vernaamste Germaanse godheid was Wodan. Sy naam is vasgelê in die naam van ons weekdag—Woensdag (d.i. Wodansdag). Verder was daar nog die godin Freia (Vrydag) en Donar of Tor (Donderdag—Thursday) en nog 'n paar ander.

'n Goeie paar honderd jaar na die eerste vermelding van die Germane in die geskiedenis, tydens die Middeleeue, word die Germane bekeer tot die Christendom. 'n Groot gedeelte van die Nuwe Testament word reeds al sowat 300 jaar na die geboorte van Christus in 'n Germaanse taal vertaal, nl. Goties.

Van nou af sal die Christelike Kerk vir baie honderde jare lank 'n ontsaglike stryd voer om die Germaanse heidendom uit te roei.

Die moeilikheid in hierdie geval was, net soos dit ook vandag nog die moeilikheid is by alle sendingwerk, dat die leer van die Christelike Kerk nie natuurlik ontwikkel

het uit die ou Germaanse godeleer nie. Dit beteken dan dat die hele godestelsel van die Germane eers afgebreek moes word voordat die Christelike leer in die plek daarvan gestel kon word. Hoe groot die omvang van daardie taak was, besef ons eers reg wanneer ons bedink dat die godsdiens van enige primitiewe volk — soos die Germane toe ook was — die volk se hele lewenshouding kleur, die volk se daaglikse lewe beheer, die hele stam-indeling vasstel, d.w.s. die godsdiens van die kind-volk is die hele lewe van daardie volk. By hulle is lewe godsdiens en godsdiens is lewe. Voordat die Christelike leer dus 'n vat kon kry op die Germaanse heiden, moes sy hele lewe gewysig word, sy hele denke, sy hele wese. Omdat die taak so geweldig groot was, moes die wapens heel dikwels bygehaal word as bykomstige oorredingsmiddel.

As ons nou besef watter groot vervorming die Christelike leer in die Germanedom moes laat ontstaan voordat die Germane as volk die nuwe leer kon aanhang, dan besef ons seker ook dat die volkome loslating van die heidendom nie meteens volslae plaasgevind het nie. Orals het gelowe en gebreke uit die Germanedom nog bly voortleef in die godsdiens van die ou Germaanse lande.

Sulke oorblyfsels word later deur die Kerk bestempel as uit die bese. Dit het egter nie altyd gehelp nie en in baie gevalle was die Kerk verplig om 'n aantal van die geskikste oorblyfsels op te neem in die Christelike erediens. Hier het daardie gekerstende ou Germaanse oorblyfsels egter so 'n hoë mate van lewensvatbaarheid openbaar dat dit later nodig was om die Kerk te suiwer — die Hervorming.

* * *

Maar, 'n gedeelte van die ou Germaanse oorblyfsels kon nie in ooreenstemming gebring word met die Christelike leer nie, en tog kon hulle ook nie onderdruk word nie. Die gevolg hiervan is dat in die Germaanse Christelike lande nou twee godsdienstige strominge naasmekaar voortleef, die een onverenigbaar met die ander. Die amp telike godsdiens, die Christelike leer, is die hoofstroom, en dit noem ons die *godsdiens* van hierdie lande. Die ou

oorblyfsels wat lewe in die newegeskikte kleiner stroom, dit noem ons die *bygeloof*.

Met die verdere verloop van die tyd het godsdiens en bygeloof mekaar wedersyds tog só be-invloed dat die bygeloof in meeste gevalle heeltemal gewysig is, en uiteindelik tog gedeeltelik opgeneem kon word in die godsdiens met die uitwerking dat die godsdiens van die volk meer kleur en meer werklikheid kry. In ander gevalle het die bygeloof verbleek tot betekenislose gebruike wat in die volkslewe voortleef sonder dat die wese daarvan begryp word.

Toe ons voorouers, wat vir ongeveer drie-kwart afstammelingen is uit Germaanse lande, na Suid-Afrika verhuis, het hulle dan naas hulle godsdiens ook die bestaande bygeloof saamgebring na die nuwe vaderland. En hier het die bygeloof met eienaardige taaiheid bly voortbestaan, soos sal blyk uit die volgende paar gevalle wat gekies is uit honderde voorbeelde waarop nog gewys kan word in ons volkslewe.

* * *

In die eerste plek is dit nodig om 'n uitleg te gee van die begrip *animisme*. Alle kinder-volke, dus ook die ou Germane, verkeer in die geestestoestand waarin die mens nie 'n skeidingslyn kan trek tussen hom en die natuur wat hom omring nie. Die mens voel dat die lewe van diere en plante verwant is aan sy eie lewe. Die gevolg is dat die kind-mens 'n siel toeken aan alles in die natuur. Vandaar dan ook dat die ou Germane gaan glo het aan boomgeeste — d.w.s. elke boom het 'n eie siel.

Hieruit groei 'n uitgebreide boomverering wat 'n eienaardige toepassing vind. By die geboorte van 'n Germaanse kind word daar naamlik vir hom 'n boom — sy lewensboom — geplant. As daardie boom mooi groei en vrugte dra na sy soort, dan sal die kind goed opgroei tot voordeel van sy stam. Kwyn die boom, dan sal die kind ook kwyn en uiteindelik sterf. Die lewe van die boom word dan sinnebeeld van die lewe van die kind.

Hierdie soort boomverering het verdwyn op 'n byna betekenislose oorblyfsel na. In Suid-Afrika (en ook ander

lande) is dit gewoonte dat as die een of ander grootheid ons land besoek, dan plant so 'n persoon 'n boom wat dan sinnebeeldig word van die goeie verhouding tussen ons en die planter se land. In die openbare tuine van Kaapstad, Pretoria en Johannesburg kan talle sulke bome aangetoon word.

Maar nog verder. Op die platteland word 'n lyer aan pitswere as volg genees van sy kwaal: 'n diep sny word gemaak in die stam van die een of ander boom (peper- of vyeboom) en die pit van een van die swere word in daardie sny gestop; daarna word die sny verbind; sodra die snyplek genees het, sal die lyer ontslae wees van sy kwaal. Hier het ons dan bepaald 'n oorblyfsel van die ou boomverering en in hierdie geval 'n kleurvolle bestanddeel in die verbeelding van die volk wat daarin gladnie meer 'n heidense gebruik sien nie. Vanuit die standpunt van die godsdiens is hierdie gebruik heeltemal skadeloos.

* * *

Die ou oorblyfsels is egter nie altyd ewe onskadelik nie, soos blyk uit die volgende. Die meeste kind-volke glo dat elke mens, elke wese, 'n soort vloeibare krag het wat nie net in die hele liggaam skuil nie, maar ook in die bloed, die hare, die naels, die skaduwee, en in die naam. Hierdie krag het twee eienskappe — 'n boosaardige en 'n vriendelike. Die boosaardige word die *taboe* genoem en die vriendelike die *orenda*. So het elke godheid dan ook 'n orenda en 'n taboe. Die taboe kan gewoonlik gewek word deur die naam van die godheid te noem. Daarom dat die meeste volke 'n ydele gebruik van die naam van hulle godheid belet. Die geloof aan 'n orenda weer verklaar volgens hierdie opvatting waarom Simson se hare nie afgesny moes word nie. Sodra die orenda beskadig word, verloor die persoon sy doeltreffendheid. Vandaar die uitgebreide geloof in Suid-Afrika dat as 'n spieël breek (waarin die beeld—of orenda weerkaats was) dan sal die eenaar van daardie spieël sewe jaar lank ongelukkig wees. Hierdie bygelofies is taamlik onskuldig — en selfs nuttig ook.

Minder gewens is egter die volgende oorblyfsel. In Suid-Afrika is die bygeloof in Slamse nog verbasend sterk. Die Slams kan iemand naamlik betower en selfs om die lewe bring deurmiddel van ou stukkies hare en naels van die betrokke persoon. Dit, moet ons saamstem, is nie net 'n ongewenste oorblyfsel nie, maar ook 'n gevaarlike. Aan die ander kant, as die moeders hulle kinders waar-sku om nie hulle ou hare en naels orals te laat rondlê nie, omdat hulle sal mal word as die voëltjies dit optel en daarmee nesmaak, is dit presies dieselfde verskynsel as die vorige. In hierdie geval werk daardie ou oorblyfsel sindelikeit in die hand.

My doel met hierdie artikel was om aan te toon hoe groot die verandering is wat plaasvind in 'n volk se lewe as dit moet verander van geloof. Die verandering is so groot dat dit tydelik 'n verlies beteken omdat al die ou kultuurtjies van die volk dan somer meteens as waarde-loos weggevee word — om nie eers te praat van al die wroeging wat veroorsaak word nie. Verder wou ek ook die oë van ons lesers oopmaak vir die klein dingetjies in hulle aldaagse lewe, dingetjies wat heel dikwels betekenis-loos is, maar wat tog — veral omdat hulle skadeloos is — dien om klem te gee aan ons eentonige doen en late.

En dan, as ons dit alles besef, pas dan kan ons eers verstaan hoe geweldig die dryfkrag van die Christelike leer moes gewees het. Dit kon nie net alleen die ou gode-stelsel verslaan nie, maar dit het 'n hele volk se lewe so omgevorm en bevrug dat die Germaanse volke eers na hulle kerstening die hoogste punte in hulle kultuur bereik het.

ABEL COETZEE.

Uniwersiteit van die
Witwatersrand.



R. MÜLLER

(Eiens.), Bep.

91-93, Waterkantstraat,

Posbus 133.

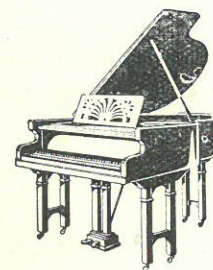
KAAPSTAD.

Die ou beproefde huis word ten sterkste aanbeveel vir die lewer, stem en reparasie van beste en gewaarborgde

KLAVIERE, HUIS- en KERKORRELS,

Gramofoons, Musiek-Instrumente

in die algemeen Musiekale benodighede en gedrukte Musiek.

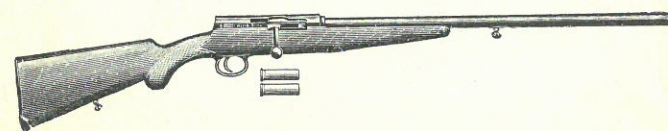


Skryf dadelik om jongste lyste met volle besonderhede.

U sal geld bespaar.



R. MÜLLER het ook 'n spesiale afdeling vir beste DUITSE WAPENS en AMMUNISIE, algemene Agent vir die wêreld-beroemde „Jagdkönig” Hael-Patrone.



Geïllustreerde Katalogus H.K. 36
gratis op aansoek.

Vroeë Dood Ouderdom Ongeskiktheid

Is u daarteen verseker?

Daar is drie gevare wat die voortdoring van u inkomste altyd bedreig . . . vroeë dood, ouderdom en ongeskiktheid. Tensy u die gevolge van hierdie gebeurlikhede op een of ander manier kan voorkom, sal u gemoedsvrede altyd versteur word deur die vrees dat u gesin onvoorbereid sal wees indien u ongeskik raak.

SANLAM se Inkomste-beskermingspolis sal hierdie vrees verban.

Indien u afsterwe, sal u gesin onmiddellik die opgegaarde bonusse op u polis ontvang, en daarna 'n gereelde maandelikse inkomste. Aan die end van die gekose termyn ontvang hulle boonop 'n kapitaal bedrag.

Indien u vir meer as ses agtereenvolgende maande ongeskik raak, ontvang u ná die eerste ses maande 'n gereelde maandelikse inkomste. Die algehele verlies van die gebruik van die stem by leraars word vir hierdie doel as ongeskiktheid beskou.

Verskaf u gesin beskerming en uself gemoedsvrede . . . Skryf aan ons om besonderhede, en liewers vandag as môre.

SANLAM

(Suid-Afrikaanse Nasionale Lewens Assuransie Maatskappy Beperk).

Hoofkantoor: WAALSTRAAT 28, KAAPSTAD.

BARCLAYS BANK

(DOMINION, COLONIAL and OVERSEAS.)

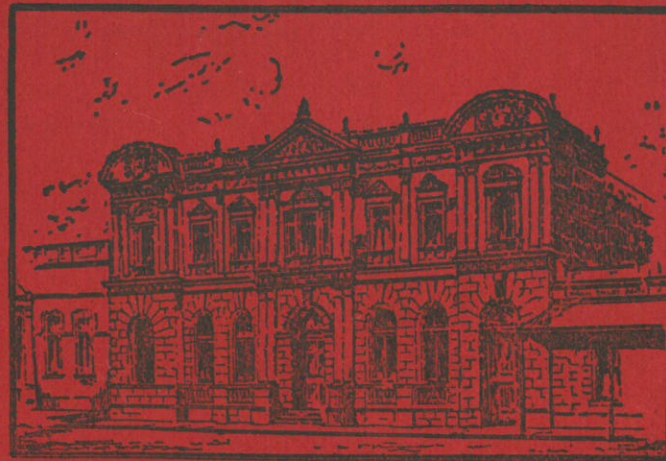
waarmee ingelyf is

Die Nasionale Bank van Suid-Afrika, Beperk.

Hoofkantoor: 54 LOMBARDSTRAAT, LONDEN, C.S. 3.

Plaaslike Hoofkantore in Suid-Afrika:
PRETORIA EN KAAPSTAD.

Plaaslike Komitee vir Rhodesië: Bulawayo.
Hoofagent vir die O.V.S.: Bloemfontein.



Die Hoofkantoor in 1891 van
De Nationale Bank der Zuid-Afrikaansche Republiek Beperkt.

**Diens vir Reise en Handel deur die Hele Wêreld.
Vaste Depositos en Spaarbankrekening Geopen.
Boedel- en Kurator-Besigheid word Onderneem.**